

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԿԱՄ

ՀԱՒԱՐԱՆՈՅ

ԶՈՒԱՐՃԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

ՏԵՐ ԵՒ ԽՄԲԱԳԻՐ

ՏԻՐԱՆ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Գ.

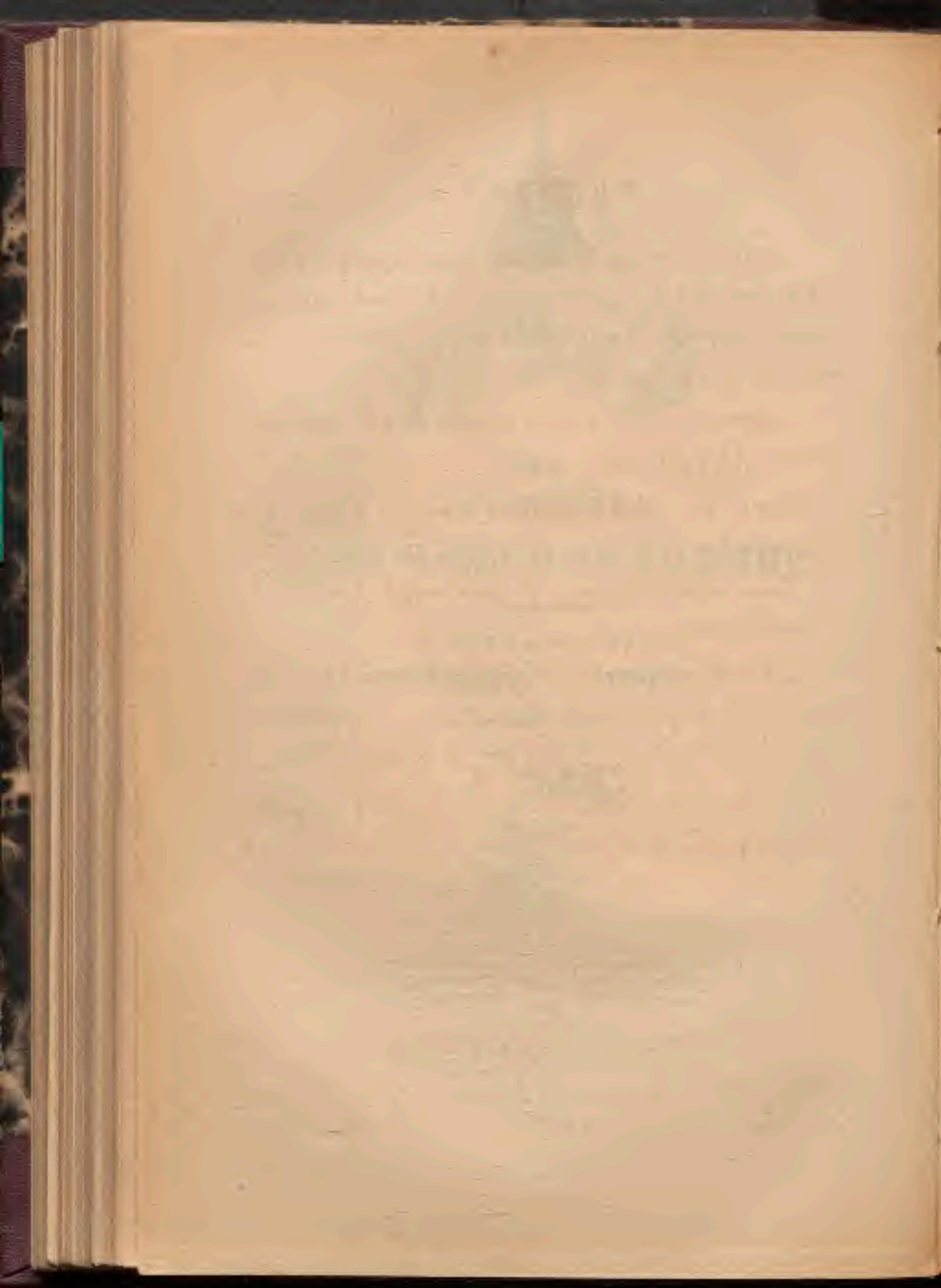
معاری نظارت جلیله سنک ۹۰۰ نومی رخصتنامه سبیل طبع اولی شدر

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

(ԱՐԱՄԵԱՆ)

1887

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

ՀնՁԱԿ տետր առ տետր հրատարակուելով
224 երեսներէ բաղկացեալ 14 տետրակք,
յորոց վերջին երկուքն Յաւելուած են՝ հա-
տոր մը կը կազմեն:

Հատորի բաժանորդագինն է 10 դահե-
կան, ԿԱՆԽԻԿ:

Տպողորութիւնն ամբողջանալէ ետքը 13
դահեկան:

Գաւառաց համար թղթատարի ծախքն է
2 դահեկան:

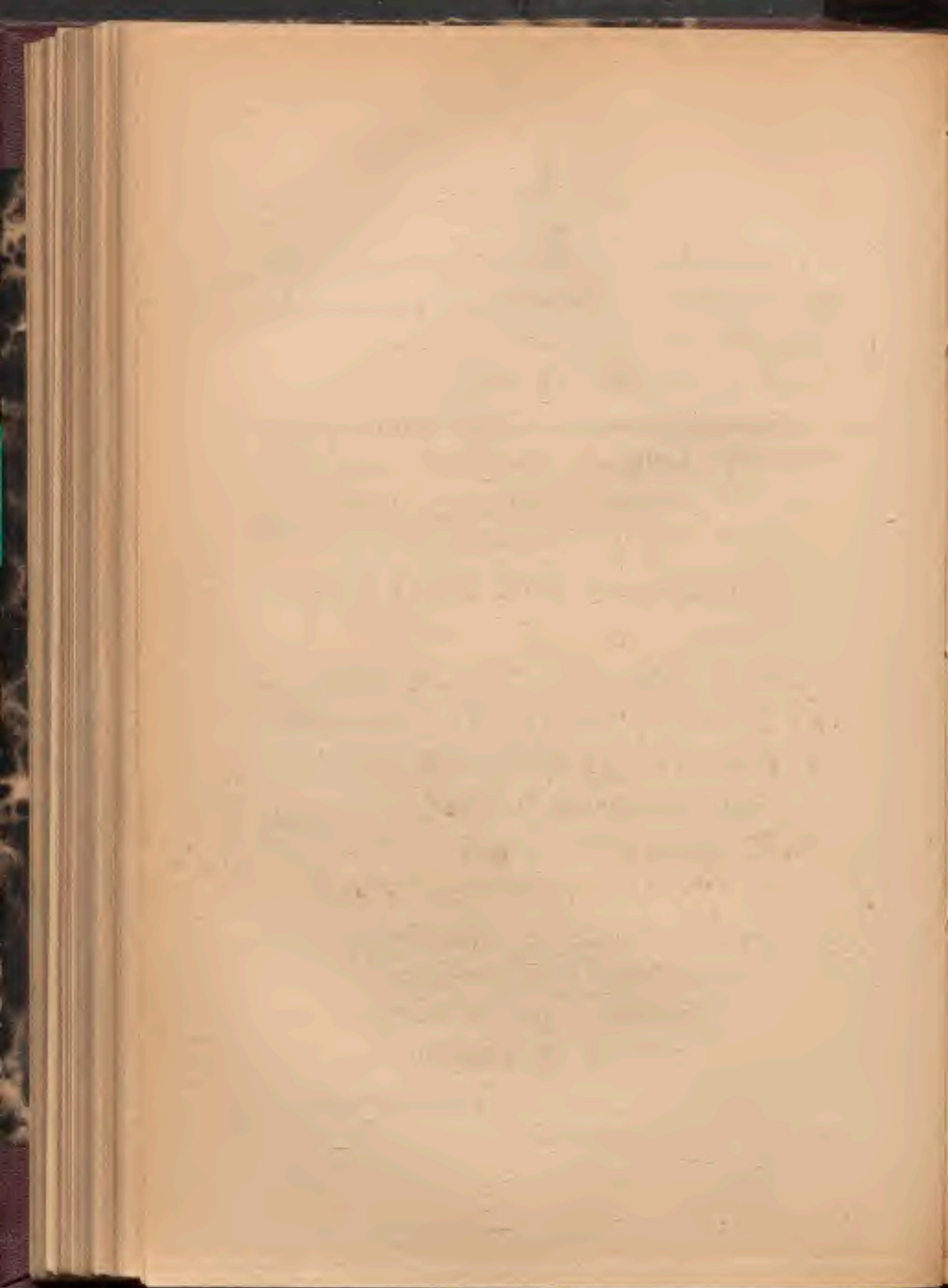
Ձեռքէ առնողին համար տետրակին զի-
նքն է 30 փաթ, իսկ 13 և 14րդ տետրակաց
այսինքն Յաւելուածին զինն է 3 դահեկան:

Նամակք և զրութիւնք պէտք է ուղղել
հետեւեալ հասցէիւ.

استانبولده باب عالی چاده سنده ٤٦ نومرولى آراكلى افندى
کتابخانه سنده (خنجاق) محرر لکندہ

Առ Խմբագրութիւն ՀնՁԱԿԻ

Կ. Պոլիս Պապր Ալի Բասէսի քիւ 46 ի Գրա-
վահառասուն Մեծ Առաքել Էֆէնսիի Թօզլեան:

ԱՌ ՇՆՉԱԿ

Ձայնիկդ անոյ՛ւ, սր՛ի՛ քնար,
Հնչէ՛ Հընչա՛կ, հնչէ՛ դու յար.
Քեզ շնորհաւոր. ամբողջ մի ամ
Դու խօսեցար ազատական:

Այժմ երկրորդ մօնես սարի,
Երրորդ հասորդ ալ՝ ի փայլի.
Ձայն պիտի տայ, ոյժ պիտի տայ՝
Հայ սրտերու լոյս պիտի տայ:

Ողջո՛յն քեզ, ի՛մըս Հնչակ,
Եղիր միշտ ազատ խօսնակ,
Ձայնդ է անոյ՛ւ, խօսնդ է սիրուն,
Ալ ի՛նչ ըսեմ, փառնդ է փայլուն:

Կայ՛ դու յառէս, լեր բարեկամ
Առաքինեաց, իսկ չարակամ
Հայ մարդերու՝ լեր դու ձաղկիչ
Եւ ջախջախիչ:

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ԽԻԿԱՐ ԻՄԱՍՏՈՒՆԻՆ ՀԱԽԿԻԹԸ

Կար ու չկար՝ հաւկիթ մը կար, որու կեղեին վրայ գրուած էր « Զօրութիւն » : Խիկար այս հաւկիթով ստակ կը վաճակէր, և բոլոր աշխարհ ղարմացած էր թէ՛ ի՞նչպէս այս հաւկիթը այնչափ հաւկիթներու զարնուելով չէր կոտրուեր : Հաւկիթին այս համբաւը զիւղապետն լսելով՝ բռնի գրաւեց զայն, որով մարեց մեր Խիկարին մուխը. զի հաւկիթը Խիկարի շահու մեծ ազբիւր մէր : Երբ այսպէս արամուլթեամբ կը մտմտար՝ իր փոքրաւորը ըսաւ թէ՛ « Տէ՛ր իմ, ի՞նչ կուտաս ինծի, թէ որ հաւկիթ դը բերեմ : »

— Հարիւր օսկի (Պօլ քէօէէն.)

Փոքրաւորը անմիջապէս զնոյց գիւղապետին հասկցաւ թէ՛ ատ հաւկիթէն ելլելիք ձաղը տարին երեք անգամ երեք չորս գոհարներ կը ծրտէ, սակայն, հաւկիթին վրայ նստող թխումարը պահելու եղանակը ինք միայն գիտէ, այսինքն ինքն այդ բանին վարպետն է :

— Շատ աղէկ, ուրեմն դուն այսուհետեւ

իմ թավուխճի պաշինն ես . ըսաւ գիւղապետը և զայն իր քովն առաւ :

Փոքրաւորը հազիւ թէ ամիս մը կեցաւ՝ ըրաւ չըրաւ օր մը հաւկիթն առնելով փախաւ և բերաւ խիկարին : Գիւղապետը բարկանալով հրաման ըրաւ որ հաւկիթն ու գոգը գտնուին . ասոր վրայ հաւկիթին համբաւը աւելի տարածուեցաւ : խիկար ու փոքրաւորը ճամբայ ինկան . քիչ դադարէն շատ դադարէն՝ գիշեր մը հրէի մը տուն հիւր եղան : Հրէայն կողոպտել ուզելով, բայց հաւկիթէն զատ բան մը չգտնելով ասոնց վրայ՝ բարկացաւ և փոքրաւորին ըսաւ թէ, « ես զքեզ գիւղապետին հաւնոցը տեսեր եմ, սա հաւկիթին գաղտնիքը ինձի լսելու ես, չէ նէ դրեզ կը մատնեմ : »

Փոքրաւորը հաշտ մնալով սուտ մ'ալ կը չինէ, լսելով « Աս հաւկիթը նոյն հապետին տապանէն մնացած անթիքայ մ'է : » Հրէայն լսելով զայս՝ ոսկի տպարանջանի մը հետ կը փոխանակէ իրեն ծանօթ հրէայ անթիքաճիի մը տալով, բայց գէշն ան էր որ՝ այս տպարանջանն ալ գողունի էր, այսինքն կուսակալին պալատէն գողցուած էր. ուստի երբ այս ազահ հրէայն չուկան ծախելու կըլլայ զայն՝ կը բռնուի և կը բանտարկուի : Հարցաքննու-

թեան մէջ հաւելթին պատմութիւնը յերևան կենէ. Կուսակալը անմիջապէս հրաման կընէ որ հաւելթը իրեն բերուի: Հաւելթին բերուիլը մեծ բան մը չէր՝ Խիկարին բռնուիլը գէշ էր, սուտ մ'ալ շինեւ պէտք էր հիմա, ուստի այս անգամ ինքն Խիկար վայ-նաչար մնալով կըսէ. — Տէ՛ր իմ, հազար բեռ աւետարան վկայ, վեց ամիսէն այս հաւելթէն հրեշտականըման Հէ-բէ- աղջիկ մը պիտի ելնէ, թէ որ քսածս սուտ ըլլայ՝ սպաննէ զիս՝ միայն թէ հաւելթը անութիդ (գօլնոգ) տակ պահելու ես:

Սուտը գէշ չէր, ոսկայն Խիկարի մոռած մունքը սուտին հետեանքին վրայ էր, ի՞նչ պէս ինքզինքը պիտի աղատէր:

Վեց ամիսը լրանալու վրայ էր, Խիկարի հոգին ալ ելնելու վրայ էր. բայց բաղդը աս անգամ ալ Խիկարի օգնութեան պիտի հասնէր այնպիսի կերպով մը՝ որու վրայ ոչ թէ միայն Խիկար պիտի զարմանար այլ և Հնչակի ընթերցողք ալ պիտի զարմանան:

Պայմանաժամի վերջին օրը յանկարծ աղախին մը Խիկարի խցիկը մանելով կը հրամայունէ զինքը գաղտուկ կուսակալին կնոջ սենեակը. երբ կը ներկայանայ՝ կուսակալուհին գունաթափ և շփոթ վիճակի մէջ կը հարցնէ.

— Իրա՞ւ, խի՛կար, վաղը ադ հաւկթէն աղջիկը պիտի ելնէ՞, կերդմնցնեմ գքեզ, շի-
տակը ըսէ :

Խիկար դողալով ի՞նչ ըսէ . — Հրամաներ էք, այո՛, պիտի ելնէ :

Կուտակալուհին մտածելով որ եթէ այդ հաւկթէն հէ-բէ- աղջիկը ելնէ՝ ամուսինը անոր պիտի հաւնի և ինք երեսէ պիտի իյնայ՝ նոյն գիշերը կը յաջողի կուտակալը գինավցնել, հաւկթը գողնալ և Խիկարի յանձնել ըսելով .

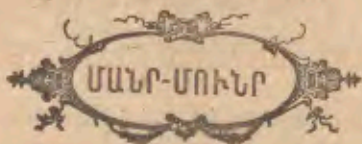
— Հաւկթդ ալ դուն ալ դետինն անցէք, ա՛ռ սա ոսկիները, վարը փոռէն ձի մ'ալ պիտի տրուի քեզ, փախի՛ր այս քաղաքէն, կորսուէ՛, դնա՛ :

Խիկարի ուզածն ալ աս էր :

Յաջորդ օրուան առաւօտուն երբ կուտակալը հաւկթը կը վնտուէր՝ ճարպիկ կինը խնդալով մը կըսէ . — Սիրելիս, հիւրիւ աղջիկը քեզ հաւնած ըլլալու չէ որ Խիկարի հետ փախեր է :—

Կուտակալը ա՛լ բան դործ չունի նէ՝ թող բնտուէ ու բնտուէ այդ հէ-բէ-ն, իսկ մենք Խիկարի վարպետութենէն կը տեսնեմք թէ՛ չնչին հաւկթ մը ի՛նչ դերեր կը խաղայ մարդկային կենաց մէջ :

Վ. Վ.

Շուայլ մարդու մը տան դրանք վրայ
 թուղթ մը փակցուած էր վրան գրուած, «Աս
 տունը ծախու է.» Դիտելէն առնին դառ-
 նալով ըսաւ. — Ես արդէն գիտէի որ շատա-
 կերուածիւնը քեզմէ քու աէրդ շուտով դուրս
 պիտի փոխել տայ: —

*
* *

Քարողիչ մը օր մը Երանուծեանց վրայ քա-
 ըող տուաւ, բայց աշնչափ երկնցուց որ ժողո-
 վդէն շատեր առին քալեցին. քարողէն ետքը
 երբ քարողիչը իր խուցը կը մտնէր՝ հարցուց
 փոքրաւորին.

— Քարողս ի՞նչպէս էր.

— Շա՛տ սքանչելի. միայն թէ Երանու-
 թեանց մէկը մառցաք յիշելու.

— Ո՞րն է այն.

— (Երանի՛ անոնց՝ որք իմ քարողիս ներ-
 կայ չէին:)

ԹԱՊԼԱՔԵԱՐ

ՓԻԼԻԿ ԱԽՊՕՐՆ ԱՂՋԻԿ-ՏԵՍԸ

Այս 45 տարեկան անձը, որ բազմամարդ-
գիւղի մը մեջ հացագործի թաղաքեարու-
թեամբ կ'ըբաղէր, որուն կինը քոնի մը տա-
րի առաջ մեռած էր, հաց տուած յաճա-
խորդներէն մէկուն 35 տարեկան աղջկանը սի-
րահարեալ՝ կուղէ զայն կնութեան առնուլ:
Սակայն դաւաւացուց սովորութեանցը համա-
ձայն, սրբ իրենցմէ տարիքոտ եղբայներուն
խորհուրդ կը հարցնեն, աս մարդն ալ խնդիրը
իր քաղաքացիներէն Ահարոն աղա անուն ան-
ձի մը պարզելով՝ կողաչէ որ այս բարեկամն ալ
անգամ մը աղջիկը տեսնէ:

Ահարոն աղայն յետ մտածմանց՝ — Մըն-
չուկ, ատ ի՞նչատէթ էրէյիճէ տաղտաղալը
մատտէ մի է ըմնա՝ նէ իսէ հայտէ առջիս
ինկիր նայիմ —, ըսելով՝ կեննն աղջկան տու-
նը կերթան: Օրիորդին մայրն ու մօրաքոյրը
յարգանօք կը գլմաւորեն այս հիւրերը ե
սենեակ մը կառաջնորդեն, ուր փեսացուն ա-
թուի մը վրայբարե բռնած կը նստի, Ահարոն
աղան ալ բազմոցին մէկ անկիւնը ծալապատիկ
(Պաղտալ) կը նստի :

Իրարու կենցաղաւարութիւններ հարցուելէ ետքը Ահարոն աղայն սիկառը կը վառէ և խօսակցութեան թելը ձեռք կառնու ։

— Տիւտիւ հանըմ , հէր իշտար ուր , մեր Փիլիկ ախպարը ձեր պայլական հանըմ ախշինը իրեն հարսա առնելու խարար տուէր է իսէ նը՝ հէմշերիութան հըմար ծառաեականա ալ անդամ մի ֆէօս բերաւ ուր՝ մատտէին տիպաճաանտան մուխուֆ ըլլիմ , ղէօրէ՝ Ասվաճպետականութիւնը իրքսմէթ ուր անէ՝ մէղավորս ալ կնկահար տըլլիմ :

— Ողջ ըլլաք , շնորհակալ ենք քի թէնէղուր ըրիք տէ հրամայելք . հէլպէթտէ ասանկ բաները պարեկամներու հարցնելով կըլլայ ։

— Պէլի , ըմպէս է , վէ հէր իշտար ուր՝ խօրաթըմա չի տի առնինք իսէ տը՝ վութը պէնտի միւթէճավիւղ մուխովէլէ մի տանինք ։

— Աֆ կընես ճէսարէթիս ամա՝ հաճի աղա , քիչ մը կըբառ խօրաթելուդ՝ ադ մութէվաճիւղ մուխովաին ինչ ըսել ըլլալը չի հասկցայ :

(Փեռացուն կը թարգմանէ :)

— Շատ աղէկ , ադ խալլէրնիդ հէլպէթտէ մեզի պիտի իմացնէք :

— Հըպա՞ , ախշին հանըմը որ դայ իսէ՝

տի ըսիմ : Մալիւմ ա՛ , հըմայէկս ըչպօնթայով
մալ ծախողներն հազարներով խօրաթըմա
կառնին վէ հէտիյէ մի պիւէ չին անիր հար-
սաներնուն . անճախ , մեր փիլիկ փապօր պինտ
առաջէն ախշին հանըմին բուռլանթիէ մայնի
մի տալով առ խօրաթըմաէն վազ դալուն սէ-
պէպը սա է ուր՝ ինք օլտուխճա մենծ մէշ-
ղուլիյէթի մի մէջ է , էրէյի ալ սահիպի միււք
ու էմլաք է . վախտէ առօրվան օրս էքմէք-
ճիի թապլաքեար մի է իսէ տը՝ կենդանի ա-
ղօթքը բարեխօսօղորմած ֆուգի հօրը Ղատիր-
կա մէյտաֆիի կրակէն ազատած էրած տէֆ-
թէրին մէջ թախըմ մի թիւճաճա վէ էսնաֆ-
ճա պուլաշըխ մուհասէպէներ վէ մաթլու-
պաթներ ունի , էնոնց ըույէթին ու թէսվիյէ-
ին ուզրաշմիշ տըլլի :

— Ասը մենք ալ իր իւշկիւզարութանը
համար սո կործին խարար տուինք . իրեք տա-
րի է հետը ախզուլածա կընենք՝ էյ մեղա՛յ ,
օր մը աշիը վեր չառաւ տէ սանկ երեսնիս
ծուռ մը չի նայեցաւ :

— Ատի էսնաֆութան պիրինճի ղայտէն է :

— Հաթտա , գովել չըլլայ՝ ձեր կիտածուն-
ներէն ինքենց մինքենց 23 օրուան որբեարի
մնացող փեսան ալ կնկանը մեռնելէն տասնը

հինգ օր ետքը խապար ըրեր ուղեր էր տէ՛ մենք չըլլար ըսինք։

— Ի՞նչ կըսիս հանձմ, անոր կնիկը մեռա՞ւ մի եա՛։

— Հապա՞, հէմ զալալը կէնճին քառսունքը պիլէ չեւած՝ էրիկը կարգուեցաւ ։

Այս միջոցին օրիորդը անոյշ կը բերէ . Ահարոն աղան անոյշն առնելէ ետքը ջուրը խմած միջոցին չորս աչքով հարսնացուն կը դիտէ և կը հրամայէ որ ափսէն տեղը տանելով շուտ մը վերադառնայ, որպէս զի մեւ խալէլէն մտիկ ընէ։ Օրիորդը կը հնազանդի և Ահարոն աղային մատնանիշ ցըցուցած աթոռին ծայրը նստելով՝ ունկնդիր կըլլայ .

— Պինտ առաջ՝ եաղ ֆուշուսիին չէմպէրները ֆուստանիդ ներքեւէն չի տի կախես։

— Բը՛ռթ . ոֆ կընես աղա, ադ եաղ ֆը՝ չըսիին չէմպէրները ո՞րն է .

Փետան — Զաննս մալադօֆը ըսել կուզէ .

— Էյ ան հիմա պարիթ է , հէմ մենք անանկ ամեն զանցայի ականջ կախողներէն չենք։

(Ծարանակէլէ)

Ա Չ Թ Ը Լ ՈՐ Յ Ս

Ա Ռ Ա Ի Փ Ա Խ Ա Ի Ն Ե Ր Ո Ւ Ն

Նոր միջոց առանց աշխատութեան ապրելու

Գ Ի Ի Ց

ՖՐԱՆՃԷԼԱՃԻ ՓԱՍՏԱԲԱՆԻ Մ Ը

— Տոչոփ աղբար, ո՞ւր գտար այդ նոր հանդերձները:

— Բարեկամ, 10 մէճլտ պարտք ունէի, սակայն այնքան բարկացուցի պարտապահանջն, որ ստիպուեցաւ երեսիս ապտակ մը զարնել: Անմիջապէս ոստիկանութեան դիմեցի, որ ոսկի մը տալու դատապարտեց զայն: Առայժմ այս կերպով կ'ապրիմ եւ կ'յուսամ որ քիչ ատենէ հարուստ ըլլամ: Ո՞վ կ'ըսէ թէ մարդ ցամաքի վրայ ալ ՁՈՒԿ չկրնար որսալ... հա՛, հա՛, հա՛:

Տիկինը իւր հիւանդ ամուսնոյն.

— Սիրելիս, քահանային այցելութենէն դո՛ւ չեղա՞ր.

— Ոչ, սիրելի կինս, ընդհակառակն վիշտ պատճառեց ինձ:

— Այդպէս մի՛ ըսեր սիրելի ամուսինս, մարդ եմք, օր մը պիտի մեռնիմք, լաւ է որ հնազանդինք այն որքակրօն պաշտօնէից խորհուրդներուն, սրօնք մեր օգտին համար կաշխատին:

(Սրտասուօք) — Բայց տիկին, դիտե՞ս մի-

Թէ ինչ խրատ տուաւ ինձ քահանան , աղա-
 չեց և երբեմն ալ հրամայական ձեւով ըսաւ
 Թէ անշարժ ստացուածներուն մէկ մասը գիւ-
 ղին եկեղեցիին նստիլը եմ՝ եթէ հսգւոյս
 փրկութեանը կը փափաքիմ . . . :

— Վայ դարչելի մարդ, եթէ անգամ մ'ալ
 տունս ոտք կսխէ, մօրուքը պիտի փետտեմ ,
 պառկէ՛, սիրելիս , պառկէ՛ . սիրտդ թունդ
 մի հաներ . . . :

ՆԿԱՐ ՀԱՆՈՒԿ

ԹԻԻ 21

(ՊԱՐԳԵԻԱՆՈՐ)

ըսր

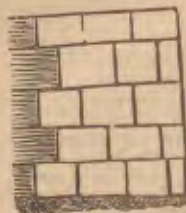
է

ք

Մ

Ե

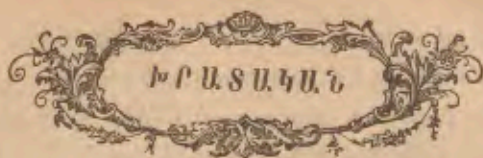
ը

ըղ

փառս

Ա

9

ՀԵՏԵՒԱՆՔ

ԿՐԿՆԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ

Յայտնի է որ Հինգշաբթի օրեր Ղալաթիոյ եկեղեցին ուխտի գնացող Հայ տիկիներէ ոմանք յետ աւարտման եկեղեցւոյ Գարա-Քէօյի կարկանդակաւաճառէն կարկանդակ կամ Լօգֆ կուտեն. ահա այսպէս անցաւ Հինգշաբթի օրն ալ քանի մը ուխտագնաց տիկնայք վերոյիշեալ կարկանդակաւաճառի փռան վերնայարկը սեղանի մը շուրջը նստած՝ հետեւեալ խօսակցութեամբ կուտէին լօգմանին ,

— Բա Յուզիտա տուտու, իմացա՞ք , անցածները պսակեալ Նկիկը ձգելով ֆալճիին աղջկանը հետ կարգուող սարֆէնց Միհրանին առջի կնկան հայրը փեռին դէմ մե՛նծ պօյէն տալա է բացեր :

— Ատանկ ըլլալիքը բէք պէլլի բան մէկը քուրուկ, ղէհէր հալխուն զաւակը օյինճախ-

նին է քի ուղած ատեննին պղտիկ մահանայով կելեն կը ձգեն պաշխա մը կառնեն .

— Հաթտա՝ նոր առած կնիկը աս տավային խօսքը խմացեր է նէ՝ դող ելեր հիւնդցեր է .

— Հո՛գի, ատանկներուն հայրը մայրը չե՞ն մոմտար աճապա քի առջի կնկան էթրաֆ թա-
րաֆը հիչ ասոնք ըռահաթ կը ձգե՞ն, մինչև ետըը խռըթըն անպակաս կըլլայ մէջերնին .

— Էյ ի՞նչ գիտնանք քուրուկ, խոստովա-
նանք մնայ, պէլքի ձգած կնիկնին խապահաթ-
լը է .

— Սման ճանըմ Օղաբեր տուտու, բէք թո-
հաֆ կը խորաթես, աս ամեն ատեն կնիկ-
նե՞րն են յանցաւորը, հէմ տահան կայ, ասոնք
մէկ երկու ախպար են եղեր, պսակեալ կնիկ-
նին ձգեր՝ մէյմէկ մանթունէթա առեր են,
աս իրենք աղէկ են տէ, մինտի կնիկներնի՞ն
խապահաթլը կըլլան կոր :

— Պէլքի միամիտ մարդիկ են տէ կնկան
թարաֆէ կը խաբուին կոր .

— Ինչի՞ն միամիտը, Յակոբճանն՝ կըսէ քի՝
երկու ախպար ալ չարչիյին մէջ մեծցած կը-
րակի պէս մարդիկ են եղեր . . .

— Զահէր անոր համար աս ան երեւու ե-
լեր են .

— Իշթէ անանկ բէք խօլայ խաբուելու երես չունին եղեր, հէլպէթտէ կարգուելու որ կելլան՝ էնինէ ուղունունա կը հարցնեն կը վնտուեն կոր:

— Մարիկ, անանկներուն ինտօր ալ կելնեն նորէն աղջիկ կուտան.

— Էհ, զաւակը մանթունէթա ընել՝ ուղուղը կը հանէ կուտայ.

— Քա առ մանթունէթային խօսքը ինչէ, ճանըմ օուղխայ տուտու, կը պահուին կոր իշթէ.

— Ես ալ առանկ գիտէի ամա՝ մէյէր իսէ պսակեալ կնիկը ձգելով զաղտուկ պսակուած եմ ըսողին պատվիրարքտրանը ձեռքը ունեցած հարեապէտներուն օրէնքովը մանթունէթա կըսէ կոր, հէմ էյէր անոնցմէ մէկը մեռնի՝ ինքզինքը մեռցնողի պէս ժամ պիլէ չի տանելով՝ չիտակ կը տանին կը թաղեն կոր: անկէց սօղրամատն, էյէր ան մանթունէթաէն զաւակ ըլլայնէ՝ հօրը ձգելիք ժառանգէն կը զրկուի կոր:

— Քա ինչու.

— Զիւնքի, բիւթին խաչապաշտներուն եկեղեցիներուն օրէնքը մանթունէթայէն ծնածին « հօրը հարազատ զաւակը չէ », »կըսեն եղեր:

— Հապա ի՞նչ կըսեն ,

— Փիլանճա մարդը ֆալանկին աղջկէն
պաշտ մը ունեցեր է կըսեն ու անանկ խայտ կը-
նեն եղեր, իշթէ ան տղան երբոր մեծնայ՝ ժա-
ռանդէն կը զրկուի կոր :

— Քա ճանճմ Թուղիտա տուտու, աֆ կը-
նես ճէսարէթիս ամա՝ սա դուն աս բաները
ուրկէց սորվեցար ,

— Յակոբճանս նախկեց, չիւնքիւ անցած-
ները ասանկ տավա մնալ եղեր է ,

— Ճանճմ Թուղիտա տուտու , խօսք մը
պէտք է ես՝ հայտէ երթանք վաբօռին մէջը
նստինք տէ ադ ըսած տավադ մեղի պատմէ :

— Է հայտէ երթանք, հէմ վաբօռը չենք
փախցներ, հէմալ ըռահաթ մտիկ կընենք :

(Շարժուիւն)

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԳԱՏԸ-ԳԻԻՂԻ ՃԻՎԱՆԻՆ

ի Բերա Կիւլիստան

Երկուշաբթի առաւօտուն,
Յետ Աստուծոյ բարի լուսուն
Դործ ունեցայ ի Բանկալթի՝
Ելայ գացի փութանակի.

Հարկ է գրել,
Ու խրատել:

Երբոր անցայ Կիւլիստանէն՝
Վա՛յ կարգացի սրախ խորէն,
Ձի ձիւլանին հոն էր կեցեր,
Ա՛խ, իւր մարմին կմախ դարձեր.

Հարկ է գրել,
Ու խրատել:

Բարեկրթ ձեռք սեղմեցի,
Ձիւր վիճակէ հաց-փորձ ըրի,
Նա մատլին ապուշ դարձած՝
Խեղք ու հանճար կորսնցուցած .

Հարկ է գրել,
Ու խրատել:

Ո՛վ դու անմիտ, ես ասացի,
Լուրջ և առողջ մարդ մտացի
Էիր երբեմն տաղանդաւոր,
Գերեզմանի արդ մերձաւոր.

Հարկ է գրել,
Ու խրատել:

Եկուր ես քեզ տամ մի խրատ,
 Որով լինիս միշտ անկալատ(առողջ) .
 Յայնժամ և զիս ընդ միշտ յիշէ՛,
 Առողջութիւնըդ քաջ պահպանէ .
 Հարկ է գրել,
 Ու խրատել:

Մեր Պօղոսեան մի գեղեցիկ
 Գիրք թարգմանեց ոսկեղինիկ,
 Այդ Մատենիկ բժշկութեան,
 Յար բուժիչ է շատ մոլորեան .
 Հարկ է գրել,
 Ու խրատել:

Ա՛ռ զայն կարգա՛ ուշի ուշով,
 Կառողջանաս դու քու ձեռքով,
 Գրքի անունն «Խնքնապաշտպան»
 Դէմ գիճական ախտի դարման .
 Հարկ է գրել,
 Ու խրատել:

Ինձ մատնանիչ պարտէ ընել,
 Գիշեր ցերեկ միշտ քարոզել,
 «Թէ արեցէք ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ,
 Շուտ կանհատի ձեր մոլորեան .»
 Հարկ է գրել,
 Ու խրատել:

Այս խրատ քեզ կը տայ թաթուլ,
 Որ 'տի դրէ սիրով անդուլ,
 Յիշէ՛ ուրեմն զինքն յաւէտ,
 Եւ եղիւր դու երախտագէտ:

ՔԱՅՈՒԼ

Ա Ռ Շ Ն Զ Ա Կ

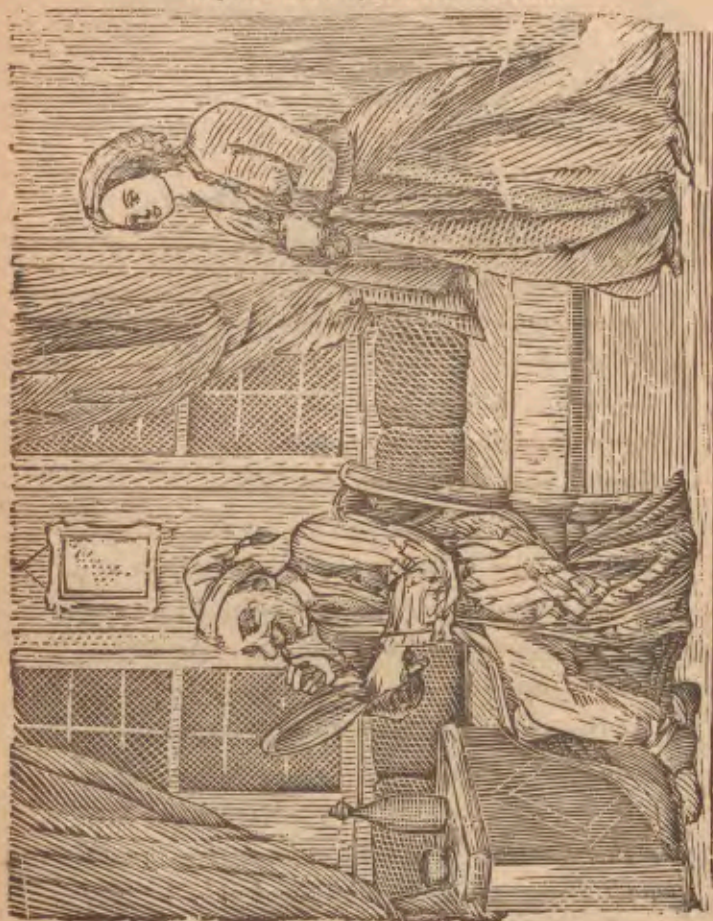
Իմ խօսքս առ քեզ այժմ ո՛վ Հնչակ,
 Որ հազորդես իմ այս երգակ,
 Թէ հեռաւոր թէ մերձաւոր
 Երատասարդաց, որք ախտաւոր:
 Իմ փափաքն է որ մոլորեթիւն
 Զվարակէ զմարդկութիւն,
 Որոյ մէկ մասն է ճիվանին,
 Գերի եղած իւր ծուռ խելքին:

Նոյն

Ծանօթ. — «Ինքնապաշտպանութիւն ընդ
 գէմ՝ գիճական, գաղիական, միլանցքաբոր-
 բոքման և այլ ամբողջական հիւանդու-
 թեանց » Երբեմն « Լոյս » լրագրոյ խմբագիր
 Մեծ. Բիւզանդ. էֆէնտի Պօպաճեանի սոյն ա-
 մենապատուական թարգմանութիւնն փրկիչ է
 այն անձանց և մանաւանդ. երիտասարդաց՝
 որք կենաց ախտերով կը տառապին, ամեն
 կարգի մարդոց ընթերցման արժանի է յիշ-
 եալ մատենիկն, որոյ գինն է վեց դահեկան:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՊՕԼՍԱՔՆԱԿ ՀԱՒՈՒՅ ՄԵՐՈՑ

ՊԱՏԿԵՐ Գ.

1835

ՊԱՏԿԵՐ Գ.

ԶԱՐԴԱՐԱՆՔ

(Շաբաթ և . Հարիւր Հինգ)

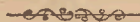
Այս երբորդ պատկերն ալ կը ներկայացնէ մեր հաւերէն մին, որ Շաբաթ առաւօտ գիշերազգեստովն աթոռի մը վրայ նստած՝ ձախ ձեռքը հայելիի սկի աջը ճշդօրէն մը առած պէխերուն մէջ երեցած ճերմակ մազերը կը քաշէ, անշուշտ զգայած ցաւէն քիթն ու բերանը ծռռռելով: Կերեի թէ հիմակուան պէս ճերմկցած մազեր ներկելու սովորութիւնը չկայ եղեր այն ատեն, և կամ ներկին դիւտը գանսւած չէր որ ճերմկած պէխերնին քաշելով կտրելով կը հաւցունեն՝ անճոռնի ձի մը կը խօթէին, (թէ և արդի սերունդէն շատեր ալ տարիքնին և դէմքերնուն խորշումութիւնը ճերմկցած պէխերնին ներկելով ծածկել կը կարծեն.)

Հարսը, որ այն միջոցին դրանը մօտ կանգնած է՝ ծերուկին պէխերը չըրբըր բերելու

գործողութեան վերջացնելուն կ'սպասէ, որ պէս զի զայն հաղուեցնէ և ճամբու դնէ :

Այն ատենի սովորութիւններէն մին ալ սա է եղեր որ, եթէ հարսերը փողոց ելնեն (այն ալ տարին երկու երեք անգամ,) և կընքահօր բնակած տանն առջևէն անցնիլ ստիպվին՝ դրան սեամը (էշէ) պիտի համբուրեն եղեր . . . : Վա'յ այն հարսին՝ որ առ կընքահայրն ունեցած երախտագիտական այս պարտքը չէր կատարէր, իրիկուան վերադարձին, կեսրոջ մատնութեամբը (որուն հետ միայն փողոց կեցնէր) մահացու մեղք մը գործողի պէս պարոնտատէն կ'ծու յանդիմանութիւններ կը լսէ եղեր : Կան եղեր՝ նաեւ ա'յն աստիճան մոլեղին պարոնտատեր՝ որք ամենատչինչ պատճառներով հարսերնին կապտակեն և մինչև իսկ սանդուղի յենարան (Բարձրէշէ) ին կապելով (Տե'ս Պատկեր Դ.) Էֆէր անուանեալ մէջքերին կապած կաշիէ գօտիով կը ծեծեն եղեր :

(Շարանակէլէ)

Զմիւռնիայէն ստացած մասնաւոր նամակէ մը ցաւ ի սիրտ կը տեղեկանանք թէ՝ մեր բարեկամներէն «Արշալոյս Արարատեան» խափանեալ լրագրոյ խմբագիր Յարութիւն էֆէնտի Սըվաճեան որ իւր ազնիւ բնաւորութեամբը շատերուն սիրելի եղած էր, Փետրվար 27ին իւր մահկանացու կենաց ընթացքը կնքեր է ի հասակի 35 ամաց, և յուղարկաւորութիւնը ըստ իւր կամաց խիստ պարզ կերպով կատարուեր է:

Մեր վշտակցութիւնը կը յայտնեմք իւր սգազգեաց ընտանեացը:

Փ Ո Ւ Ն Ձ

Երանի անոնց՝ որք օրօրօցին մէջ կը մեռնին, վասն զի մօր մը ժպիտներէն ու համբոյրներէն ի զատ բանի մը ծանօթ չեն:

*
* *

Ոչը՝ միայն մէկ պատասխան ունի որ է Այո՛: Ոչութիւնը նշանակութիւն չունի: Ոչինչը չկայ: Զէուօ չկայ: Ամեն բան բան մ'է: Զկայ բան մը որ ոչինչ ըլլայ: Վ. Հիւկօ

ԹԱՊԼԱՔԵԱՐ

ՓԻԼԻԿ ԱԽՊՕՐՆ ԱՂԶԻԿ-ՏԵՍՇ

(Շարունակութիւն)

— Սանկյէն՝ ալիւրը չի տի փաթտուիս.

— Հա՛հ, հա՛հ, հա՛հ. վա՛յ բէք խօշ կը խօրաթեա կոր հաճի աղա :

— Խօշ կու խօրաթիմ ըմմա՝ բաճօնճա է :

— Այո, անանկ է.

— Սալիսէն՝ սլօշդ ի վար պօխճան չի տի կախիս ուր՝ քեզ տեսնողը հինտ թաւուղի չի գիննայ :

— Քուրուկ, ադ պօխճա ըսածը ո՞րն է.

— Թիւռնիկը ըլլալու է, անանկ չէ՞ մի հաճի աղա.

— Էֆէնտըմ, կուզէ տիւտիւկ ըլլի՝ կուզէ դուռնա, ան պօխճան չի տի կախէ :

— Բէք աղէկ, թող չի կախէ :

— Բապիէն՝ հիմակու զանցային թախըմ մի ախշիններուն պէս բամմանքդ ալ քընթիդ մէջէն չի տի խօրաթեա ուր՝ փիլիկ ախպօր կընիկը խըմ խըմ է չըսին :

— Հաճի աղա, կովեւիլըլայ ամա՝ մեր զաւակը անանկ թապիյէթներ չունի :

— Խաժմիսէն, էրիտառարդ մի տեսնաս իսէ բիրէի պէս ասդիս անդին չի տի ցատկուտես:

— Վույ աֆ կընես հաճի աղա, ատիկայ տիւշմանի խօսք է, պարէ օր մը օրանց ատանկ բան մը ըրած ըլլայ. հէմ կուղեմ քի աս խօսքը խառնող տիւշմանս հասկնամ:

— Քուրուկ, դուն եաղնըչ հասկցար. խօսք խառնող չիկայ, դող մ ելլար. անանկ թապի-
եէթ ունի եղեր չըսեր կոր՝ չունենայ կըսէ:

— Ատ պաշխա

— Տիւտիւ հանըմ, ըամմանքդ ճէլալան-
միչ կընիւ ըմմո՝ աս մեր մուխափէլէն է.

— Հաճի աղա, ան ձեր ըսածին բան չըսեր
կոր, սխալ հասկցաւ տէ

— Բիք աղէկ, պէյիս չիկայ, Սատիսէն՝
թախըմ մի ախշիններու պէս կէս արշունի
պօյով պախճէպան քիւֆէսին գլուխդ չի տի
անցունես:

— Քուրուկ, ատ պախճապան քիւֆէսին
ի՞նչ է.

— Շաբխային համար ըլլալու է.

— Է ասը մենք ալ ցած ոսյէն խաբութ
կապել պիտի տանք.

— Ձիյաիմ, կուզէ խաբութ ըլլի կուզէ
մարս ըլլի, հաւալէլի չի տըլլի, վէսէլամ:

— Շատ աղէկ :

— Եւ տինճի . սարֆի թահախաւարի պէս
ճամբան չանթալով չի տի քալես :

— Աս ալ աղէկ :

— Էնճամիւլ քէլամ . հէր իշտար ուր բամ-
մանքնիդ օլտուխճա ֆիրէնկճէէն մուխուֆ
էք իսէնը՝ առ իլիմը ձեր քովը քեախնլիմ եէօ-
քիւն հիւքմով տի միայ , ղէօրէ , մեր վիլիկ
ախպարը առ իլիմին մուխուֆ չըլլալուն՝ շիւպ-
հէի ղահապ կըլլի . վէ ճամբան քալած վախ-
թըդ վիլիկ ախպարմէն առաջ չի տի քալես ուր
ամեն մարդ անիկայ քու ուշախդ չի գիննան .
Իշթէ էֆէնտըմ , առ վութը պէնտի միւթէճա-
վիւզ մուխավէլէնիս խապուլ ընէք իսէ՝ առ
մատտէին ալ խարարը կուտանք :

— Բէք աղէկ , խապուլնիս է , հէմ կովեւ
չըլլայ՝ ղաւակս միւթիւ է :

— Անանկ է նը՝ Ձաակէն եարը ճէմիյէթ-
նին (հարսնիքը) կընինք . անճախ , թախըմ
մի միւպալաղալը մատտիֆներ չըլլալու հը-
մար էրիյ մարդ աավէթ մ'անէք ուր բաթըռ-
տը չըլնի , պախուսուս հարսնիք ըսածդ ալ
օլտուխճա կնիյ մարդը չառ ըլլալու է ուր՝
համով ու բարով ըլնի .

— Շատ աղէկ. ուղածնուդ պէս կընենք :
Բոժոժիկ — Մենք ալ այժմէն կը խոստա-
նամք հակառակ Ահարոն աղայի կամայ ամեն
ջանք ի դործ դնելով ներկայ գտնուէլ այդ
հարսնիքին :

Օրիորդ, ձեզի համար կըսեն թէ 35 տա-
րեկան էք, արդեօք իրա՞ւ է.

— Բան դործ չունին նէ թող ըսեն. մօրմէս
աղէկ շէյտեն ետ, դեռ անցեալ օր էր ըսաւ
թէ 24 տեղին ԱՅս պիտի լմնցնեմ.

— Բայց մաղերդ ճերմկեւ սկսեր են.

— Մօտային յարմարելու համար դիտմամբ
ճերմկցօցի :

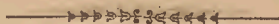
— Էյ, երեսիդ թմթրկածութի՞ւնը.

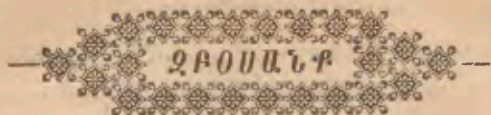
— Ան ալ խորէլէզի նշան է :

Երկու նախանձոտ տիկնայք,

— Ոհ, ի՞նչ ընեմ, չգիտեմ, շատ մը երի-
տասարդք չորս կողմս առեր են, ի՞նչպէս
ազատելու է ասանց ձեռքէն.

— Կարծեմ թէ աղկէ դիւրին բան չկայ,
հանէ՛ կեղծ մաղերը գլխէդ՝ իսկոյն կը վախ-
չին քովէդ :

ԽՆԴԻՐ Դ.

Կարմիր վարդ մը ճերմկցնել ու նորէն
կարմրցնել :

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Հաւ բացուած վարդը եթէ քիչ մը ծը-
ծումբի (սիւսիւս) մոխին (ֆիւֆիւ) բռնէք՝
անմիջապէս կը ճերմկի, ետքը, քիչ մը ջուրի
մէջ քիչ մը ճերմակ քաղախ խառնելով՝ վար-
դը անոր մէջ ընկղմեցէք, որով իր կարմիր
գոյնը կը վերստանայ :

Այս խաղին գաղտնիքն ալ ծծումբն ու
քաղախն են :

Կիկերոն տեսնելով որ իր կարճահասակ
քեռայրը մէջքէն մեծ սուր մը կապած կու-
գայ՝ ըսաւ,

— Ո՛վ կապեր է քեռայրս այս սուրին :

ԶՈՐԱՐԻՍԵՆԵ

ԲԺՇԿԻ ՄԸ ՓԻՍՈՅՈՎ ՎԻՋԻԹԱՆ

Անցեալները Ս*** գիւղի մէջ Եօթանասնամեայ հիւանդ կին մը դարմանելու կը հրաւիրուի ականաւոր Հայ բժիշկ մը : Սա հազիւ հիւանդին սենեկի դռնէն ներս կը մտնէ՝ ահա պառաւը կ'սկսի դռնէլ :

— Ախ, պոյըդ սիրեմ եա՛վրում, տէրախ տէրման մը, արեւուդ մեռնիմ տօ՛քթօռ .

— Ի՞նչ ունիս մարիկ, ո՛ւր տեղդ կը ջաւի .

— Ախ, ո՛ւր տեղս խուռատա չէ քի, ամա իլլէ կուշտս իլլէ կուշտս, էյ արթըդ դաբուլարը դաբաւօր :

— Ո՞րչափ ժամանակ է որ . . .

— Հին պան է օ՛րդտի, տէ՛յ առջինեկովս՝ արութաքիյովս սէպէպլի էի նէ՝ ան ատենէն մնացած է, չիւնքի բէ՛ք նահանջ եղաւ, ամա աս հիմակուանը իսնակին պարկենանէն պէրի է, անանկ չէ՞քա հօռօի . — Այո՛ մարիկ .

— Անկէջ եա՛վրում, սա խալչայիս կլօխը, ան կիտես քի պիղերը մղրախները առեր տէ կը փօրեն կոր, քուն ըսուած բանը աչքս չը մտնար կոր . աստար իլաճ, աստար մէհլէմ,

էյ վա՛յ կլիսուդ կըտոր մը ֆարիս ըրէ, ի՞նչ կըլլայ . հա՛ մոռցայ, էրէսդ ամպէրներ՝ եէռլի ետիւր ալ պացիլ ամա՛ նաֆիլէ : Ան հէլէ կըլըխս որ ըսես նէ՝ մէջը պալեօզ կը խաղան կոր . փորս ալ քէսմէ խաեա կտրեր է , պարէ շիշէ մըն ալ վարնոց չը խմե՞մ . վարնոց չէ՞ր քա աղջիկ հրեային տուածը . — Ձէ մարիկ, եանթս էր : — Էյ իշթէ ինչ է նէ, հառամ ըլլայ առած փարան , պարէ մէկ բանիս ֆայտա՞ ըներ : Սա ծունկուըներուս ալ ճար մը կուզեմ, գո՛ւզում եմ լլում, ան կիտես՝ քի բըռանկալը եմ տէ՛ , քէլէփճէները զարկեր են , անկէց սողրամ . . .

ԲԺ . — Էյ քիչ մը սօլուխ առ մա՛րիկ .

— Հա , սօլուխ ըսիր տէ՛ աղէկ միտքս խնկաւ . սա նէֆէս առած տուած վախթա՛ պիւթիւն սիրտիս տէօչէմէները կը ցաւին , աս ալ իշթէ մի մուռնար . Քա տահա ի՞նչ ունէի , հօռօ՛վ , ըսէ՛ , իմ ղէյնս տաղընըն է .

— Մէջըլիս օրթա տեղը կը ցաւի ըսիր . . .

— Աղէկ միտքս ձգեցիր աղջիկ , ամա կիտեմ կոր քի միտքս պան մը կայ , էյ հէլպէթ անոր ալ ճար մը պիտի ընէ :

ԲԺ իշկը տեանելով որ այս պատմութեան

վերջը չպիտի գոյ, և թէ զառամեալ ծերուկը արդէն Գործարար մը ըլլալով՝ մերձ է առ դուռն գերեզմանի, ձեռն ի դործ կ'արկանէ և կ'սկսի հիւանդին կրնալը կամ կուրծքը զննել ու քննել։ Այս ձեւակերպութիւնը լըմնցնելէ վերջը երբ ձեռները լուալու համար դուրս ելած էր՝ պառաւը իր աղջկանը կըսէ.

— Քա Հօռօ՛վ, մենք աս մարդուն ավուճ մը փարա պիտի տանք, հայտէ դուն ալ քեզ ցուցուր .

— Աղէկ ըսիր մարիկ, ամա կայնէ պաշխաբան մը ընենք, փիսոյսով վիզիթա մը տանք սա հէքիմին, հազըր օտուրնիս եկած է, դուռ դրացի մահալլէին մէջ ինչտար հիւանդ կայ նէ՛ խապար կընենք թող գան, տասնական զըշ. տան նէ՛ կը լմննայ կերթայ. հէքիմին տունը երթային նէ՛ մալը երկու ճերմակէն պակաս չպիտի ըլլար ա՛, հէմ՝ ասով խէր մը ըրած կըլլանք .

— Աշկդ խաղա աղջիկ, անանկ է նէ ոաքովի մարիէնէին տաքրո՞ն ալ խապար խրկէ, զավալըին պաղրաւանները ելլէնմիշ կըլլան եղեր տէ՛ ինչ ընենին չիյտն կոր . անկէց՝ դիմացի վարդուկին ալ խապար տուր . քօքօ-

նա մարեօնքաին ալ մարդ խաւրէ • իշթէ չա՛տ ,
մառաղլըին խըթըլը՞խը կայ :

Պառաւին էւլէսէ աղջիկը շատ չանցած՝
ցաւաքարաց բանակի մը գլուխն անցած՝ հի-
ւանդին սենեկէն ներս կը խուժէ այն պահուն՝
որ բժիշկը գեղադիրն գրելով մեկնել կը
պատրաստուէր :

Պառաւը — Գուղում տօքտօռ, սա թուանս
ալ մէյ մը նայէիր, մէռաք կընէ քի էրեսը
պէյնզ չկայ, տէ վիրա ան եռմուրճախ պօ-
եան կը քսուի :

Բժիշկը այս գլխու ցաւն ալ տանեւէն
ետքը խմբովին կը ներկայանան միւս ախտաց-
ետքք. մին՝ դիւրիկ մանուկ մը առած, «Արե-
ուդ օրերուդ մեռնիմ ախպարիկս, չօճուխս
ծառքէ կելլայ կօր, մէյ մը ծառքդ վրան
դի՛ր • » ուրիշ մը, «Անուշիկ մեռելիդ հողուն
ըլլայ, կէնճուլթանդ սատախան, մէյ մը սա
կուշտս նայէիր :

Խեղճ բժիշկը բուսուլան շաշմիշ ըրած՝ կը
հարցնէ • — Ներեցէք, դուք զիս հիւանդի
տուն այցելութեա՞ն հրաւիրեցիք թէ ոչ հի-
ւանդանոց, հոս փրկի՞չ է թէ ոչ հայրաթխանէ •

Պառաւը — Աման տօքտօռ, տիւշմանս փըր-

կիչ երթայ, աս զավալընները խեղքէ պակսու-
թին չունին, Աստուած չընէ, հէմ կիացած ըլ-
լաս քի անկարեա ալ չէ, օլտուխճա մարդու
զաւակ են, մարդութիւննին իճրա պիտի ընեն:

Պառաւին այս յայտարարութեանը վրայ
բոլոր ակտացեալք միաբերան դոչեն.

— Ողջ ըլլաս տօ՛քտօռ, Աստուած կէնճու-
թինդ պահէ, մենք ալ սանքի բիւսբիւթին
հայվան չենք. պարտքերնիս կը ճանչնանք:

Բժիշկը մտածելով որ առանց ասոնց կամքը
կատարելու՝ աղատուելու ճար չկայ, կ'ստիպուի
ձեռքերնին մէկ մէկ դեղագլիր տալ և այ-
ցելագլինէն ալ վաղ անցած երբ կոչիկները
հագնել կը պատրաստուէր՝ բանակը վերստին
կը շրջապատէ զինքը. մին քառորդ մէճիս
մը, ուրիշ մը հարիւրնոց մը տալ կը պատրաս-
տուէին ըսելով. « Հէլալ ըլլայ, կիւլէ կիւլէ
խուլլանմիշ եղիր . . . »

— Պէ ճանըմ, հասկցանք. ես վաղ անցայ
ձեր ստակէն, սա դուռը բացէք դուրս ելնեմ.

Այս պահուն պառաւն ալ ներսէն կը պո-
ռար. — Տօ՛քթօռ, խըսմէթ ըլլայ նէ մէյ մ'ալ
ե՞րբ պիտի գաս :

— Քանի մը օրէն ա'ւ բժշկի պէտք չես ունենար, ըսելով՝ փողոց կը նետուի :

Բիկմարեօն

Հնչակ — Սհաւասիկ այն պատճառները՝ որոցմով շատ անգամ բժիշկը կը դժկամակին հեռաւոր տեղեր առնելով իւններ տալու, զի այս տեսակ չխտիններ իրենց աներեսութեամբը ձեռունին անցած բժշկին հոգին ու մարմինը կը քակեն :

Հարստութեամբը նշանաւոր պաշտօնեայ մը մեռնելու ատեն կտակ ըրաւ որ իր ծախքովը աղքատանոց մը շինուի. Ժողովուրդը երբ սկսաւ զայն գովել՝ Լուգովիկոս ԺԲ. իմանալով զայս ըսաւ, « այդչափ մի՛ գովէք, որովհետեւ պաշտօնեայն իր պարտը կը վըճարէ, զի քանի որ կենացը մէջ այնչափ մարդ աղքատացուց՝ արդար չէ՞ որ մեռնելու ատեն անոնց ապաստանարան մը տայ : »

Գ Մ Ի Ն Յ

Կանայք ու միութիւնք այն երկու բա-
ներն են՝ որոնցմէ անդադար կը գանդատիմք
և որոնց անընդհատ կը դիմենք ու կը յանձ-
նենք զմեզ: Է. Ժույ

*
**

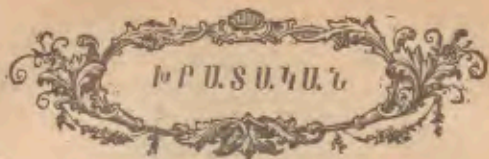
Կանանց սիրտն նման է լսել մը նուա-
գարաններու՝ որոց ձայնին դաշնակութիւնն
զանոնք ածողներէն կախում ունի:

*
**

Երեք բաներ կան որ զօրեղապէս կը վա-
րեն զկանայս. — Շահն, Հաճոյքն ու Մեծա-
մըտութիւնը: Տի տըրօ

*
**

Կանայք կօկորդուռոյց կը կլանեն այն
սուան որ զիրենք կը շողորորթէ, բայց կա-
թիլ կաթիլ կըմպեն այն ամեն ճշմարտու-
թիւն՝ որ դառնահամ է: Նոյն

ՀԵՏԵԻԱՆՔ

ԿՐԿՆԱՄ ՈՒՄՆ ՈՒԹԵԱՆ

(Շուր. Դե'ն էրե' 21)

Ուստի իւրաքանչիւրն կերած լօգմաներ-
նուն փոխարէնը բիսօյական գրութեամբ վը-
ճարելէ ետքը՝ խմբովին դացին իւսկիւտարու
շոգենաւը նստան, ուր մարսողական սիկառ-
ները վառեցին և ունկնդիր եղան Յուզիտա
տուտուին պատմութեանը:

Յուզիտա — «Քա ճանըմ, ասկէ տասը տա-
րի առաջ մարդ մը իր պսակեալ կնիկը ձգե-
լով՝ կերթայ աղջկան մը հետ դաղտուկ կը
պսակուի, քի պատվիրարքարանը ան ետքի
կնկան մանթունէթա կըսէ կոր:

— Էյ քուրուկ, յէլքի առջի առածը խա-
պահաթլը էր տէ

— Օլաղան է, ամա՛ պատվիրարքարանէն
խապահաթլը ըլլալուն իլամը հանելու է:

— Պէլքի իլամը հանած է . . .

— Իլամը առնող մարդը անանկ թալան ի-
ջիներուն մէջ գաղտուկ չի պսակուիր:

— Է պէլքի կնիկը իրաւ յանցաւոր էր տէ՛-
ատանկ իլամ մը չի տուին մարդուն ծառքը:

— Ատանկ բան չըլլար. իրաւ էք, ատանկ
երկու հեղ կարգուողներուն բերաննուն թէզ-
պէխն է ատիկայ ամա՛ հէլպէթտէ սէպէպ մը
ըլլալու է քի ատանկ իլամ մը չեն տար:

— Հէլպէթտէ քուրուկ, սալթաա պօշ
տէյիլ եա՛:

— Ան չէ ամա, լախըռաընիս ուր մնաց:

— Մարդ մը կնիկը ձգելով գացեր գաղ-
տուկ պսակուեր էր, ըսիր:

— Հա, թամամ իշթէ ան մանթունէթաէն
2-3 դաւակ կըլլայ. էրիկը մեռնելէն ետքը
եկեղեցւոյ օրէնքովը պսակեալ անոր առջի
կնիկը ոտք կելլայ, պատվիրար քարանէն խայա
մը կը հանէ մալին տէր կըլլայ, մանթունէ-
թային ու անկէ եղած տղաքներուն ալ մինակ
լալ կիյնայ, չէօր մը պիլէ չկայ: Անցածներն
ալ կէնէ ատանկ էսնաֆ մարդ մը կնիկը ձգե-
լով մանթունէթա մը կառնէ. վախթ կանցնի
իրեն խտմներէն մէկուն բազդը բացուելով՝
կը զէնկիննայ:

— Աճապա չմէնարֆէ՞ռը զարկաւ կըսես:

— Ո՞վ դիտէ, իշթէ աշխարհք է, ասանկ բաներ կըլլայ:

— Հա անանկ է. դըմէթաէն տիշարը պիր շէյ օլմաղ, կըլէր պարսնտատս:

— Նէ իսէ, մենք մեր խօրածաին նայինք: Իշթէ ան մանթուէնէթան առնող մարդը կիյնայ կը մեռնի. վախիթ մը ետքը անոր զէն-կինյած խըօըն ալ կը մեռնի՝ վարիեթը մանթուէնէթա առնողին կիյնայ, (չիւնրիւ պաշ-խա մէրասիօր չունի եղեր.) էյ ան մարդն ալ մեռած ըլլալուն՝ անոր զաւկներուն պիտի իյնայ, անանկ չէ՞ մի:

— Սնանկ է ետ'.

— Ֆախած, եկեղեցիին օրէնքովը ժառանգէն կը զրկուին կօր իշթէ, չիւնրի՝ մանթու-նէթայէ ծնած են:

— Քա առ ինչէնի՞ մէջէ մէջ հիսապներ կան եղեր քո՛ւրուկ, վա՛յ պանա, մենք ալ աշխըր-րին երեսը բան դիտենք կըսենք:

— Քա ճանըմ Թուղիտտ տուտու, աֆ կը-նեա ճէսարէթիս, խօսքդ մեղրով կը կապեմ՝ ինծի ալ բան մը մեռաք եղաւ, քեզի պիտի հարցունեմ:

— Հարցուր նայիմ:

(Ծաղուհիէն)

ՀԱՐՑ — ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

Ի՞նչ է դրամը.

— Մարդկային չէնքը շարժող շողին: (Էռնէժ)

Ի՞նչ է ամուսնութիւնը.

— Եթէ երկու բնութիւնք իրարու յարմարին՝ արքայութեան նախագահիլծն է, իսկ եթէ չի յարմարին՝ դժուրքի հաւանք:

Ի՞նչ է դրամօժիտն.

— Անցագին մը՝ զոր օրիորդք կը վճարեն ամուսնութեան աշխարհն ճանապարհորդելու առթիւ:

Ի՞նչ է սիրտը.

— Թռչուն մը՝ որ շատ տեղեր կը թռչտի, բայց քիչ տեղ կը թառի:

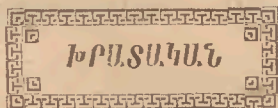
Ի՞նչ է սէրը.

— Ժամանակին ամենէն քշուկ ապրանքը, որոյ վաճառականք խժբաղդաբար միշտ սընանկանալու վտանգին ենթակայ են:

Թշկաց յանցանքը ինչո՞վ կը ծածկուի.

— Սեւ հողով:

ԱՌ ԿԱՅԾՈՒԻԿ

Դու ըզթաթուլ քաջ ճանաչես,
 Զիւր խրատներ մըտիկ կընես,
 Այսօր ալ ապա այս ատղերով՝
 Զորս ընթերցի՛ր ուշի ուշով.
 Դըրէ՛ ըզկենաց
 Հայուն անմոռաց:

Դու կըրակոտ աչքով գըչով,
 Եւ կը գրես խիստ եռանդով,
 Նոյնպէս հարուստ զաւակ բարթամ,
 Ըզգացումնիդ խիստ անթաւամ.
 «Շատ մի՛ գրեր զօտար կեանքէ,
 Զորմէ ճառել մեզ օգուտ չէ՛:
 Երբ դու Հայ ես, ծընունդ հայուն,
 Սըրտով հօգւով չա՛տ ըզգայուն.
 Դըրէ՛ ըզկենաց միշտ
 Հայուն անմոռաց վիշտ:

Խօսք Հայրենեաց շատ սիրէիր.
 Երբ ի Խասգիւղ կուսանէիր,

Տաճարի մէջ այն սրբաշան,

Որ չը մնաց ա՛խ անսասան.

Գըրէ՛ ըզկենաց միշտ

Հայուն անմոռաց վիշտ:

*
* *

ԱՌ 25 ԹԻԻ ԹԻԿՆԱԹՈՌ

Քեզ համար ալ միւսնոյն խրատական եր-
կու տող կը նուիրեմ ի սրտէ արձակ.

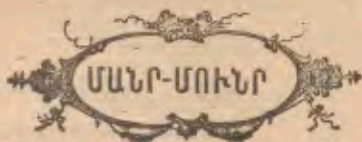
Դուք ևս շատ անգամ կը գրէք թատ-
րոններու վրայ, Պոլսոյ Բարիզի կեանքի վե-
րայ, Եւրոպացի դերասանահայ ճայնից եւ
և էջի կամ գեղգեղումներու վերայ, գեղեց-
կութեան հրապոյներուն վերայ, ի մի բան
տարբային սիրոյ երևոյթից վերայ, բայց այդ
ամենքն Հայուն համար ՉԵ՛ն:

Գըրէ՛ ըզկենաց միշտ

Հայուն անմոռաց վիշտ:

ԹԱԹՈՒԼ

Հետաքրքիր փոքրիկ աղջիկ մը հարցուց իւր մօրը.

— Մայրիկ, հրեշտակ ըսուած բանը արդեօք ի՞նչ է.

— Զաւակս, հրեշտակները քեզ նման զեղեցիկ աղջիկներու պէս արարածներ են, միայն թէ անոնք թեւեր ունին, կը թռչտին:

— Իրա՞նք կըսես, մայր իմ.

— Այո, զաւակս:

— Ուրեմն, երէկ իրիկուն հայրս իմ ըստնառուիս « հրեշտակդ իմ » կըսէր կ'որ. արդեօք ան ալ կը թռչի՞.

— Անտարակոյտ, սիրելի աղջիկս, պատասխանեց մայրը, ղգացած զայրոյթը զսպելով, վաղն առաւօտ կանուխ պիտի թռչի երթայ:

Ս.յրի կէն մը, որ գեղեցկագէժ բժշկի մը սիրահարեալ էր՝ զգալով որ հեռզհեռէ կը նիհարանայ՝ ստիպուեցաւ վերջապէս նոյն բժշկին դիմել.

— Տիկին, ըստ բժիշկը, շուտով ամուսնանա-
նայու էք :

— Ուրեմն, եթէ կը հաճիք՝ ձեզի հետ.

— Օհ, ներեցէք Թիկին ըսել ձեզ թէ՛ բը-
ժիշկը հիւանդներնուն առած դեղերնին
իրենք ալ առնելու սովորութիւն չունին :

Մեծ պահոց իրեկուն մը տան մը մէջ հա-
ւաքեալ մի քանի դպրոցական դպիր տղայք
երբ « Նայեաց սիրով » շարականը կերգէին՝
տան խաթունն ալ սոյն երգին արձագանգ
կուտար ըսելով.

« Նայեած սիրով վայկըտկըսա ,

ի կործեցեալ կօրծս ծեռաց

ի սումուլթեան ել կիշերի

Տացուք ծեղ պառս անըռելի.»

Զուարճախօս ծերուկ մը տղան ամուս-
նացեւէ քանի մը ամիս ետքը առած հարսին
բնութիւնը հարցնողներուն կը պատասխանէր
այսպէս .

« Էվէ օղան կէլտի ,

Տիրլիկի պօղան կէլտի ,

Եաստըգ ֆըսըլթըսը՝

Թիւքէնմէ՛ղ պաշ աղրըսը : »

ՆԿԱՐՀԱՆՈՒԿ

ԹԻԻ 22

(ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ)

ճ ճ

յն

ն

է

վ

վ

ն ալ

մի

ԹԻԼ 21 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս,

« Երկինք պատմեն ըզփառս Արարցին »

Ղոր անսխալ կարդացին Տիարք Արամ Խ. Մա-
սէհեան: Անտոն Խրիմեան: Արշակ Քերէստէ-
ճիեան: Մ Խիւտալէքտեան: Գ. Օհանեան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱԿ

ՈՒՂՏԵՐ

Տատիկոնին (երևելի Հայ ուղտապան Անատոլուի կարաւանին) մահուան օրը կը հանի: Մեռնիլը բան մը չէր՝ անդէնի ահն էր որ աս մարդուն սիրտը տակնուվերայ կընէր: Ուստի Մահը Տատիկոնին ըստ . « Է՛հ, ի՞նչ ընեմ, քուկին ալ հոգիդ տունելու հրամանն տուի Աստուած պապաէն . ի՞նչ կընամ ընել քեզ որ ինծի չատ մը բարիք ես ըրած : Երբ ասոր անոր հոգիները կառնէի, կը շալկէի, հոս ու հոն կերթայի, կը յագնէի՝ — զի ո՞ր ամենաուժեղ արարածը չի յագնիր անոնկ ծանրը բեռան մը տակ՝ որոյ մեծազոյն մասը Բիւս հակեր (պալէս) են . — ուղտերուդ կըրնակը կը ցատկէի, հանգիստ քէֆ մը կընէի: Օր մը օրանց դոնէ ինծի Բիւս մ'ալ ըսէիր: Այս բարիքիդ դէմ կուզեմ ես ալ քեզի բարիք մը ընել . ահա եօթն օր քեզի Բիւսէն, ա՛ն ամենէն հեշտութիւն եւ տյնպէս ըրէ անդէնը ճամբորդութիւն : »

Տատիկոն զայս լսելուն պէս՝ կը վազէ դուռ
դըպցին կը կանչէ.

« Հէլա՛լ արէք ի՛մ աղբըրաիք,
Ձեր կերել եմ ազն ու հացիկ,
Հէլա՛լ արէք իմ աղբըրաիք,
Անդէնի եմ ուղիորիկ »

Այսպէս շատ խօսեցաւ քիչ խօսեցաւ՝ ա-
մենէն ալ հէլալն առաւ, բայց յանկարծ ըսաւ
ինքնին. « մի՛ գուցէ ուղտերուս ալ բան մը
ըրած ըլլամ, վստն զի լրած եմ Ս. Գրքէն թէ
ով որ հլու կենդանեաց ևս անիրաւութիւն
մը ըրած է՝ պատիժ պիտի առնու. » արդ, քա-
նի որ անդէնի ուղեսոր եմ, գուցէ ուղտերուս
ալ բան մը ըրած ըլլամ, զի մարդ եմ, սխա-
տկան եմ, ինչո՞ւ անոնցմէ ալ հելալութիւն
չառնեմ: » Այս մտածելէ յետոյ կը շարէ ուղ-
տերը և անոնց առջև ծունկ էը չողի. « Ես
անդէնի եմ ուղեսոր, մնաք բարո՛վ ո՞վ իմ ուղ-
տերս աղսոր. հէլա՛լ արէք երթամ անդին,
Խաչին պսակուիմ, լուսով Խաչին: »

Այն ատեն ուղտերուն ջոջը դուրսը կը
տնկէ, — և ո՞ր ծառան դուրսը չի տնկեր
երբ գիտնայ թէ իր տէրը մեռնելու վրայ է. —
ու կը ձայնէ. « Երթա՛ս բարո՛վ, վայելեա ան-
դէնը: » մենք ի՞նչ ըսենք քեզ, կուշա ու կուռ

պահեցիր մեր վտրը, բեռիկ ալ թեթե կը դը-
նէիր մեր կրնակը, միայն թէ երբեմն ա Մա-
հը (այս միջոցին Մահն ալ Տաթիկոնին հողին
առնել եկեր էր) որ իր բեռները մեր վրայ ալ
կը դնէր, դուն ձայն չէիր հաներ, ատոր ալ
բան մը ըսելիք չունինք, — զի ո՞վ Մահէն չէ
վախցեր որ դուն չի վախնայիր — բայց բան
մը կայ, որուն համար չենք կրնար քեզ հէլա-
լութիւն տալ. . . . Դնա՛ ուրեմն Աս-
տուծոյ ահաւոր դատաստանին տակ: Սա նայէ,
մեղի պէս խոշոր, ահեղ եւ շքեղ կենդանիներ-
ուն վախնակ տռաջնորդ տալու արարական
նժոյդ մը՝ վա՛յ մեր մեղքին, մեր կորզին ու
շարքին, ո՞վ առաջնորդ դնէիր, ամա՛ն, լե-
զուս ալ յառաջ չերթար, գոնէ ըսուելիք բա՞ն
մը ըլլար:

Տաթիկոն զարհուրելով կը հարցնէ .

— Ըսէ՛ք, իմ պատուական ուղտերս, ըսէ՛ք,
ես ձեր ոտներուն հողը լլնմ՝, ո՞վ կարգեցի
ես առաջնորդ ձեր շարքին վառաւոր .

Այն ատեն բոլոր ուղտերը միաբերան կա-
ղաղակեն,

— Ե՛շը, Է՛շը .

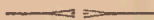
Կենդանեաց ամենէ՛ն գէշը: »

Տաթիկոն զայս լսելուն պէս, ետ՝, կըսէ,
եւ հողին կը փչէ: Իսկ Մահը որ զայս կը լսէ՝

Տիժ աղերէն կը մարմնի ըսելով.
 « Խոնչ յանցանք ունէր էշը՝
 Երբ Տատիկոնն էր անխելքը,
 Ի՞նչ անէր Տատիկոնը՝
 Երբ ուղտերն էին անխելքը,
 Ձի երբ նժոյգ լինէր առաջնորդը՝
 Դիւրաւ կը տանէր ուղտերուն հետքը
 Սնդիկ՝ աշխարհքը»

Վ. Վ.

Հնչակ. — Երբ ուղտերուն ուղածին պէս
 առաջնորդ կըլլայ արաբական արաղընթաց
 նժոյգ մը, ուղտերն բեռան տակ չեն կէնար
 հետեիլ նժոյգի քայլերուն և շնչասպառ կիյ-
 նան, — մահուան ուղածն ալ այդ է. — այս-
 պէս ժողովուրդ մը երբ ինք ընտրել կուզէ
 իր առաջնորդը, արտաքին տեսքերէ խաբուե-
 լով՝ այսինքն իր վիճակին և կարողութեանը
 չի համապատասխանող առաջնորդներ ընտրե-
 լով՝ կը մտանուի փորձանքի. — Մահուան. —
 յորմէ ազատեսցէ զմեզ Աստուած այժմ և
 միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՀԱՐՑ—ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

Ի՞նչ է աղօթքն.

— Հոգւոյն շնչառութիւնը:

Ի՞նչ է կեղծաւորութիւնը.

— Յարգանք մը, զոր մոլութիւնը կը մատուցանէ աւաքինութեան:

Մարդկային դարձոյ երեք շարժառիթները որո՞նք են.

— Հաճոյք, Շահ և Պարտականութիւն,

Ի՞նչ է կեանքն.

— Թափօն մը՝ ուր կը մտնենք, կը դիտենք և դուրս կելնենք:

Սկզբունք չաւնեցող մարդը ինչի՞ կը նմանի

— Անզէկ նաւու:

Ի՞նչ է սնապարծութիւնը.

— Այնպիսի կուռք մ'է, որուն ամեն ինչ կը զոհենք:

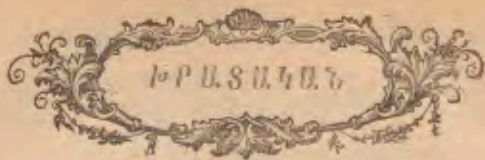
Հպարտին սեղանին վրայ ի՞նչ կը գտնուի.

— Այսօր առատութիւն, վաղը աղքատութիւն, միւս օր խայտառակութիւն:

Ի՞նչ են բժիշկք.

— Յոյս ծախողներ. ասօր համար միշտ կը վնասուին:

ՀԵՏԵՒԱՆՔ ԿՐԿՆԱՄՈՒՄՆՈՒԹԵԱՆ

(Ծր. ԳԵՆԵԶ 42)

— Սա պիտի հարցունեմ քի, ոն զաւալը
եէթիմները ի՞նչ խաղահաթ ռնին մերասէն
զրկուելու, ծնած ատեննին զիաէի՞ն մարեր-
նուն մանթունէթա ըլլալը.

— Իչթէ մանթունէթա ոտնոյները թող աս
հիստաքները ընեն տէ զաւկին մեղքնան, առ-
ջի բերան աշվընին կը դառնայ կեղեն ասանկ
օրանսըլ բան մը կընեն ամա՞ ետքէն նայեցէք
ի՞նչ չափան օղլսներ մէյտան կեղեն կօր.
պատվերեարքարոնը զօռով թօլուզով բան մը
չըներ ամա՞ նայեցէք հարեապէանները օրէնքը
ո՛ւր բերեր կապեր են.

— Գ՛ւրուկ, քիթաոնէ ենք նէ ատ օրէն-
քը բռնելու ենք. հէմ պատիրեարքարանին
բան մը ըսելու հախ չունինք, չիւնքի, հար-
եապէաներէն չլնուած ֆէրմաններով հառ-
աատուած օրէնք մը ունի ծառքը, անոր ցու-

ցուցած ճամբովը կը քալէ, անանկ ամենուս
մէտէին կէօրէ օրէնքներ չկրնար սահմանել :

— Մա՛րիկ, ասանկ օրէնքներ ունենալնիս
աճապա Սարգէնք խապար չէի՞ն կըսես :

— Նա՞րը, էրեւփսիսան մարդ պիլէ կայ
եղեր էթրաֆնուն մէջ, մանթունէթայլին թէլ-
փէչէն ալ անոր քուրերը կապեր են, հէմ աա-
հան կոյ, մէջերնին էն խելացի կիտցուած
ախպարնին պիլէ ըսեր է քի՝ « աս ի՞նչ աղ-
ւոր բան եղաւ, ալլահալէմ ես ալ կնիկս պիտի
ձգեմ » :

— Քա իրա՞ւ կըսես կոր քուրուկ, ամա՛ իմ
զիտնալը շախա թարղընա ըսած ըլլալու է .

— Կուղէ շախա ըլլա՛յ՝ կուղէ իրաւ, իշթէ
ըսեր է . սէյիրճիներէն մէկն ալ ըսեր է քի՝
« ըրին՝ չըրին՝ մօտա պուրնուին բաթլիճաննե-
րը պտուկի մը մէջ եփելով՝ բախլաճի մը հա-
նեցին, » սանքի ըսել ազեր է քի, անկաճնին
ծակ մարդիկ են , եկեղեցիին օրէնքը չի
զիտցողներէն չեն եղեր :

— Քա աղջիկ , անտիկն ալ հան եղեր,
ամա զափալը ճահիլը առջի բերան սուարէ
զիտցեր է, թէլփէչէն կապեր են նէ՝ զահէր
բարկենդանքի օյին կընեն կոր, ըսեր է, մարդ
չի տեսնայ տէյի սուֆային բէնճիրէներուն

բէրօտէները ձգուելէն ետքը պախճալն ետևի
դռնէն հոռմի տէրաէրին գալը տեսնալուն
պէս՝ Էնտ պէնտի եկեր առեր քալեր է :

— Էյ հոգի, առանկ օրէնքներ ունենալ-
նիս կլտնալնէն ետքը ինչո՞ւ նորէն դէմ կը
դնեն :

— Թող դնեն, պատիրեարարանին հրա-
մանովը, եանի եկեղեցիին օրէնքովը չըլլալէն
սօզրա՝ կուզեն նէ հաղար հեղ զաղաուկ պը-
սակ եղանք ըսեն, առածնին կէնէ մանթունէ
թա է՝ կէնէ մանթունէթա »

Հնչակ. — Փափաքելի է որ եկեղեցական
հարք գոնէ հրքեմն իրենց քարոզներով ժողո-
վրդեան մանաւանդ կանոնց դասուն մտքերը
այս տեսակ ինդիքներով լուսաբանեն ի խրատ
և ի զգուշութիւն այսպիսի զեղծմանց ան-
դունդը գլտորուելիք միամիտներու :

Կը լսնդրեմք նաև Պատկառելի Կրօնական
Ժողովէն, որ բարեհաճի պաշտօնապէս հերքել
Միհրան Սարաֆեանի և բազմաթիւ իւրայնոց
սա տարաձայնութիւնը թէ՛ «մենք Կրօնական
Ժողովէն չե՞ս առած ենք սոյն կրկնամուս-
թեանը հաճութիւն տուող» զի այս խօսքե-
րով հրապուրեր են մէկ երկու աղջկանց ծնող-
ները և տակաւին այս խօսքերով կը համո-
զեն երեսնին վար առնողները, շնորհիւ իրենց
ճարտար խօսակցութեանց :

Հետեւալը յամի Տեառն 1779ին զրուած
ձեռագիր երգարանէ մը ընդօրինակեալ է.

ՀԱՐՄՆ ԱՄՍՈՑ

ԱՊՐԻԼ

Հարսն ոսկեթել զուարթ ճեմելով,
Ի յաթուռ դարնան փութացաւ բազմիւ.
Ո՞ւր ես, ո՞ւր ես, սիրելի՛ Ազնիւ,
Մարտն մերժեցաւ՝ եհաս մեղ Ապրիլ:

Ի բայ ձգելով ըզբօղ ճըմերան,
Լուսազեղ վարսիւք եցոյց դիւր տեսիլ.
Բիւրազան ծաղկունք փայլին երփնաներկ՝
Յուցաւ ճըրաղայ ստուերաւ ծածկիլ.
Ո՞ւր ես, ո՞ւր ես, սիրելի՛ Ազնիւ,
Մարտն մերժեցաւ՝ եհաս մեղ Ապրիլ:

Ամպոյն վերին կացեալ ի ղնին,
Յօղեն տարփանօք դարտասուաց կաթիլ.
Գուտանք խնճոյիս թռչունք քաղցրածայն,
Յանկան նուազօք ի պարս խառնիլ.
Ո՞ւր ես, ո՞ւր ես, սիրելի՛ Ազնիւ,
Մարտն մերժեցաւ՝ եհաս մեղ Ապրիլ:

Սոխակքն կայթեն յոստըս դաւարիս,
Ի հարանարանիս երգօք բողբոլիլ.
Բուսածին աղունք պայծառ շողջողին,
Ի պոակ փառաց դշխայից կապել.
Եկ, տե՛ս, ե՛կ տե՛ս, սիրելի՛ Ազնիւ,
Մարտն մերժեցաւ՝ եհաս մեղ Ապրիլ:

ՆԱԽԱՊԱՇԱՐԲԱԿԱՆ

ԱՅԼ ԱՌԱԿ ԼՈՒՍՐՈՒՓ

Անցեալները բժշկի մը վիդիթան բխօյով տուող Ս*** գիւղի ակտացեւոյ դասը ըստ վկայութեան արժանահաւատ անձի մը ասկէ քանի մը օր առաջ մեծ իրարանցումի մը մէջ է եղեր : Բոլոր ակտացեալք և ճարտուորք կաճապարեն ճէօհէր խաթունին տունը հաւաքուիլ, զուարթերես աւետելով իրարու թէ՛ « Ծուշան խաթունը արթըլի իրաւ մեռեր է . »

— Բա աղջիկներ, սաղ խապար մը առի՞ք, ղէրէ անցած շարթու ալ իրեք հեղ մեռաւ ըսիք ամա՛ եքկէն սուտ ելաք :

— Մեղայ դուն ալ, կարգած թռններուն վայնասունին ծանը տահա չի կրեցաւ :

— Հէքիմը դացած վտխիթը քանի մը օրէն արթըլի մարդու կարօտ չես ըսաւ նէ՛ իրաւ է եղեր. հօշ բէք պզտիկս ալ չէ՞ր եա :

— Դուրուկ, վտխիթը չանցունենք, ինչ պիտի ընէք նէ ընենք :

— Հայտէ ամենքդ ալ մէյ մէկ քիչ լաթի կտորուանք առէք տէ՛ վուր տեղերնիդ կը ցաւի նէ հոն քսեցէք բերէք քի՛ տանինք ինչ ընելու ենք նէ ընենք :

— Կէնէ նէ՞ օլուեօրսընըղ քս' .

— Հիշ. քեզի կէօրէ պան չէ :

— Է պու պէղ բարչտսընը պան նէ՞րէյէ կիակեօր .

— Հիմա հիշ վախիթ չունիմ քեզի մէրամ հասկցնելու, մեռելը կեղևն կը տանին տէ՛ աստար տտենվան արղսնիս փօրերնիս կը մնայ :

— Պէ ճանըմ, իշնէ՞ տիր, սէօյլէին պաղ այըմ :

— Տօնիկ աղա, հիմա նաֆիլէ սիրտդ մի՛ հատցունէր, վրադ բարի էյէր մէկ տեղդ կը ցաւի նէ՛ լաթի կտորով մը սրբէ տէ մեղի տուր քի ընելիքնիս ընենք :

— Բաչաւրա՞ բօստասը մը դալղըեօր .

— Հէ, շատ լախուռը չուղեր :

— Օտքիս նասըըը բէք կը ցաւի կսր տմա՛

— Թամամ իշթէ, սա լաթը հսն քսէ տէ տուր քի առնէ տանի .

— Ո՞վ, Ի՞նչը պիտի տանի .

— Վույ երեսիդ ըսել չըլլայ՝ բէք խառի եօռան մարդ ես եղեր ճանըմ Տօնիկ աղա, իշթէ սա սրբուած լաթերը չըսըն մը ըրած՝ Շուշան խաթունին պատանքին առաւըխը պիտի դնենք քի՛ ցաւերնիս ցեցերնիս հետը առնէ երթայ :

— Փրկիչը պօեալամիշ ըրեր են քա՛, Աստ-

ուած շատ քաջել չի տայ, ամօթ է տեղերնիդ նստեցէք, վրանիդ կը խնդան :

— Ինչը ամօթ պէտի ըլլայ, հայտէ քա աղջիկ, դուն ալ օտքդ ծառքդ վայ լաթով մը սրբէ բերքի՝ կապուած խամէթդ քակուի :

— Ձեզի համար խեղք ունի ըսողն ալ զինճիւղներով կապուի :

— Շատ լախուտը չուզեր, դուն կռիւ կը բնտուես կոր ամա՛ հո հիմա վախիթ չունիմ. հայտէ քա է՛պրտս, քովի կէնճին ալ խմացուցէք քի չօճուխին հին վարախքներէն կտոր մը կտրէ տայ. մէշկը բէք թու է կըսեր կոր, ան ալ կառնէ կը տանի :

Վերջապէս հակառակ Տօնիկ աղայի յորդորանաց, տասը վայրկեանէն այս նախապաշարելոց քուրջերու ծրարը ցըխցըխ Մարթա տուտուին միջոցաւ ճամբայ կը հանուի՝ Շուշան խաթունին ծոյր դուռեւոյ համար, ըսելով «ցաւերնիս՝ ցեցերնիս՝ վրա՛ն ըլլայ. 40 օրէն բիրիբաք պիտի ըլլանք, իշթէ՛ ըռահաթցանք հիմա : »

— Պէն սիդէ պիր շէյ տէյէի՞մ մի, օ իհթիւնար դատըն օ դատար եիւքիւ կէօթիւրէ՛մէյէճէքտիլ, քէնախնիկ կէօթիւրէիախնիզ՝ պիւսպիւթիւն բիրիբաք օլուրուաընըզ :

— Եօգ իւրազըմ տէյիլ, հէմ ինչ ըօեա նէ՝
խըզմիչ չպիտի ըլլանք, հասկցա՞ր, մենք մեր
տեսածէն աշխարհք մէկդի կայ նէ վաղ չենք
կրնար անցնիլ :

Բոժոժ — Ուրեմն՝ Աճառն ի՛նչ օգուտ սեին,
Յօրդորն ի՛նչ օգուտ խելին:

ԽԱՅԸՐ ՍԷՕՅԼԷՄԼՁԻՆ ՊԻՐԻ

Շէհրին պիւրինտէ իղամէթ իւզըէ պու-
լունան պիւր զաթ պիւր գաչ սէնէլէր տիկէր
պիւր շէհրէ կիտուպ էսնայի ավտէթինտէ
քէնտի գօմզուլարնտան խայըր սէօյլէմէզ ետտ
ու թէսմիյէ օլունան շախտա թէսատիւֆ ի-
տէրէք՝ « Էկէր պունճա ղէմանտան պէրու
թէրք իթմիչ օլտուլում խանէմ վէ էվլատ ու

անալիմ իւղէրինէ խոյրըրը պիւր հալաաիս վէ-
րիւր իսէն՝ էվտէրի բաբաան դուշումու տանա
պալու իտէրիմ, » տէր .

— Էօլմիւշ բարաանը՞ մը . ճէվապ վէրիւր,
պիւրա ֆիւթիւր :

— Վա՛յ, բարաանըմ էօլտի՞ւ մի .

— Էվէթ, բէտէրինիղին վէֆաթմնտան պիւր
հաֆթա էվիլէլ .

— Ա՛հ, պապա՞մ տա էօլմիւշ .

— Հանըմ վալիաէնիղին վէֆաթմնտան պիւր
այ սօնրա :

— Տէմէք՝ վալիաէմտէ էօլմիւշ .

— Իէլինինիղին վէֆաթմնտան իւշայ ադտէմ :

— Վա՛յ, զէվճէ՞մ տէ էօլտիւ .

— Էվլաալարընն միւթէէսիւր աճըլարընա
թէհամիւլ իտէմէյուպ

— Ա՛յ, էվլաալարը՞մաա էօլտիւլէր .

— Հարիքտէն պիւր հաֆթա էվէլ :

— Տէսէ՞նէ, էվլիմ տախի ևանմիշ օլուպ՝
գուրու թօփրագտան պաշկա պիւր շէյիմ գալ-
մամըլ .

— Էլէթ Էֆէնտիւմ, վէ միւհթէրէք էվի-
նիղին տրսասը իսէ՝ կէճիքտիղինիղ իշիւն
ալթըգ վէֆաթ իթմիշինիղ զաննը իլէ մահ-
լիւլէ կիթ միշ տիւր :

— Եա հուհ, նէ՞ խայրը սէօյլէմէղ առտում ըմշըն,

— Այրպլամա գոմշուհըըմ, խամիմ խայրը
սէօյլէմէղ օլտուգտան սօնրա՝ արթրգ պէն-
տէն պիր խայրըը ճէվապ պէքլէմէք՝ քհարի
ազըլ աէյիլ աիր:

Էյ պուս'վօ Ա'նթուան, էյէր սէնին կիպի
եալանհը վար տէրլէր սէ՝ հիչ ինանմայաճաըմ.
կանխարըմ նէ՞րտէ.

— Վա'յ" . . . պիւսպիլթիւն ունութտում:

— Եալանհը՞ . քի՞մ ինանըր քի սէօյլունէ.

— Ինանըրսան ունութտըմ, մատմաղէլ, կէլ
չու բարմաղըմա պիր շէյ պաղլա՝ եարըն ագ-
չամ ունութմայըմ.

— Պու գաչընհը՞ պաղլայըչաըր .

— Էյի աւա Պէ՛ճում, ունուտուեօրսամ նէ
եարայըմ.

— Մ'էա, (մեղայ) նի՞չին ունութուեօրսուն.

— Զիւնքի պիր իքի պաղլայըչա աղըմ
պաղլանմաեօր:

*
* *

Էֆէնտիմ, եէնի նչանլըմը զաթընըղա քի-
շնիէ խտէրիմ.

— Քէնտիմի զայէթ մէսուտ առտ խտէրիմ
մատմաղէլ քի զաթընըղը աօսթուսուն միւսիւ

Պալատին վառվածաքլա թանձրմագ շերեֆինէ նայիլ օլտում, հաթտա ումարմ քի սիլլէրի էվէլինտէն թանրեաճաղմ, կալիպա պիլլիմ պէօյիւք պիրատէրէ

— Էվէթ սիլին պէյիւք պիրատէրէ նըչան-լանաճաղմը, ֆաղաթ սիննէ օլան ֆարդ-տան տօլայը կէրի պրաղըլմը .

— Ձաթընըզ չօդ էյի էթմիշինիզ քի պու կիպի պօշ ֆարղլարա էհէմիլյէթ վէրմէ-միշսինիզ .

— Ա՛, Նօ՛ ճօշէ, պէհաէնիզ լիրա ֆարդըն-տան պաշկա մոտմաղէլտէ ֆարդ արամատըմ:

Հ Ա Ն Ե Լ ՈՒ Կ

Ո՞րն է այն կենդանին, որ առաւօտուն կը քալէ չորս սաքով, կէս օրին երկու սաքով և երեկոյին երեք սաքով.

(Զայս առաջին լուծողը « Զինուորական Օթհան » անուամբ դուռնապետար մը պարգև պիտի ստանայ:)

Թիւ 22 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս,
Ծեծ տուեք իշուն՝ էշն է միեւնոյն. »
զոր անսխալ կարդացին Տխարք Սբիկ. Էրղը-րումլեան և Անտոն Խրիմեան:

ԿԱՐՄԻՐ ՀԱՌԿԻՐ

Խնդիր է գիտնալ թէ՛ հաւկիթը կարմիր ներկելու և ուտելու սովորութիւնը էն առաջ ո՞ր ազգին մէջ մուտ գտած է, այսինքն ո՞ր ազգին դիւան է:

Հայուն հարցնես՝ իմն է կըսէ, հռոմէն ու ֆրէնկին հարցնես՝ մերն է կըսեն. — դէշ չըլլար որ այս խնդիրն մեր ազգային ժողովոյ օրակարգն անցնի, և վստահութեամբ կը պընդենք թէ՛ անմիջապէս անլոյծ խնդրոց կարգին մէջ կերթայ իր տեղը տիտիկ կընէ — :

Հաւկիթն ուտելը բնական է, սակայն զայն ներկելն ինչո՞ւ համար է. հարկաւ այս ալ իր սկզբնապատճառն ունենալու է: Այսպիսի խնդրոյ մը մէջէն ելնելու համար պէտք է քննենք թէ՛ կարմիր ներկը և հաւկիթը ո՞ր աշխարհի բերք է, այսինքն ո՞ր աշխարհի մէջ իրենց սկզբնական գոյութիւնն ունեցած են. իրաւ է որ հաւկիթին գոյութիւնը աշխարհիս մէջ ամեն տեղ կայ, բայց կարմիր ներկը ամեն տեղ չկայ, առօր հայրենիքը գտնալ պէտք

է: Շատ հետաքրքիր եղանք գիտնալու համար թէ՛ կարմիր ներկին հայրենիքը ո՞ւր է, լողալով լողացինք պատմական ծովին մէջ և գտանք վերջապէս թէ կարմիր ներկին հայրենիքը Արարատայ գաւառն է, ուր կը գտնուի Որդան-կարմիր անուն բերքը, որմէ կարտադրի կարմիր ներկը և կը տարածուի բոլոր աշխարհ: Բայց այդ կարմիր բերքը հաւկիթին հետ ի՞նչ բան ունի. հաւկիթը եթէ բոյս մը ըլլար՝ բան մը կը հասկնայինք, այսինքն իրարու հետ խնամուածիւն մը կունենային. ուրեմն պատճառ մը կայ որ կարմիր ներկն ու հաւկիթը իրար գտեր և իրարու հետ առանկ խնամուածիւն մը ըրեր են. — թէ և աւա՛ղ, Զատիկի օրերուն մէջ խնամուածիւն ընելու ոչ գիւրուածիւն և ոչ միջոց կայ — :

Այս խնդիրը լուծելէ առաջ մտքերնիս բան մը կիյնայ, թէ ո՞ր ազգն աւելի կարմիրին սիրահար է. քննեցինք տեսանք որ Հայ ազգէն զատ կարմիրին սիրահար, նուիրական բաներ կարմրով ներկել սովորուածիւն ունեցող ուրիշ ազգ չկայ: Հայերը արևն և լուսինը կը պաշտէին վասն զի կարմիր էին, նոյն խակ Գրիստոնէութեան մէջ մինչև ցայսօր մատաղջու եղն ու կովը և ոչխարը կարմիրով կը ներ-

կեն, գլխիով, որ կարմիր է՝ ըստ մաշտոցի պէտք է լուացուին խաչ, Պատկեր կայն Եկեղեցական անօթք, Հապա ու՛ր թողունք այն մեծարելի հաղուստը, այսինքն ծիրանին՝ որ Հայոց ազգին ընտելացոյն դասակարգը կը դործածէր նուիրական օրերու մէջ:

Դանք այն աւանդութեան թէ ի՞նչպէս հաւկիթ ներկելու սովորութիւնը մուտ գրտած է հայոց մէջ: Հայերն ալ ունեցած են իրենց Եղովբոսը, որոյ խիկար անունը ծանօթացուցինք մեր ընթերցողաց « խիկար իմաստունին հաւկիթը » վերնագրով հրատարակած յօդուածնս առթիւ:

Արարատայ կուստիւրը 3000 տարի առաջ բոլոր մողերը և իմաստունները կը հաւաքէ և պատասխան կուղէ թէ՛ հա՞ն է հաւկիթէն թէ հաւկիթն է հաւէն: Մողերն ու իմաստունները կը շուարին, չեն կրնար պատասխանել և մէկիկ մէկիկ կ'ոպանան:

— Տէր իմ, կըսէ Եր մը իւր փոխանորդը, այս բոլոր իմաստունները ու մողերը ջարդելու վրայ էք չնչին խնդրոյ մը պատճառաւ: միթէ դուք ազէսներու և ապուշներու վրայ պիտի իշխէք:

Կուստիւրը — Դուք ալ պէտք է ձեր այդ

գլխողութեան վրայ սպաննուիք , քանի որ չէք գիտեր թէ հա՞ն է հաւկթէն թէ հաւկիթը հաւէն :

Այս միջոցին Խիկար հոն կը հասնի և իբր իմաստուն կը բռնուի, կը տարուի կուսակալին առջև և պատասխան կը պահանջուի : Խիկարի հոգը չէր, վասն զի գիտէր թէ կուսակալը գեղեցիկ գոյնին այսինքն կարմիրին սիրահարն է, ուստի զրպանէն կարմիր հաւկիթ մը հանելով կը պատասխանէ. « Տէր իմ, հրաման ըրէ որ ամեն տեղ Արամազդայ ՎԱՐԳԱՎԱՌԻ տօնին օրը բոլոր կուռքերուն աւանջներէն կախուին այսպէս որդան-կարմիրով ներկուած հաւկիթներ, իբրև օղ, որոյմէ պիտի ծնի հրեզէն կոյս աղջիկ մը, բաւական է որ այդ կուռքերուն տուփէ երկրպագու արդար մը դանուի : » Կուսակալն իսկոյն կը հրահրամայէ որ Արամազդայ Վարդապետ տօնին օրը կարմիր հաւկիթներ կախուին կուռքերուն աւանջէն, բայց որովհետև արդար մարդիկ չկային որպէս զի հաւանքներ դուրս ելնէին, ուստի հաւկիթներն տօնին յաջորդ օրը քուրմերուն փորիկը կերթային , գուցէ հոն ծնելու համար հաւը կամ հուրին, եթէ ստոյգ է Խիկարոյ այս աւանդական վէպը :

Կերևի թէ ինչպէս ամեն սովորութիւն պատճառի մը արդիւնք է՝ հաւկիթ ներկելու սովորութիւնն ալ այն կուսակալին խենթութենէն յառաջ եկած ըլլայ և յետոյ ընդհանրացած ըլլայ բոլոր աշխարհ : Ազգի մը մէկ սովորութիւնը ուրիշ ազգերու մէջ ընդհանրացած ըլլալուն օրինակները բազմաթիւ են, թող նոյն իսկ գրական ասացուածներ որ այսօր չենք գիտեր թէ ո՞ր ազգի հեղինակինն են. այս գիտենք թէ հաւկիթ ներկելու սովորութիւնը Հայունն է և Հայէն օրինակուելով տարածուած է ամեն տեղ քանի որ նոյն իսկ կարմիր ներկը հայարնակ գաւառներու յատուկ բերք է և կարմիր գոյնն ալ Հայոց ազգին պաշտելի մէկ գոյնն է : Վ. Վ.

Հնչակ — Հապա մեր այն օրիորդները որք երեսնին կարմրով կը ներկեն նէ հողեղէն թէ հրեղէն աղջիկներ են.

Բոթոթիկ — Իմ կարծիքիս նայիս նէ՝ երկուքէն ալ չեն :

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՔ ՀՆՁԱԿ

Առ Տիար Խօրօղ-ազըլըեան .

Ի շողենաւս և ի սրճարանս կողողալիզ հռչակես թէ տանդ մէջ 800 զուրուշնոց Կե-
ֆէ մը շիներ ես, և բաժանորդագրեներդ չի
հատուցանելուդ՝ ըստ մեր վերջին սրտման
Գ. Հատորին առաքումը դադարեցնելուս վրայ
կըսկ կտրած՝ աքաղաղի ձայնովդ տա ան կը
յորդորես որ չի կարդան . այդ կըսկըռներդ
գնա շինած քիւմէսիդ թառին վրայ ե՛լ և ա-
նանկ կրկնէ որ դուռ գրացիդ գոնէ խմանան,
ղի բացօթեայ տեղեր կըսկուացողին ձայնը
շո՛ւտ կը կօրսուի ու կարեւորութիւն չունի՝

Առ Պ. Հաւկիթ Ծանծաղամիտեան

Կանանց կողմի պահարաններուն և վերնա-
տանց դռներուն առջև շատ մի՛ ուրատար, որ
վերջապէս ժամակոչեան դաւաղանաւ Զատիկի
առտուն ալ չի վռնտուիս :

Առ Պ. Յաբիթայ Անվզէկեան

Եկեղեցւոյն մօտ տան մը պատուհանը նըս-
տած ղէվզէկարաններդ լսող բոլոր արք և
կանայք « Հաւկիթը հօտ է եկեր » կըսեն կոր :

Առ Օրիորդ թուռնիրակօրոյս և ներկամու
ինքզինքդ այն ստաիճան դիմագծութեան

տալուդ՝ դո՞նէ թուգնիկդ շնորհքով կապէիր
որ ճամբան բազմութեան մէջ ճարահատեալ
չապստամբեր և քեզմէ չի բաժնուէր, — չիյնար—
ասկէց զատ, բնութիւնը ըզձեզ ցորենադոյն
պտեղծեր է, ցորչափ դուք կարմիր ու ճեր-
մակով ծեփէք ձեր գեղեցիկ դէմքը՝ գլուխ-
նիդ շարժած ատեն բնական դոյներնիդ զէրեփ
պէս վղերնուդ վրայ երևնալով շինծու գոյ-
ներնիդ ևս առաւել կանճոռնայնէ, և միշտ
ինք վրայ կելլայ. հետեաբար, անհնարին է
որ դուք ձեզմէ շատ աւելի ձեռնհասութիւն
ունեցող բնութեան այսինքն զձեզ ուղածին
պէս ստեղծողին կամացը կարենաք յաղթել,
դուք ձեր գեղեցիկ դէմքերն այլաներկելով սա
ըսել կուզէք թէ՝ «մենք բնութեանմեղի պար-
գեւած դեմքերուն չենք հաւնած, ուստի դուք
ալ մի՛ հաւնիք.» բայց միթէ մարդ իր ունե-
ցած ո և է ապրանքին համար գէշ կըսէ՞, եւ
եթէ ըսէ՝ ուրիշները ի՞նչ չեն ըսեր:

Մեծամտութիւնն է որ կանանց երիտա-
սարդութիւնն յանցապարտ և ծերութիւնն
ալ ծիծաղելի կընէ: Տիկին տը Սուզա

ՔՈՒԱՐԻՉԱԼԻՔ

ՀԱՃԻ ՀՈՌՈՐ ԽԱԹՈՒՆԻՆ ԿՏԱԿԸ

Հաճի Հոռորի խաթունը որ իննսուն տարին թեակոխած՝ բայց վաթսունէն վեր չէր ելներ, անցեալները հարսին հետ աւրուելով՝ որոշեց իւր դոյքը մահուանէն յետոյ ներոջը թողուլ, ուստի տաներէց քահանայն տուն հըրաւիրեց կտակ մը յօրինելու համար:

— Տէր պապա, սա հարսիս ծառքէն արթըլս եէյտիր ալլահ, իս ամեն օր մահման տողերու կը հանդպծունէ:

— Համբերութիւնը կեանք է խաթուն:

— Արթըլս պուչադ քէմիյէ տաեանտը տէր պապա, էս անոր հախէն պիտի կամ. ինչ ունիմ չունիմ իյնէտէն էյնէլիկտէն ներոջս պիտի կտակեմ, իշթէ անոր համար քեզ կանչեցի օր ինծի կտակ մը գրես:

— Հաճի խաթուն, ինչ խտտը ըլլայ քու աղջիկդ կըսեպուի, նայէ Սուրբ Աւետարանը ի՞նչ կըսէ, «Եթէ զընկեր քոյ մեղանչիցէ՝ եօթանասնիցս ներեայիս»:

— Չէ՛, իլլէ քի անոր հախէն պտոր կամ:

— Արիւն ձեր ի դըլս ձեր, արթըլս դուն

դիտես: Ո՞ւր է, թուղթ, օխտ խալէմ ունի՞ս .

— Ամենական պանը հաղըրեր էմ, սա իւշ աեադ մասային դէմն անցի տէ կրեւ պաշլայէ:

Տաներէցն « շատ աղէկ » ըսելով հետևեալ նախաբանն սկսաւ .

« Ես նուաստ աղախինս Աստուծոյ մահտեսի Հաւով խաթունս , ի կենդանութեան իմում աղատ կամօք հետևեալ նշանակուած ինչքերս ներոջս Նունեայ հանրմին կը կտակեմ:»

— Ըսէ նայինք օրհնած ի՞նչ ունիս .

— Էյ սանքիմ փառք տիրոջը , վուճուածա պան մը չունիմ, կիւճս խուլէթս տեղն է ,

— Ան չեմ հարցներ, մալ ինչ ունիս նէ զուրցէ որ զրի տնցունեմ .

— Հէմէն աշիգ խաղա տէր պապա, մոլոր հասկցայ . հիմա նայէ քիմ ըսեմ . չորս թէնճիրէ էրկու խառավանա :

(Գրէւ) — Չորս թէնճէրէք և երկուս խառավանայս :

— Իրեք պախըր քէպչէ , մէկը քեալկիր .

— Երկու քէպչէս պախըրըս, մին քեալկիրեալ:» Ուրի՜շ .

— Պախըր մօշրուբա մը, քիւբիւն սաբլըն, չամաշրի խաղանս .

— Մի մօշրըբայս և մի քիւբական սաբլըս

հանդերձ խաղանիւք չամաչրական: Մութւլա-
խին թախըմը լմնցա՞ն .

— Չէ տահա, կեցի օր միտքս բերեմ . .
հա, նայէ պիտի մոռնայի. էրկու խաբախը
սահան. ըսկարա մը. իրեք հատ մաշա. էրկու
սաճառդի մէկուն օտկը կօրեած .

— Երկու սահանո հանդերձ խաբախիւք,
մի ըսկարայս և յերկու մաշայս հետ երկու
սաճառեամբ, յորում միայն յսան կտորեալ է:

— Քեզի բան մը ըսե՞մ տէր պապա, հար-
էրնիս մարերնիս վախտին մեզի կարգալ չիտոր
վեցուցին տէ տսանկ մնացինք. միտի վրա՞ ս
ես ալ հա՞յ եմ քի

— Հաճի խաթուն կիտես քի ամեն հայ կը
հասկնա՞յ աս դրաբառը . հիմակուան ճահիւ-
ները աշխարհաբառ մնէ բռներ կերթան, խօյի
գրաբառ կիտցող բէք խըթ է :

— Աման տէր պապա, անանկ բէք չի հաս-
կըցուելիք լեզուով չի գրէիւր օր կարգացողը
հասկնար:

— Տուն հագգ մներ պաշխա ինչ ունիս նէ
զուրցէ օր գրեմ:

— Տասնը չորս կերակուրի . իրեք խաբընի
պիշիմի . մէկ հատ ալ չուխուր թապախ . էր-
կու չօրպաի քեռասէ :

— Ձորեքտասանս կերակրոյ, յերիս խայլն պիչիմիականս և մի խոր թապախունս, հանգերձ զերկուս չորպայի քեասէյիւք:

— Տէր պապա, կիտնալս աչըն կրաբար է կրածդ:

— Հապա՞. կտակ ըսածդ ասանկ կը գրուի: Սուֆրա թախըմին լմնյա՞ւ:

— Ձէ տահա, նայէ միտքս եկաւ. վեց դըս գալ օխտը չաթալ իրեք ալ տանակ:

— Վեց գդալունս, եօթն չաթալս և երիս թուրըս:

(Շարունակէ
Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ)

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ (Երես 64)

ՄԱՐԴՆ ի մանկութեան քայլէ չորս տարւի,
կատարելութեան՝ լոկ երկու տարւի:

Իսկ երբոր հասնի ի խոր ծերութեան՝

Գաւազանն առնէ քայլիցն օգնական :

Օր. Սերիմա Մ. Ռօզոնեան

(Թէև շատեր լուծած էին ողն հանելուկը,
բայց կը թուի թէ մոռցած ըլլալու են այս
տեսակ հանելուկները յանգաւոր լուծելու
համար դրած պայմաննիս: (Տես Ա. Հատոր.
Երես 127)

ՔՍԱՎԻՆ ՏԸ ՄՕՆԹԵԲԵՆ

ԷԹՄԵՔՃԻ ԽԱԹՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՏԱԿԻԶ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

Մէճմուայը Ախպար լրագրոյ խմբագիր Մեծ. Թովհաննէս Էֆէնտի Թօլտեանի կողմանէ գիւր-հասկնալի լեզուով թուրքերէնի թարգմանեալ սոյն ընտիր և բարոյալից վեպին Յ հատորն ամբողջացած և վերջին ճրգն աւարտելու վրայ է: Հայատառ այլ թրքաբարբառ լրագրաց ոմանց հրատարակած քաղաքական յօդուածոցը լեզուէն տարբեր է սոյն վեպին թարգմանութեան լեզուն, այսինքն ամեն կարգի ազգայինք գիւրաւորնան հասկնալ, և հրատարակիչ կարապետ Էֆէնտիի կողմանէ ջանք և զստիւթիւն չի խնայուելուն համար է որ գիւրամատչելի դնով կը վաճառի: Աւելորդ չէ ըսել թէ կարգ մը սիրահարական գրքերէն մոլորեալ մօքերը ի կարգ կը հրաւիրէ այս բարոյալից գիրքը:

Վեց հատորին գինն է 60 դահեկան:

Կը ծախուի Պահչէ. դաբու չրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղաներու խանութները:

ԹԱՊԼԱՔԵԱՐ

ՓԻԼԻԿ ԱՆՊՕՐ ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐԸ

Մեր թապաւրեար փլիկ տիպարը Զատկի առթիւ իր նշանածին շէօքէ և ֆէօք տանելու դիտաւորութիւն ունենալը Աւագ Զորեքչարթի առաւօտ կերթայ խորհրդական և կնքահայր Ահարոն աղային կիմացնէ : Ահարոն աղայն յետ մտածմանց կը պատասխանէ .

— Հըմայէկս ատ պօմպակը էօնկըճէդ հանէ փիլիկ, վախտէ Ստանպօլու տէլիսանըները իրենց հարստցիւներնուն տիւնը մէքիւկիւ պէս էրթալ դնալ մի իթթիխաղ արեր են իսէ տը՝ ատ խօստուսը քեզի հըմար չէ՛, բամմանքդ օլտուխճա քեամիլ մէյն էս : Զէօրէյն ու փիտէն տտնելու մատէին դալով, ատիկա վաճիպ է ըմմա՝ մընչուկի մի հետ կու խալըինք, էնճամիւլ քէլամ, ճէմիյէթէն առաջ ֆէօն չի տի էրթաս վէսէլամ. իշտահդ սուրբ էղիային պահէ ա՛ղա :

— Ծառայ իմ Ահարոն պէկ, բէք խայաէլի կու խօրաթիք ըմմա՝ ատ չէօրէյն ու փիտէն ո՞վ տի տանի :

— Էֆէնտըմ, պօշ մարդուն զըտլը՞նը մի կայ. Տիւտիւկէնց դարտակ-փոր Ասաիւրին

հետ կու խալրինք իշթէ . մէյթուպ մի ալ կու գրինք՝ հէմ քիպարճա կուլնի հէմ բարով . քանի՞ փիտէ թախտիս արիր .

— 6 փիտէ ու մէկ պաթալ թէփսի չէօրէկի :

— Տաաներկու փիտէով էրկու չէօրէկ խաւրելու ես ուր՝ հարսացուիդ մայմուռ պախչը հանըմ օրւտիւ թէյղէն ալ հիսսէ տար ընի , առ 6 փիտէ ու 1 չէօրէկին մէսարիֆը ես թէտիեէ տ'անխմ :

— Իիք աղէկ , դըլալուս վրայ ըմմո՝ առ մէյթուպին թահրիրին մատաէն քընչիյ մի միւշկիւլճէ է , շարթլու շուրութլու նիզամի տայրէսին բան մի ըլլալու է ուր՝ պուղտիկ չիմնանք :

— Էֆէնտըմ , խթիտա չի տի գրինք ա՛ . հէմ րամմանքդ միտմիտ եղիր . հըմայէկս սա զալէմն ու տիւլիթը ա՛ռ , ես ըսիմ դուն գրէ . պախուսուս առ մէրթիւպը ծառայականիս իմզայովը վաճիպ է ուր էրթայ , ղէօրէ կընկահար աընխմ :

Փիլիկ ախպարը առոր ալ հաճութիւն տալով՝ Ահարոն աղաին ըսածները գրեց այսպէս .

«Վերապայման տիւտիւ հանըմ .

Թղթաբերիս , Յիւտիւկէնց պարոն Ասաիւրին վաւրթատով թարաֆնիդ էկած էրկու չէօրէկն ու տաաներկուքէն մի թէճաովիւ զ փի-

տէներն խապուլ անիք վէ Զատկին միւնասի-
պէթովը անոյշ անէք : Պա մախալէլէ էղիայի
մարգարէին կիրակին Փիլիկ Խապօր ճէմլյէթը
ընելու խարարնիս թէքրար Փէօս պէյան կա-
նինք : Ան 12 փիտեներուն վեցը և մէկ չէօ-
րէկը սահիպի իմզայիս թարափէն մայմուռ
պախշը թէյզէ հանըմին տի խալըք ուր՝ ա-
նոյշ անէ : Հըմէն ամենայն սրբոց յայտից էվ
անյոյտից բարեխօսութւնը ըմմենուս վրայ
ընի : Ըմմէն :

Պէնտէի

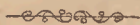
Կոզմոզենց Ահարօն

— Տեսա՞ր մի հըմայէկս փիլիկ, ընտօ՞ր է .

— Ծառախմ աղա, բէք դայտէլի էղաւ :

— Է հատէ դնա տտօնք թէտարիք արէ
ուր՝ չաբաթ առտու Տիւտիւկէնց Աստիւրին
հետ ճամբու դնիս : Հարսացուիդ ալ հարուր
տիւրէմ չօր թիւթով քընչիյ մ'ալ սարուլու
պաստեղ խալըէ ուր՝ զատկին օրերը էլլէնմիշ
ընի :

Փիլիկ աղբարը աս հրահանգները կէտ առ
կէտ գործադրել խոստանալէ ետքը Սհա-
րօն աղաին ձեռքը պագաւ և շնորհակալու-
թեամբ մեկնեցաւ :

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն ՈՒ Կ

ԹԻԻ 23

(ՊԱՐԳԵՒԱԿՈՐ)

մի

մ մ ո

ու

է

է

ՀԱՆԵՆՈՒԿ

Երկու մարմին մէկն անտես
 Մէկը ամբողջ միտք կէս,
 Աշխատէ՛ որ շուտ դանես՝
 Եւ պարգեւըս վայելես :

(Զայս առաջին լուծողը «Պօղ և Վեր-
 դինէ » անուամբ ի արարուած թատերգու-
 թիւն մը պարգև տրուի ստանայ:)

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԳԱՐՈՒՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԸ ՎԵՐՁ

Աղնի՛ւ ՀնՁԱկ, ինձ լաւ տուին,
Գիշերուանը ժամ երկուքին,
« Թէ Գարեգին քո սիրելին
Հիւժեակ հեծէ ի յանկողին:»

Հարկ էր տեսնել,
Եւ կարեկցիլ:

Անմիջապէս ելայ դաջի,
Ոտք վերցուցի վաղվազակի.
Երբ տուն հասայ՝ ձայն մը առի
Կարեկցութեան խիտտ արժանի.

Հարկ էր տեսնել,
Մըխիթարել:

Երբ հիւանդըն զիմ ձայն առաւ՝
Իւր վըճիտ սիրան աղբիւրացաւ,
Անդէն եւ անդ աչկունք լեցան,
Հոգւոյս խորէն ա՛խ վա՛խ ելան:

Ձինքըն տեսի,
Յոյսեր տուի:

Մեր Գարեգին սըրտիւ աղնիւն
Ո՛հ, իւր կենաց դարձաւ անիւն,
Տընով տեղով իրար անցան,
Չորս մեծ բժիշկ անդ կոչուեցան:

Հարկ էր յոյս տալ,
Եւ ոչ թէ լալ:

Հօրէ մօրէ այդ մէկ հասիկ,
 Քըսան եւ չորս ունէր տարիք,
 Նա մերթ կանանչ եւ մերթ կըտրիճ,
 Ի բըժշկաց ոչ մին փըրկիչ

Կըրցաւ ըլլալ,
 Եւ կեանքս առաւ:

Նա կը կռուէր ընդ դէմ մահուան,
 Աչքըն յառաժ իւր Գըրատան,
 Եւ կը կրկնէր յաճախ լալով
 «Թէ կըտրեցի ճիշդ իմ ձեռքով,

Զիմ կենացըն թեւ,
 Կերպով անվայեւ:

«Գոնէ մէկ օր ապրիլ՝ կուլեմ,
 Որ իմ ձեռքով գիր մը գըրեմ,
 Երատարդաց կըտակ ձեզ եմ,
 Ապա մահուամբ աչքըս գոցեմ.»

Բայց՝ չի կրցաւ,
 Զի շունչ տուաւ:

Մեր Գարեգնի կեանք վերջացաւ,
 Զի «Ինքնապաշտ»(*) նա չընթերցաւ .
 Այժմ քեզ ասեմ, ո՛վ ընթերցող,
 Թող ականջիդ ըլլայ մէկ օղ,

Անխոհեմ եղող՝
 Շուտ դառնայ ի հող:

ԹԱԹՈՒԼ

(*) «Ինքնապաշտպանութիւն» այն գիրքն է,
 որ փրկարար ներգործութիւն մը կընէ խառ-
 նակեաց կենաց վրայ:

ՍԻՐԱՀԱՐԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ա Պ Ա Յ Ո Վ Փ Ո Ւ Ա Ղ Ր Ի Ջ Մ Ը

Անդգիւի մէջ ծեր վաճառականի մը գըրագիրն իւր տիրոջ աղջկանը կը սիրահարի. և որովհետեւ ծերունուն յնախանձօտ բնաւորութենէն այս երկու սիրահարեալը միմեանց հետ չէին կրնար տեսակցիլ, ուստի նամակաւ յարաբերութիւն մը հաստատելու համար հետեւեալ միջոցը կը խորհին:

Ծեր վաճառականը սովորութիւն ունէր ամեն առաւօտ վերարկուն վաճառատանը մէջ հանելով աշխատելու և երեկոյին հագնելով տուն վերադառնալու: Գրագիրը առ սիրահին ուղեալ նամակն ուղածին պէս գրելէ ետքը վերարկուն ներքնակողմը դնդասեղով մը կը զետեղէր անանկ տեղ մը՝ զոր տէրը չէր կրնար տեսնել: Ծերունկը տուն վերադարձին, հարթելու կամ մաքրելու համար աղջկանը կը յանձնէր վերարկուն, ուր օրիորդն ուրախութեամբ կը դտնէր սիրահարին նամակըն, դիչերը պատասխանը կը գրէր եւ վերարկունն նոյն տեղը զետեղելէ ետքը՝ առաւօտուն հագնելով ճամբայ կը հանէր. անդին գրագիրն ալ իւր տիրոջ գալստեանը կ'սպասէր անհամբեր սրպէս զի մերկայնէ զայն վերար-

կուէն, ուր լլիտի զտնէր սիրուհւոյն պատասխանագիրը :

Այս ապահով միանգամայն անկուտի թըղթատարին շնորհիւ երկու սիրահարեալք զօրծերնին կը կարգադրեն և քիչ ատենէն կամուսնանան : Ժամանակէ մը ետքը ծերուկին կը պատմեն թղթատար վերաբերկուն շնորհիւ նամակներ փոխանակել և վերջապէս ամուսնանալնին :

— Ե՛հ, կըսէ ծերուկը, ձեզ նման խորամանկ սիրահարեալները իրարմէ բաժնեւու համար եթէ երկինքէն հրեշտակ ալ իջնէր՝ խեր մը չպիտի ընէ եղեր, ո՛ւր մնաց իմ զգուշութիւններս. բայց մի՛ մեղադրէք զիս սիրելի ուղեւակք իմ. հին առած մը կըսէ թէ՝ ծերունիներն ալ 5-6 տարեկան տղայոց նման սաստիկ նախանձօտ կըլլան :

Անուշաւան

Առտուընէ մինչեւ իրիկուն պատուհանի առջև նստող կանայք ինչի՞ կը նմանին.

— Պարտէզի մը պատին առջև տնկուած ծառերուն, որոցմէ ամեն անցնող բան մը փրցունել կը փափաքի,

ԶՈՒԱՐՇԱԼՈՒ

ՀԱՃԻ ՀՈՌՈՐ ԽԱԹՈՒՆԻՆ ԿՏԱԿԸ

(Շաբ. Կե'ն Երե' 75)

— Հիմա զանք սնտուկիս: Ճէհէզէս մնա-
ցած էրկու սէվայի էնթարի:

— Երկուս անթերիս սէվայի գիպակօք որ
ի հնումն իւրոյ ճէհէզէ մնացեալ է:

— Իրէք պամպակ միսօ կարմիր էրեսով.

— Յերիս միսօյս պամպակեղէնս կարմիր
պատեալ յերեսն:

— Կարմիր պատի էրես չէ' . . .

— Գրաբառ ստանկ կըսուի:

— Իրէք հատ արծաթ գդալ.

— Յերիս գդալունս արծաթեայ:

— Արծաթ թաքունեա չըսի.

— Հաճի խաթուն, ես իմ գրածս գիտեմ.
քանիկա՞ն տրէմ է, գուն ան ըսէ.

— Իննական տիրէմ.

— Յիննական տրամս, որ գումարի' . . .

որ գումարի' . . . հա՛, գտայ, քսան և եօ-
թըն տրամս կշռեցելոց:

— Ամաւուք կը կարգաս ի՞նչ կընես տէր
պապա.

— Ձէ ճանըմ, շարթիւր շուրսթիւր կտակ
կը գրեմ կ'որ. կէնէ պէտէնտիրէմէնօրուզ:

— Ո՛ւյ օղջ ըլլաւ տէր պտպտ, անոր համար չէ
իմ ըսածս, սանքի կռարար չեմ հասկնար տէ՛
պէլքի ասմաւորէն պան մը կրեցիր մէջը տէյի
հարցուցի:

— Ձէ, անհոգ եղիր, դուն տահա ինչ ու-
նիս նէ ան ըսէ որ գրեմ:

— Թօփ մը ֆէրմայիշ շալ, լալէ չիչէի չու-
պուխուր .

— Թնթանօդ մի ֆէրմայիշ գիպակ ինչ ,
կակաճածաղիկ գաւաղանաւ .

— Ատ, կիանալս բէք խօյի կռարար կա-
ցիր տէ՛ վախնամ եքիլ չի հասկնան .

— Մէռաքըդ ելլա կնի'կ, թող որ գիտցա-
ծիս պէս գրեմ, . . . պաշխա՞ .

— Իրեք եաղմա , Խանտիլի իշի , մենծ
պօյէն .

— Երիս մի՛ գրեր, կանգեղագործս մեծաւ
հասակաւ ,

— Քեաթիպ պէյլատի արծաթ աշնա մը .

— Մի արծաթեա հայելի, գրադրի հաւ-
կթաձի իմն .

— Վաթծուն տիրէմ խաւ թէլփէչէ .

— Վաթսուն տրամա թէլունս հարսանե-
կանս խաւըս .

— Երկու հաս կլիսը սըրմա ճուրքով էրէ-
սի խավիւ .

— Երկուս . . . հիմա ասոր ինչ ըսելու է ,
. . . հա՛հ գտայ, երկուս ըղգլուխսն ոսկե-
թելա ասեղնադործեալ գիմասրիիչս :

— Ույ շիտակը ի՛նչ մեղքս պահեմ , քեզ
ասխտար կիտուն չիյտէի , վեց հազարեայ
կարդայե՞ր ես .

— Ի՛նչ մը քէնարէն խուշանմիշ եղած ենք
օրհնած , ֆախաթ երգումով եմ, մարդու չեմ
նայիր . հոյաէ նայինք , պաշխա դրելիք ի՞նչ
կայ, ըսէ՛ .

— Զիֆթ մը արծաթ կլապտան պուհուր-
տան տամդալը .

— Զոյգ մի, արծաթեայ ըղկլապտան և ըղ
պուհուրտան , դրոշմեալս :

— Զարխ իշի պաղնիքի թաս մը , չիֆտ մը
իշէմէլի պաղնիքի լալըն .

— Անուանակերտ ջրադուս մի պղնձեայ և
զոյգ մի պայտամոյկս տախտակունս վասն
բաղանեաց :

— Տալա՛ջս տղուն վրայ ունեցած առնելի-
քիս իրեք քէսէի թահվիլը .

— Զտալոջն օրդեկին երիտ քսակի պար-
տեալ մուհակ մի :

— Ստոնցմէ պաշխա , մինէլի մարգավիտ սահաթս իլէն ճերմկեղեններս կայ : Սնաուկիններս ասոնք են :

— Ժամացոյց մի հանդերձ մինէլիւք մարգավտական տեսալի , և ճերմակեղունս ի ներքոյ դործածելիս : Հիմա պաշխա ի՞նչ կայ .

— Էրկու քէօմիւրիւ էլէկ .

— Երկուս ելէկիւ ածխադոյնս .

— Տէր պապա ածխադոյնս ինչ է .

— Սիւ ըսել է .

— Մեզոյ , ինչո՞ւ սիւ ըլլան , էրկուքն ալ նորզնոր էն .

— Ես ալ հին է չեմ ըսեր կոր , ելէկին ըրէնկը հասկցնել կուղեմ .

— Քա ճանըմ , ելէկ չէ՛ , էլէկ , էլէկ .

— Տեսա՞ր օրհնած , ինծի ալ շաշդեմիչ ըրիր , հէմ ասանկ երկար պիտի ըլլայ , դուն ինչ ունիս չունիս ներոջդ թողուլ չե՞ս ուզեր .

— Հա՛ եսմբում , հա՛ , սա հարսս պան մը չուտէ տէ՛ ինչ կըլլայ ըլլայ .

— Հասկցուեցաւ , արթըլս դուն ինծի ձգէ .

« Ի միջի կտակոյ գրեալս և ի միջոյ կըտակէ դուրս մնացեալս , յերիւթից և աներեւոյթից զամենայն դոյքս իմ թողեալ եմ ըզ-

ՀԱՐՅ ԱՌԻՈՒՅԻԿ

« Հաճեցէք իմացնել մեզ թէ՛ դօգօղական ակտէն տանջուող մը ի՞նչպէս կրնայ յանկարծ հարստանալ. Գօգօղ-Իրացեալ Ժ

Բոժոժիկ — Անմիջապէս հետեւեալ դեղագիրը պատրաստել տալու է .

ԴԵՂԱԳԻՐ

ՅԱՆԿԱՐԾ՝ ՀԱՐՄՏԱՆԱԼՈՅ

Էսան Կը խուօղական	20 Կաֆ
Բաւա Կը քօֆաիական	20 «
Էլէֆէյէ-Եէ-հիլէպական	30 «
Սէ-օ ինքերական	20 «
Ա.Յ.Է կեղծաւորիք	25 «
Քաւոյնաւ բիշիրիճիական	50 «
Եւ մէկ շիշ Գէնէն տօլանորճիական.	

Եթէ տառք իրար խառնելով 90 հատ դեղահատ շինուի և օրը երեք հատ դորձածուի՝ (կերակուրին հետ ալ Գինքին տը տօլանորճիականէն մէկ մէկ դաւած խմելով.) մէկ ամիսէն ԲԻՐԻԲԱՔ կըլլայ դօգօղախտացեալն և կը լինի հարուստ, և սակայն, եթէ ըստա-

մոքսը զօրաւոր է , վասն զի առ հասարակ
ամեն ստամոքսի դործ չէ այս հապերը մար-
տել :

Տեսնողական մասնագետ
Soppkon, ԲՈԺՈԺԻԿ

ԼԵԶՈՒ

- Լեզիէ լեզի ի՞նչ բան կայ .
— Լեզու .
Սնուչէ անո՞յշ .
— Լեզու .
Թոյնէ աւելի դա՞ռն .
— Լեզու .
Սուրէ աւելի հատո՞ւ .
— Լեզու .
Գնտակէ աւելի մահացո՞ւ .
— Դարձեալ լեզու :

- Ի՞նչ է ստակը .
— Գործածել գիտցողին համար լաւ ծառայ ,
չգիտցողին համար՝ գէշ տէր մը :

ՅԵՒԱՐԱՐ ՇՈՒՆԸ

Անցեալները անգղիացի աղնուական մը Բարիդ երթալով՝ օր մը Սէն գէտին կամուրջէն անցած ատեն, աղտոտ շուն մը մարդուն լաւ մաքրուած կոշիկներուն քսուելով՝ զանոնք ցելսով կը ծածկէ ։ Անգղիացին ձեռքն ունեցած բարակ գաւազանաւը շանը պօչին երկու թեթիկի հարուածներ իջեցնելէ ետքը, կամուրջին մէկ կողմը իր արկղիկովն ու վրձինովն օպասող կոշիկ մաքրողին քով կերթայ և ոտնամանները մաքրել կուտայ ։

Հետեւեալ օրը միևնոյն դէպքը կը պատահի դարձեալ այս մարդուն և այսպէս քա-

նի մը օր կը շարունակուի . բայց վերջապէս Անգղիացին հետաքրքրութենէն շարժեալ՝ անպատճառ հօս զաղտնիք մը ըլլալու է ըսելով՝ օր մը հեռուէն կը դիտէ որ շունը Սէն գետին եղերքը իջած՝ ստքերը տղմին մէջ կը թաթիւնէ և կամուրջին վրայ ելնելով մաքուր կոշիկ հագնող մարդու կ'սպասէ որ յետոտ թաթիւները անոր կոշկացը վրայ քսէ ու աղտոտէ :

Անգղիացին ալ ևս համոզուած էր թէ շունը տէրը կամուրջին վրայի կոշիկ մաքրող մարդն է , ուստի քաղաքավարութեամբ կը մօտենայ և կը հարցաքննէ զայն . ներկարարը առջի բերան կուրանայ , բայց յետոյ կը խոստովանի թէ շունն այս բանին վարժեցնողը ինքն է , որպէս զի յաճախորդներ ունենայ , « ի՞նչ ընեմ պարո՞ն , կըսէ , առեւտուր չկայ , ասկէց զատ , պէտք է գիտնաք թէ՝ իմ շունս հարուստներուն մարքուած կոշիկները կը յետոտէ բայց ոչ դորժաւոր դասուն մաքրուած կոշիկները . . . »

Անգղիացին շան այս աստիճան ճարպիկութեանը վրայ չափազանց զարմացած՝ ներկարարը կը գոհացնէ , շունը կը գնէ և հետը Լօնտրա կը տանի , ուր ատեն մը խնամելէ վերջը

կը թողու որ աղաա պարտի. բայց քանի մը օրէն կենդանին կը փախչի: Քանի շաբաթ անցնելէ ետքը տեսնուեցաւ որ ցեխարար շունն իւր նախկին տիրոջ քով իր արուեստը կը շարունակէր Սէն գետի կամուրջին վրայ: Ե

Պօնթո՛ււ Էթիւն, նա՞սըլսըն պագալըմ .

— Ս'հ, պէնտէ սէնի արաեօրըմ, մօն ամի, պաշըմաա թուիթ պիր աֆէու վար:

— Օ', կուան Տիէօ, նէօն վար մօնշէու .

— Ճանըմ, պիր տէլիդաթ, քօքէթ մատմաղէլէ ամուու էթաիմ, հալլէրինաէն բէք էյլի աննաեօրըմ քի օտա պանա ամուու էթմիշաիւր, ֆագաթ նէ եօլտա աշըլայըմ տէյի տիւշիւ-

նիւեօրում. պիր տիւրլիւ պիր եօլունու պուլա-
մաեօրում:

— Ատամ սէնտէ, պիր իքի քէրլէ բաղար
աղչամլարը շիշլի բիացասընա չըգսան՝ էօյրէ-
նիր կիտէրսին:

Իքի կէօղիւմ վիչէնլիւմ, նի՞չին պէնտէն
դաչընըեօրում, շու սէնի այգըռը սոյ սէվէրի-
մի սէնտէ պիլիրսին:

— Սէվտիղինի պիլտիլիւմ իչուն տէյլը միքի
սէնտէն աւղադ դաչընըեօրում:

— Մ'հա, քա պու նէ՞ պօշ գիւլիւմ:

— Զիւյիւմիւմ պօշ տէյլը մատմաղէ, ճէ-
պիմին պօշլուղընտան աըր քի սէնին ամու-
ռընտան գօրգուեօրում:

Նէ՞ տալմըշ տիւշիւնիւեօրում Տիրատուր
աղա:

— Նա՛սըլ տիւշիւնմէիւմ գա՛րտաշ, էվ սա-
հիպի կէլիրսէ նէ՞ տէմէլի, տարակուսանք պա-
շմը ալաը:

— Ատամ սէնտէ, ճանընը վէրէճէք տէյլը-
սին ա', բարամ եօդ, օրթալըդ իշթէ պէօյլէ
տէրսին՝ պիթէր կիտէր:

— Օրասը էօյլէ ամա՛ հէր վագըլթ տա պիր պիչիմ ճէվապ էյի գաչմանօր .

— Էհ, էօյլէ իսէ՛ կէլաիդինտէ, « սիզէ հէր վագըլթ բարամ եօգ տէւօրտըմ իսէ տէ՛ ալֆի իտէրսինիլ պու կիւնտէ բարամ գալմատը տէյէճէիմ, » տէրսին :

— Էյ պու եինէ իրիսիտէ պիր լագըռտը օլտու .

— Նէտէ՞ն պիր լագըռտը օլտեօր. « եօգ » եէրինէ՛ « գալմատը » տէյէճէքսին :

Քա հօռոփ հանըմ, քովի տուներնիդ քի-
րաճի՞ է կրուեր .

— Հրամմեր ես .

— Ե՞ր կրուեցան .

— Անցած շարթտ .

— Է նա՞րը մարդիկ են . հիչ տեսնուեցա՞ք .

— Չէ, հոգի, առտու իրիկուն խալապա-
լըն մնէ կելլէ կը մտնէ կօր ամա՛ տահա տա-
նը աղան պէլլի չի կըցանք ընել :

ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ

Հետեւեալ անոէր նամակը Բոժոժիկի պայուսակէն ելան:

« Դըլսլուս պտակ է՛վ անձինս պարծանք սահապ վէլինիյմէթիս պայլտկան ղերկու ձեռքն և ստքն կու պաղնիմ:

Էթէ կողմս կու հարցնիր նը՝ ըմմէնս ալ աղէկ ըրինտ երնք: Խաթիւնկոնց պիպին, Բըռէնց խաթիւն քոյրը, Անժստէնց տկոր տկապորը ըմմէնն ալ աղէկ ին վէ հալդ ու խաթըրդ խաթիֆսար կանին:

Սահապ վէլինիյմէթս. հետդ տարած խաթիւնկոնց փողիկին տէպպէն (փէլ) հա՛լա չի խրկեցար, տէպպէին տէրը տէպպէն կուղէ,

տէպպէն պօշ չի զրկու, մէջը կլիկ շէքէր լեցը-
նիս ու զրկիս. տէպպէին տէրը տէպպէն կու-
ղի, մէջը բէյնիը շէքէրի լեցնիս ու զրկիս. ա-
ման աման իհմալ չանես, հէր իշտաւ ուր
բէյնիը ըսի նը՝ ավուճ մին ալ լեպուկի շէքէր
լեցնիս զրկիս: Թարաֆդ էկող Քարաուկէնց
մէլիքօն վէ Բուէնց Դաւիթ ախպրտոցը հետ
Ջաաօկին մինասիպէթովը քնչիյ մի չօր զըյմախ
վէ շարոց զրկեցանք. կաղաչինք ու կու պա-
ղատինք ա՛ղա, քէրէմ ու հիւմէթ անէք, աս
էմանէթները պիլ խապուլ՝ անոյշ անէք վէ
մեղ յիշէք:»

Վէլնէյֆէրէ՝ պէնդէ

Ասատիր . . .

*
* *

« Իսթամբուլտա ուն դաբանինտա գա-
ղանճի քէ գալայճի աքսատիլֆուս հուստա
նիկօլիյէ իւսիւլ բուլա:

Թախու նիկօլաքիմու. Չաթալ սախալուն
քիզիլ բաճալու վէ Եանիսինտան թէքէրլէքլու
բաբուրույլա գօնտէրմիշ օլտուղումուզ հիքի
քիյիմ չուրապլար քէլտու մու քէլմէտու մու,
ալտի՞ն մու ալմատին մու, քէլմուշ ըսա նի՛չուն
չէվապընա գոտիլ օլամադսուն, հաչան ալմա-
միշ ըսան նի՛չուն արայուք բուլամադսուն, ան-
նատը՞ն մու: Իսթէրուն թուն բասկալես թօ-

տօրիյի կօնտէրէշէուս սէնինթարաֆինա . դա-
թալալա^օնիս, նադանիս էքինիս էնաս դալօս
գաղանչիս վէ եախօտ գալայչիս :

Միթիւրանտա չօգ չօգ սէլամ սօյլէր սա-
նա, վէ քիւչիւլինտէն վէ բէօյիւլինտէն թօփի-
սինտան սէլամ վար սանա . քէլէշէ^օքմուսուն
քէլմէյէշէքմուսուն, թուրաշա^օքմուսուն թուր-
մաեաշաքմուսուն, բիղէ բիր չէվապընը բիր
հապէրին քէօնտէրմէլուսուն, սննատո^օն մու,
ազ սօյլէելում չօգ լախուռտու էթմէյէլում
բաշ ալրիսի վէրմէյէլում, բասքալեայը քէ^լ
բէրաբէր եաբալում, լաֆ էտէրուք, չումպուշ
էտէրուք, լաֆ թէտուղուն լախուռտուտան
չիգար, լախուռտու թէտուղումուզ լաֆտան
չիգար, վէ թօփիսինտէն չումպուշ չիգար :
Հաչան քէլէշէքսուն միթիւրան իչին բիր էյի
եազմաալասունտա հօյլէ քէլէսուն, գաթալա-
վա^օնիս . բէնիմ իչուն տա թամբուրաճի հա-
նինտան թամբուրա թէլի ալասուն : Բօնի քօմ-
չի միքիւս քէ մէղալու ուլաթասի չօգ չօգ
սէլամ էտէր, քէթօխօրօնօս տէրլէր սանա :
Սէնին անաստասի չուճուղունտա բէօյիւտիւ,
ազչամ սապահ թուվրատի քէ բիրօյի իշթէ
չու շարգիյի չաղբրուր, սէնտէ քէլէսուն քիմ
իշիտէսուն ֆէրահլանաոուն :

Թուֆէնք աթաիմ՝ բուսիք էթաի,
 Բիզիմ ետեա հիլսլանտի.
 Թօ զէմպիլի սալլանաիզի
 Թօ քօրիցի նազլանտի.

Տըզ տըտը տըզ տըզ, տըզ տըզ տըզ՝
 Քէ՛լ եանուամա քիւղէլ զըզ:

Քէթէն իլէ վար բէզի,
 Թա՛խու տիյնէ սէն բիզի.
 Հուզուն լաֆին քիսասի,
 Բէն սէվէրում հօ՛ զըզի.

Տըզ տըտը տըզ տըզ, տըզ տըզ տըզ՝
 Փըս տըտը ֆըս ֆըս, ֆըս ֆըս ֆըս:»
 Աննաատուն մու,

Հո֊որս

Քիրիէսքօ

(Մ նայեալին յաջորդ տետրով)

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ՀԱՆՆԼՈՒԿԻ (Երես 80)

«Երկու մարմին մէկն անահս,
 Մէկը ամբողջ միւսը կէս , »
 Հանելուկս կը լուծուի՝
 Եթէ ՅՂԻ ԿԻՆՆ յիշես :

Արամ խ. Մասեհեան

ՀԱՐՑ – ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

Մարդուս կեանքն ի՞նչպէս է .

— Արտասուօք ծնիլ, գանգատներով ապրիլ
և ցաւերով մեռնիլ :

Ի՞նչ է միտքը .

— Երևակայութեան ծաղիկը, դատողու-
թիւնն ալ անոր պտուղը :

Ի՞նչ է համբաւն .

— Փափուկ ծաղիկ մը, զոր թեթև և շունչ
մը կարող է թառամեցնել :

Ճշմարիտ հաւասարութիւնը ո՞ր կը
գտնուի .

— Գերեզմանին դուռը :

Կենաց դաստիարակները որո՞նք են .

— Փորձառութիւն և թշուառութիւն :

Աշխարհիս մէջ ամենէն աւելի հազուա-
դիւս բաները որո՞նք են .

— Փափկութիւն, ճաշակ և Դատողութիւն,
թունաւորիչ մարդը ո՞րն է .

— Այն՝ որ քեզ կըսէ թէ աշխատութենէ և
խնայողութենէ զատ ուրիշ բանով կրնաս
հարստանալ :

Անխորհրդապահ մարդը ինչի՞ կը նմանի .

— Բաց գրքի մը, զոր ամեն ոք կրնայ կար-
դալ :

ՀԵՏԱՒՐՔՐԱԿԱՆ

« ԵՍ ԻՄ ՀԱԻՍ ԵՄ »

Անդղիացի մը հետեւեալ հաշւով ինքն իր հաւն է եղեր :

« Չափահաս աղջիկ մը ունեցող այրի կնոջ մը հետ ամուսնացայ, որոյ աղջկան խորթ հայրը եղայ. հայրս ալ կնոջս պարտաւորութեամբ աղջկանս մեծ հայրը եղաւ : Քիչ մը ժամանակ անցնելէ ետքը հայրս իր թոռանը այսինքն իմ աղջկանս հետ ամուսնանալով (վասն զի մայրս մեռած էր) ինծի փեսայ եղաւ, կինս ալ հօրս զոքանչ, այս հաշւով աղջիկս ինծի մայր և կինըս ալ մեծ մայրս եղաւ, վասն զի աղջիկ-մօրըս մայրն էր, ասով կինս իմ աղջկանս հարսը եղաւ, վասն զի անոր զաւակն այսինքն ինձ հետ կարգուեցաւ : Տարի մը ետքը կինս զաւակ մը ծնաւ որ հօրս եղբայր ըսել է, զի հայրս իմ աղջիկս առնելուն՝ անոր (աղջկան) մօրը բերած զաւակը հօրս եղբայր կըլլայ : այս հաշւով զաւակս ալ ինծի մօրեղբայր եղաւ, զի հայրս աղջկանս հետ ամուսնանալովը աղջիկս ինձ մայր, կինս աղջկանս հարս և նո-

բաժինը աղջկանս թուռն ըլլալով՝ կնոջս, որ իմ աղջկանս մայրն էր, բերած զաւակը աղջկանս եղբայրը ըսել է, և որովհետեւ աղջիկս հօրս հետ ամուսնանալով ինծի մայր եղած էր, հետեաբար զաւակս իմ մօրեղբայրս եղաւ : Հօրըն կինն ալ (այսինքն աղջիկս) զաւակ մը ծնաւ որ իմ եղբայրս ըսել է ինչպէս նոսն թուռն, զի աղջկանս զաւակն է. այն ատեն կինս իմ մեծ մայրս եղաւ. վասն զի աղջիկ մօրս մայրն է: Արդ, որովհետեւ աղջիկս հօրս հետ ամուսնացաւ՝ անոր մայրը թէեւ իմ կինս բայց մեծ մայրս ալ եղաւ, և այս հաշուով ես ալ կնոջս թուռն եղայ, զի մեծ մօրս ամուսինը ինծի ալ մեծ հայր կըլլայ, հետեաբար ես ալ իմ մեծ հայրս — ՀԱՅՍ — եղայ, զի ես եմ մեծ մօրս ամուսինը:

Այս հաշուով Մայրս կրնայ ըլլալ հօրս թուռն, նորա ամուսին, ինծի աղջիկ և մօրս կետուր. Կինս կրնայ ըլլալ հօրս գոքանչ, ինծի մեծ մայր աղջկանս հօրս և անոր մայր: Հայրս կրնայ ըլլալ կնոջս օրաբոնտատ, աղջկանս մեծ հայր, ինծի փեսայ և թուռնը ամուսին : Զաւակս կրնայ ըլլալ հօրս եղբայր, ինծի մօրեղբայր և աղջկանս թուռն: Աղջկանս զաւակը կրնայ ըլլալ ինծի եղբայր և թուռն, Իսկ ես կըլլամ աղջկանքս զաւակ, հօրս աներ, կնոջս թուռն և իմ հաւս:

ԶՈՒՍՐԷԱԼՔԵ

ԶԱՊԷԼ ՏՈՒՏՈՒԻ

ՏԱՆՏԿՆՈՒԹՒՒՆԸ

Զա՛թ, չա՛թ .

— Մարիամ, դուռը բաց նայէ ո՞վ է .

— Քա մայրիկ, արնավում զավղավաթճին է .

— Արնավում զավղավաթճին ո՞վ կըլլայ կոր

— Սա ո՛ւր է մեծ պահքին մէջ տանն օխա
սօխ առեր էինք տէ փարան տուած չէինք,
հիմա եկեր կուգէ :

— Մարս ասօր հոս չէ, ըսէ .

— Ծօ՛, տուտում պու կիւն պարտա եօգ :

— Մօռէ չըղըռ պանա տուտույու .

— Քա քեզ կուգէ կոր մարիկ :

— Ի՛նչ պէճէրիկսիդ զուակ ես քա՛, հոս
չէ ըսէ տէ ճամբէ :

— Ծօ պարտա տէյիլ տէ եօրում սանա .

— Մօռէ նա՛հ տուտու իչէւտէն լափ է-
տէռ, ա մօռէ նի՞չին եալան սէօյլէռ .

— Քա տուտու, չի հաւատար կոր . հէմ աչ-
կը չանախ չանախ վրաս կը բանայ կոր :

— Վոյ ծակ ծակ ծակծկիս մարդ, կայնէ
նայեմ քա, սաղահէն հայըր, նէ՞ տիրօ .

— Ա՛ մօռէ տուտու, օն օդկա սօղան փա-
րասի օն պէշ կօռօշ .

— Պէօյիւն փարամ հօդ :

— Մօռէ տուտու, առնալու աճա գաթ ու-
բէղթ փարա էթմէդ՝ չօդ լադուաը կէօթիւր-
մէդ . վէ՛ս պէնիմ օն պէշ կօռօշ :

— Հէ ամա՛ պէօյիւն ուֆադլըդ հօք . հէմ
հօրթ ումուդ փար տըր, պիր իքի կիւնտէն կէլ :

— Մօռէ հասու հասու բըռըռ հասու,
պուլուն պիրիսի, հարըն իքիսի օ պիր կիւն
հէփիսի, ա մօռէ պու հօթթու լադ պիթմէտի .

— Վա՛յ կըլխուդ, տուն կիրակի չունի՞ս .
ա՞ս ալ շատ տեսար .

— Մօռէ տուտու չօդ լադըռաը իստէմէդ,
փառալառի վէռմէլի . չօդ փառա տէյիլ .

— Հէ, էօյլէ տիր ամա՛ շիմսի օրթալըդ
քէսաա տըր . հալխուն չէնեէն չէնեէին է
անցեր :

— Մօռէ պիղիմ մէմլէքէթտէ չօ՛դ ուճուդ-
լուդ, ա մօռէ պօլլուդ, հաչան կիտէրսին պիր
դառապա, ալըրսըն պիր պո՛ւնպար, ա մօռէ
հէ՛, մօռէ հէ՛, պիթմէդ :

— Վա՛յ կըլխուդ, պիղ պունպար հէյէմէզիք :

— Ա տուտու նի՛շին հէմէգսիւնիդ . վար պէ-
նիմ պիւ տաեըմ, թալլուդ բազարտա բաչա-

ճի . պուճպար հաշար, եաբար սաթար . ֆըթ
ֆըթ ֆըթ , ֆիթ ֆիթ ֆիթ ֆաշաճի սինան
ա՛ղա տէրլէր :

— Հայ մօռէ մօռէ . մօռարմիշ ըլլաս մարդ,
թաւաս կրակին վրայ մնաց .

— Քա տուտու, ինչո՞ւ համար խաղի պէս
ֆըթ ֆըթ կընէ կոր .

— Խառնախօսին մենծին համար , ես կի-
տե՞մ . հէմ հայտէ ներս կօրսը . տանկ տի-
մացը ծիկ ծիկ մի խնդար .

— Մօռէ տո՛ւտու , օ ատամ չօդ . պէօյիւք
բաշաճը տըր , պէշ առապա չանագ ինէ չէօմ-
լէք ինէ շըռտէն ինէ տալաք ինէ , քէչի էֆէն-
տըմ , սապուն էֆէնտըմ , սապունլուդ . էֆէն-
տըմ , մասաթ էֆէնտըմ պուշագ էֆէնտըմ . .

— Կածակի կաս հէմէն մա՛րդ , կիտես քի
բաշաճութին պիտի ընեմ տէ՛ կայներ ինծի
մասաթ պուշաի թարփի կուտայ . ա՛յ օղուլ ,
աղշամ իչին եէմէք հաղլլայաճաճըմ , պէնի լա-
ֆա թութմա . իքի կիւնտէն սօղրա կէլ տէ
բարանը վէրէյիմ :

— Մօռէ տուտու , նի՞չին եէմէք բիշիրիր-
սին , նի՞չին եօռուլուրսն . ա մօռէ զէյթի
զէյթի զըմպըլ զէյթի , տօլտուր գուղույու վէր
ֆուռունա՛ եէ՛ պունպարը կէ՞օր լէզէթի :

— Աշկդ էլլայ, մարդ, պումպարը առեր կայներ է . պանա պադ, պէ օյիւն բարա վէր-մէյէճէիմ սանա :

— Մօռէ օլմաղ . պու կիւն պու կիւն իստէ-ռիմ . ահա պուռաա օթուռաում :

— Քա մարիկ, կիրակի օրով ամօթ է ա-սիկայ, տեսնողը թ'նչ չըսեր . ճարելու տալու է :

— Վո'ւրկէց ճարեմ քա' .

— Տօլապիդ առջին մէճիսիյէ մը կայ, իշ-թէ մէջէն կուտանք .

— Հապա, աննման, ես ան բարան հիշ կը խտեմ . շէմշիյէ պտօր տոնեմ :

— Մարիկ թող գալ շարթու ըլլայ ադ շէմ-շիյէն :

— Իրա՞ւ կըսես կոր . դէհեր աս շարթու ալ տունը պիտի նստիմ :

— Դուն տուր ոա մարդուն բարան՝ ես ի-րիկուան հօրմէս կառնեմ .

— Էյ հիշ կուտայ, իրեք հեղ է քի սոխի բարա ըսելով կառնեմ կը խարճեմ կոր :

— Էյ ինչո՞ւ կը խարճես կոր մարիկ :

— Ի՞նչ ընեմ, սէյիրի սերեանի չի տուի եա', առած ետբմա մաղերուս համար տուի :

— Մոռէ տուտո՞ւ բառալաւի՛ .

— Տեսա՞ր մարիկ, նա՞քը կը պոռայ կոր .

— Ա մօռէ ետըն պէն սիլաեա կիտէճէիմ :

— Վա՛յ, կլխունսւդ, ամմենտ ալ սիւա պիտի երթանք կըսէք՝ երկու շաբաթ խայկա կըլլաք կէնէ մէյտան կեւլաք .

— Հաաէ մօռէ բառա՛ .

— Պայըրմա հէյ արուն պերան մարդ .

— Նա՞սըլ պաղըռմայըմ, վէր պէնիմ օն պէշ կռօշ, եօղսա պիւր եէրէ կիթմէմ :

— Աշկդ խորովի մարդ , ծօ բարամ եօղ տուր ամա՛ իստէրսէն սանա պիւր հէլվահանէ թէնճիրէսի վէրէյիմ տէ՛ իշինէ կիթ ,

— Մօռէ վէ՛ր, վէ՛ր, քէփշէ տէ վէր, մասածատա վէր, պըչադ տա վէր :

— Մարիկ, ի՞նչ կընես, թէնճիրէն մեղք է .

— Էյ ի՞նչ բնեմ, իղմէ աղէկ չէ եա՛, ներսի բարան աշխարհք մէկդի կալու ըլլա՛յ չեմ խոռեր . թօհաֆճին վաղը չէմ չիյէս պիտի բերէ . ես ան բարան չեմ կրնար մէյ մնալ տեղը դնել, ամա թէնճիրէյով էօտէշմիշ ըլլանք հէ՛ զարար չունի . հարըդ վո՞ւրկէ պիտի իմանայ թէնճիրէն ծախսնիս . չարն ալ կը խափանի :

Զայս ըսելէ ետքը Զապէլ տուտուն ԶԵ զրուշի թէնճիրէն ԱՅ զրուշի պարտրին փոխաբէն մարդուն ձեռքը յանձնելով կը ճամբէ :

Տանաղնու թիւնն ալ ասանկ ըլլալու է :

ԿԱՅԾԱԿ (*)

(*) Հնչտիկի խմբագրին տակէ առաջ ԿԱՅԾԱԿ , ԵԶՈՎԻՌՈՍ և այլ սուտ անուններով հրատարակած յօդուածներն ուրք թուչուն թղթերու վրայ երևցած լինելով սպառած են այժմ, հաւաքածոյիս մէջ պիտի հրատարակուին մաս առ մաս :

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՅ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԴԱՐԲՆՈՅԱՊԵՏ

Թարգմանիչ
Բ. ՊՕԶԱՃԵԱՆ.

ՏԷՐ ԷՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
Յ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԵԱՆ

Մենք. Բիւզանդ. Էֆէնտի Պօղաճեանի գրիչն ծանօթ է ամենուս. Բիւզանդ. Էֆէնտի գրական ասպարէզի մէջ մատուցած ծառայութեամբը մանաւանդ իւր օգտաշատ թարգմանութիւններովը ընտիր ճաշակի տէր մէկն ըլլալը հաստատած է. ահա այս անգամ ալ վերոյիշեալ հետաբարբական և բարոյալից վէպը ի հայ թարգմանելով (որոյ բնագիրն վեց տարուան մէջ 220 անդամներ տպագրուած և սպառած է,) տէր և հրատարակիչ Յ. Քրիստափորեան Էֆէնտիի միջոցաւ մաքուր տպագրութեամբ հրատարակուած է: Ամեն կարգի ազգայնոց ընթերցմանն արժանի սոյն բարոյալից վէպը կը վաճառի ամեն հայ գրավաճառաց քով: Գինն է 20 զրշ:

ԽՆԴԻՐ Ե.

Այս անգամ երկու ընկերք դէմ առ դէմ նստած՝ պիտի կտրենանք զոց Տեփն խաղալ, այսինքն Տօմինայի քարերուն վրայ երեւցած նշանները երեսի վրայ դնելով, ի զարմացումն հանդիսականաց:

ԳՈՐԾՈՂՈՒ ԻԻԽՆ

Ըսենք թէ Ա. խաղացողը ես եմ, և դնելիք առաջին քարս ալ օրինակի համար 5 և 1 (քէն ու եէլ) ըլլայ, այս քարին վրայ իմ աջ կողմս գալիք թիւերը ինչ որ են՝ նոյնչափ մատով կը բռնեմ քարը, այսինքն 5 մատով. ընկերս անտարբերութեամբ աչքին ծայրովը մատուընէրուն կը նայի և միտքը կը պահէ. իսկ քարին միւս կողմի այն է ձախ կողմս ինկած 1 նշանը ցուցնելու համար քարը իր տեղը դնելէս ետքը ցուցամատս մէկ անգամ սեղանին կը զարնեմ « Օն, շատ մի՛ մոտածեր, խաղա՛, » ըսելով. և ընկերս հասկնալով որ դրած քարիս աջ կողմը 5 ու ձախը 1 է, ուստի 5ով կամ 1ով քար մը կը դնէ, չմոռնալով սակայն անոր ծայրը գալիք թիւերուն չափ մասներով բռնել որ ես ալ հասկնամ և այսպէս շարունակենք: Քարին ծայրը եկող 6 (չէլ) թիւը սա ձեւով կիմացընենք, քարը 5 մատով բռնած տեղը կը դնենք

և ձեռքերնիս թեթև մը սեղանին կը զարնենք
«չուտ ըրէք» ըսելով, որպէս զի ականատեսը
չի կռահեն: Մայրը սպիտակ եղող քարը տա-
կաւին տեղը չի դրած՝ խաղացողը թեթև մը
կը հաղայ: Խաղին մէջ տեղերը ծայրը եկող Վ
նշանը սա կերպով կիմացենք, քարը սեղանին
վրայ դնելէ ետքը մէկ մատով կը քշենք կը
տանինք կարգին կը դնենք: Եթէ երկու ծայ-
րերուն յարմար քար չունենանք՝ «չունինք» ը-
սելով ուրիշ քարեր կը փաշեմք: Պէտք չէ
մտքէ՝ հանել թէ Ա. անդամ մէջ տեղը դրուե-
լիք քարին ձախ կողմի թիւը քանի է նէ՝ այն-
չափ մատով սեղանին պիտի զարնեմք: Զոյգ-
թիւերով քարերը տյախքն տիւ չէ՛լ տիւ պէ՛շ և
այլք ըստ ոտխրութեան երկայնքին կը դրուի
(թէպէտ և դոց ըլլալու պայմանաւ) Շատ ու-
շադրութիւն պէտք է ընել որ երկու ծայրից
թիւերը մտքէ չի հանենք: Հետաքրքիր հան-
դիսականք տեսնելով որ մենք ոչ իրարու երես
կը նայինք ոչ ալ ոտքով ձեռքով կամ չարժ-
մամբ նշաններ կուտանք, ի զսէր պիտի որո-
նեն այս խաղին գաղտնիքը, և աւելի պիտի
զարմանան եթէ լսեն մեզմէ թէ՛ «քարերը
դուք խառնեցէք որ մենք փաշեմք, դուք ըսէք
թէ մեր երկուքէն ո՞րը պարտի առաջին քա-
րը դնել, և այն քարը դուք ցոյց տուէք մեզի
անձայն, որպէս զի իրարու հետ կանխաւ հա-
մաձայնած էք, չըսէք: »

Արդ, երկու խաղացողքս կանխաւ փորձեր ընելու ենք զառ տեղ մը , պայմանները լաւ սերտելու, ուշադրութեամբ և ծանր ծանր խաղալու ենք որ յաջողինք. դարձեալ կըսենք . պայմաններէն մէկը մոռնալու չենք , ապա թէ ոչ

Բոժոժիկ — Ապա թէ ոչ . խաղին հետ խաղը կըլլանք :

Թիւ 23 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս .

«Ծեր ի տանէ քումմէ մի՛ պակասեցի »

զոր անսխալ կարգաց միայն Տիար Միհրան Սմպարճեան :

ՀԵ ՌԱԳՐԱԿԱՆ

(Վերջէն Ը-ը)

[Աժանս Բոժոժիկ եւ Ընկ.]

Վոյեաժէ նոր վերադարձած սուտ կորճատեա ակնոցաւոր միւսիւ Ֆինֆնէ մը տօնաւաճառի մը մէջ տալուլ-ղուռնաեղարդ վրանի մը տակ օղիէն չափազանց խմուելով, և կործելով որ վրան եկած ներութիւնը հազած քաղաքի-ին ծանրութենէն կը յառաջանայ՝ զայն դինեպանաց և նուագածուաց քով պահ կը թողու , անշուշտ հովահրելու⁶. համար :

Մանրամասնութեանց ՊիլԱՆՉՉՈՆ յաջորդ տեսարով :

Գ Ա Ի Ա Ռ Ա Կ Ա Ն

ԱՆՏԷՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

(Ծար. ԴԵ՛՛ ԷՐԵ՛՛ 100)

« Ի Աստուծոյ ծառայ քեօ խայր Մնացակեանից և ծնող մայրից եղբայր Կաղարից, Աբրախամից, Ամիշա Կօսյից, քեավօր Մանուկից ամիշա Մէլքեօնից խասցէ սիրով պարէվ. Իմ սիրելի որդի Մուրատից և մեղի հարցողաց պարէվ: Իմ սիրելի որդի Մուրատից իմանաս որ՝ շատ ուրխընթի մնացանք, Սէվանցու Պաղտօն վէ Կօսօն՝ էլան քեաֆիլ թէրլամադեան հաճի Մըկեբըտիշ աղայէն էրկու խարիւր քեառսուն կուռուշ վարա առեցինք որ դիրս կիւքեայ տեղըդ: Աստուծոյ սիրուն ընի որդի, որ չընի նեղանաս, միեր նեղութիւն միեր ցաւ տիւ դիտես, վարցանք չիկայ որ ցանկ անի խաց վաստըլվի. էս էլ պանի կօրծի չիմ, ինկեր էմ մէջ տան՝ տարին խարիւր վառծուն կուռուշ խարճ խարաճ կառնին, ողջուրը կամ չուրը թանգլամաթ տալար չիկայ:

Տիւ էաա տեղ քեանի որ կացիր իս, քեօ Մուտօ աղբօր մէկ լաճ ծնաւ անունը արինք Շիւշան. մէկ լաճ ծնաւ անուն արինք Հառօ, մէկ լաճ ծնաւ անուն արինք Վանէս: Տիւ էլ

էտա տեղէն չարէ մի անես էսա պարտք տաս
թողնես կաս՝ քեզ էլ կարգինք մինը սրտի
պաւարն տունինք :

Դարձեալ Աբրահամից , քեաւօր Մանու-
կից ամիչա Կօսօյից սիրով պարեհէ :

Ծառայ Աստուծոյ քեօ խայր
Մնացական

*
* *

« Իքի կօղիւմ օղլում հաժ Ղարապիտ .

« Սանլա չօխ չօխ սէլամ էտէրիւմ վէ խա-
թիրինի սօրաւում , Կէյինտիղին նալիլէրի , բօս-
տալլարը կօրտիւղիւմտէ՝ ախլում տիւ շիււեօն :

Էմէէն օղլու հաճ օղօբու (Յակոբ) չարըթ-
տում , օղլում հաժ Ղարապիտէ պիր մէխթուպ
եաղ , տէտիւմ . պէք էյի տէտի . Ըստանպըլա
նէ՞ զօնտէրսէխ մախպուլա դէչէր տէտիւմ .
նէ՞ զօնտէրէճէէն , աաճըխ եարմաճա , ը-
ճըխտա ճամըզ դայմար զուռուսու , ըճըխտա
պաստում . ըղըճըխտա իզտէ իլէն իրիչկիկ զօն-
տէրսէն օլուրամա՝ պիղիւմ իրիչկիղիմիղի մախ-
պուլ տուտմաեօրլար տէտիւ իչթէ պունյարը
պիր չըլը եարտըթ՝ չէրչի Պօսօս օղլունուն
տէնկինէ զօյտուրաուի . վարաղնտա , ալա ,

անամ զօնտէրմիշ տէյի պէնի անդա անդա ա-
ֆիլէթ էտէսին:

Օ'ղլում, պէնիմտէ սանդա պիր ուղննթըմ
վար • պանդա պիր պաշ շալը, չէշիտի զառա
օլտուն, պիր քուրք եիւզիւլիւք, պիր պաշ չա-
տըրը, պիր տէ ժամ բապըճը զօնտէր տէ՝ ժա-
մա զիտէյիմ սէնին իշին աղլաեարախ տօլա է-
տիլիմ, աննըճօրմըսըն, պունլարը զուլախ
արխառընա պրախմաեարախ կօնտէրմէմէզլիխ
էթմէյէսին:

Պէնիմ օղլում, ըստանպըլտան զէլէնէր
տէեօրլար քի՝ «օղլուն չէօբտէն չէլէպի օլմուշ»,
ամա՛ն տէյիմ օ'ղուլ, սէն քիմի՞ն տէօլլս սին,
սախըն զէլտիզինտէ էօյլէ զէլմէյէսին. կուլ-
մէզ զափտանընը, բօստալլարընը զէյին տէ
էօյլէ զէլ. հէմ սէնի պաշ կօշ էտէճէէմ, օնա
զօրէտէ պիր չէյ զէթիը նիշանլըլըլըլա:

Սաղըր Մաննիյին օղլու Պաղտաուարըն,
պիլիյի չուլլունուն օղլու Ալանէսին, աթմաճա-
նըն օղլու Քիրօբէնին, տամտա օյնատըզըն մէթ
արխառաշըն պիլի՞ն ա', զալբախճընըն կու-
տիւք Կօղուլն (զօրուլթեամբ Դէօրդ-հասկցէք)
էթ տապանըն թօրնու Սահակըն, եամըզըն
Հաշաուուրըն, իշթէ տահա պաշղալարընըն նէ՞
պիլիյիմ պէն, ալաեընըն տա սէլամը վար:

Պու թարափտա պիլլէրիտէ սօրարսան՝
էյի ըրահաթըն , սաղըղնա տօլաճընըն ,
հասընթլիյինէ տէ տանանամանօխ :

Օղլում , սէնինկ իչին քէլէկ թուրչու-
սու , կըլապըլու , իլահանա թուրչուսու , բիւր-
չիւքիւ հազըլալաճաւմ , ղըչա տօղրու ղէլ քի
իսկէմրինին պաչնտա օթուրախ՝ մաթալ (մա-
սալ) սյլէյէրէք կօզէլ կօզէլ եէյէլս :»

Հատ թօրօս ղըզը
անան
Աննա

(Միացեալն յաւերդ Գեորգ)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԻԲԷՆ

ԷԹՄԷՔՃԻ ԽԱԹՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՏԱԿԻՉ

ԿԱԱՊԵՏ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

Վեց հաաւրին ղինն է 60 դահեկան ,
կը ծախուի Պահչէ դաքու ջրալաճառ Պօ-
ղոս և Յակոբ աղաներու խանութները :

ԶԵԿՈՅՑ

Կը հարցնեն մեզի թէ՝ «ՀՆՁԱԿի մէջ երբեմն հրատարակեալ կեղծ անուամբ ծաղրաբանութիւնք որոնց համար են.» կը պատասխանեմք. — Որոնք որ այն Կեղծ ԱՆՈՒՆԵՐԸ անմտութեամբ իրենց վերադրելով կը զայրանան և վրանին կ'առնուն՝ անոնց համար են :

Այն որ իր որդւոյն արհեստ մը չի սորվեցներ՝ զանի դողութեան կը պատրաստէ :

* *

Թալմուտ

Կուզե՞ք հարուստ ըլլալ , չափաւորեցէ՛ք ձեր փափաքներն, փոխանակ ձեր հարստութիւնն աւելցնելու :

Սենեկա

* *

Մարդկային կեանքը երջանկացնող իրերու քանակութիւնը սահմանափակ է :

Արիատուր

Սէրն ալ ճիշդ գինիի պէս է , եփածն ալ կայ չեփածն ալ . անուշէն ալ կը զանուի կըծուէն ալ . է որ հիննալով աւելի պատուական կըլլայ և է որ երթալով քաջալի կը դառնայ :

* *

ԾԻԾԱՂ

Իդաիան սեռն տկար էակ մ'է որպէս մեղու, բայց երկուքին ալ խայթումաճքը կծու է:

Ապուշի մը գեղեցիկ աղջիկ տալն դժմենիի մը վրայ վարդ պատուաստելուն կը նմանի, չի բռներ:

Շատախօս կլին մը անբերելի տուրք մ'է դրուած ամուսնոյն վրայ:

Ծեր կիները սիրոյ քաղաքականութեան մէջ պաշտօնադուրկ նախադրներն են:

Սէրը անանկ մանուկ մ'է որ խենդ է, կոյր է, փոփոխամիտ է, հատտաշամիտ է, դըլծասիրտ է, բարբարոս է, շողոքորթ է, անաչառ է. հրամայեցք պարոն մանկավարժներ, դաստիարակեցէք տեանեմ այս տղան:

Ծերերու սէրն ձմեռ ատեն ջերմոյներու մէջ բացուած ծաղիկներու կը նմանի, ամառուանին ոչ հոտն ունի և ոչ կեանքը:

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ

[Ածանց Բոժոժիկ Է. ԸՏԿ.]

Պիլթ-բաղար

Ութը հազար հինգ հարիւր դահեկանով լեցուած օժտի սնտուկ մը այսօր ի՞նչ Ժամ երեք սարսափածայն մահնետիկներու միջոցաւ Գլխի դրուելով՝ իւր ամբողջութեամբը 635 դահեկանէն աւելի տուող մը չեղաւ :

(Մանրամասնութիւնք յառաջիկային)

Եէմիշ իսկէլէսի

Լազ նաւաւարաց տէյնէկճին հարցման մը պատասխանելով ըսաւ թէ՛ մինչև որ նաւաւար մը ձեռքի թիւերը թիւարած ատեն չի կտարէ՛ անոր վարպետ նաւաւար չըսուիր :

(Վերջէն Է-Ե)

Տանց առատաղներէն

Թահտապիթիւք, սիվրիսինէքք և բիրէք դաշնակցութիւն կազմելով՝ քիչ օրէն ահագին բանակաւ պատերազմ պիտի հրատարակեն ընդդէմ մարդկային ողորմելի աղղին :

Բոժոժիկ — Բարի եկան հազար բարով . մեր ալ զէնքերը պատրաստ է իրենց դէմ :

Վաճառականի դրադիր մը գողութիւն ընելով տիրոջը քովէն կը վռնտուի, և ուղղակի քահանային դիմելով յանցանքը խոստովանելէն ետքը տրուած ապաշխարանքը կը քաշէ և ներումն կ'ստանայ . քանի մը օրէն իր տիրոջը կը դիմէ խնդրելով որ նորէն ղինքն իր քովն առնու .

— Ձեմ կրնար առնուլ, կը պատասխանէ վաճառականը :

— Իրաւունք ունիք տէրիմ, յանցաւոր էի, բայց Աստուած ներեց ինծի, ուրեմն դուք ինչո՞ւ չէք ներեր, ես անոր ապաշխարանքը քաշեցի:

— Սնանկ բաներ կան որ Աստուած կը ներէ բայց ոչ մարդս, դուն քու գողութիւնդ համար թողութիւն առեր ես, լաւ, բայց ես դիտութեամբ դող մը կրկին անդամ քովս առնելով մեծ մեղք մը դործել չեմ ուզեր, որուն ապաշխարանքը ետքէն ինծի չա՛տ սուղի պիտի նստի :

Ամեն արտասուքէ խաբուելու չէ, զի կան
արտասուք որոց ետեւը չառ անգամ չահ
պահուած է :

Անհաւատարիմ ամուսնութիւններու մէջ
էրկին անոնք է իսկ սիրահարը դեբանոն :

Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ւ Կ

Ինչ եմ ինչ չեմ,
Ես ալ չգիտեմ թէ ի՞նչ եմ.
Կամ ու չկամ, վա՛յ իմ մեղքին
Զգիտեմ ալ թէ կամ ու չկամ.
Ոտք ունիմ չունիմ,
Թէեւ քայլ ունիմ.
Լեզու բերան ունիմ
Վա՛յ քու մեղքիդ, թէսկետե
Սէք ու քիթ ալանջ ունիմ,
Բայց չի տեսնեմ, չի հոտոտեմ չի լսեմ
Ու չխօսիմ. Ըսէ՛ տեսնեմ, ի՞նչ կըսուիմ:

(Առաջին լուծողն պիտի ստանայ Մոլի-
էռի «Աղահն» անուամբ Յ արարուած կատա-
կերդութիւն մը :)

ԶՈՒՍՐԺԱԼՅՔ

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ԽԱՐԵԲԱՅ ՄԸ

Քա ճանըմ Հոռովի խաթուն, օտկդ պագ-
նեմ, թոռ օր օրի հալէ կիյնայ կոր, ինչ ը-
րինք նէ ֆայտա մը չըրաւ, հէքիմ ուխտատե-
զի չմնաց քի չպատցունենք. խաթրա միւրվէթ
աստար տարվան խաթուն մնեո, սա մէկ հա-
տիկ թոռանդ արևուն իլաճ մը կիտես նէ՝ ը-
սէիւր, չիւնքի առջի պսակին ալ հարսնիքը պի-
տի ընենք:

— Ո՛ւյ աչկս էլլայ, քեօռնայ մարդդ օ՛րդ-
տի, ի՛նչ եղաւ ճահիլին. ա՛մա քեզի պան մը
ըսեմ Բրաբ տուտու, աստար վախիթ է գը-
րացի ենք, քրոջ պէս կելլանք կիյնանք կոր
տէ՝ տէաչէն կիիկ, ինչո՞ւ համար ատանկ բան
մը ունենալդ ինծի չես պանար, վայ պանա,
աստար տարուան պէօս պէօյիւք կիիկ եմ,
հէլպէթտէ պան մն ալ ես կը զուրցէի:

— Օղջըլաս քսրուկ, կիտեմ անանկ ըլլա-
լը ամա՝ եէրին դուլալ վար կըսեն, վախեր-
նուս ծան չի հանեցինք քի՝ թէվլաթուռ չըլլայ
տէ նշանաձին թարաֆը չերթան խօսք խառ-
նեն « աղջիկը հիւանդ է » ըսելով. զէրէ կի-

տե՞ս եա, հիմակուհի շանաճները խըլի վրայ են տէ՛ պղտիկ մահանայով մը եա եա կընեն՝ եա փարայի կը խղղեն կոր :

— Էյ նշանուեցաւ տէյի մարդ. չէ՛ ատիկայ, թուրթալ պիտի չկլլեցնէիր եա՛, մեղայ, մարդ ենք կը հիւնդնանք ալ, ատանկ պօշ պաները սէպէպ բռնելով նշանը եա կըլլուի՞ . ամա քեզի բան մը ըսե՛մ, խոստովանանք մնայ, հիմակու թախըմ մը մանչերուն թապլիյէթն ալ մարտ հաւասի կըլմանին, նէ իսէ , հիմա մենք մեր տէրտիննայինք. սա նոր է կած չան- թալը հէքիմը մէյ մը պերի՞ք. վույ քուրուկ, ատանկ հրաշակործ մարդուն տահա էշը մէ- նէնաը չէ կտնուած . հէմ հէրիմ է հէմ աղօ- թող է, աշկի ցաւի , սըթմայի , տըրոէվէյի , ներսէվէյի , մեռեղիսի, Էրլանճըի, խուլուն- ճի, իլլէ թէմրէյի համար բէք սէպէպլի բե- րան մը ունի եղեր: Անցած օր քիրաճիիս կըն- կանը համար ներս առինք, մէյ մը աղօթեց՝ մէռաքը տէֆ ըրաւ :

— Աճապա մենք ալ խապար մը ընենք բե- րեւ ատ՛ նք մէյ մը :

— Ո՞ր պիտի դտնանք քի խապար ընենք, ամեն օր մահալէները կը պտըտի, «սանճըեա, ըսըթմայա, խուլունճա իլաճ , Էայլա Էայլա»

պոռալով, հէմ ասօր իրեքշարթի չէ՞ մի, մութ-
լախա աս թարաֆները կուգայ բեթտած մար-
եամին խուլունճը աղօթելու : Կայնէ ես եր-
թամ տպսպրեմ անոնց քի դայ նէ հոս ղրկեն ,
եահօտ ես կառնեմ հետս կը բերեմ :

— Ույ հէմէն օղջ ըլլաս , Աստուած մէկ
հատիկ թոռնիկդ պահէ .

— Իշողաց ալ .

Այս խոսակցութեան վրայ երկու ժամանց-
նելէ ետքը հոռով խաթունին առաջնորդու-
թեամբը երկայնահասակ և նիհար թափառա-
կան մարդ մը ձեռքը չանթա մը բռնած՝ բրաբ
խաթունին տունը կը մանէ :

— Նէ՞ տիր օ պազըլըմ, տէրախնիկ նէ՞ տիր .

— Գուզում ազա, պիղիմ Բրաբ խաթունըն
պիր էօքսիւզ թորնու վար, պիր աղ քէֆսիզ
տիր, հէմ նշանած տըր, պիր բարչա պադա-
սըն . եկու աղջիկս, սանկ մօտեցիր :

— Կէլ գըզըմ, կէլ, վագաա, հադիզաթէն
հաստա իմիշ պու :

— Հէ եա՛ . տեսա՞ր բրաբ տու , ինտո՞ր
կիտցաւ .

— Սչմեբուն անանկ խոշոր խոշոր բանալ-
ներուն չեմ հաւնիր կօր ամա՛ կայնէ նայինք .

— Վույ չէ՛ հոգի, անանկ մարդ չէ . մեղքը
մ'առնեմ մարդուն :

— Գա՛չ եաշնտա վար պու գըղճըաղ.

— Էյ իշթէ , բէք բէք սանկ եիրմի իքի եաշնտա օլմայը . անանկ չէ՞քա բրաբ տո՛ւ .

— Ալլահայէմ քի առջևնուս Խտրեկէղին Ձալ պիտի թամամցունէ , ամա կայնէ , տահա խօլայ հիսապը կայ , օղորմած հոգի հաճի մամիկս մօրմովս սէպէպլի է եղերնէ՛ մէյտան ալային կանցնի կոր եղեր , իքինճի տարին Եէ-նիչէրի օճախին վերցեր է լծէլլալ կանչած օրը մարըս նշաներ են . էրկու տարիէն ալ հարս ըրեր են . օղորմած հոգի տէտէս ալ հաճի Պաղտառարին կախուելը տեսեր՝ լեղին ըրդեր իրեք տարի եաթախ ինկեր մեռեր է . եքկէն ինճի նշաներ են . Տիտօններուն հոռ էկած տարին հարսնիքս ըրեր են . ետքը աղջիկս ալ քեօրնամ պիլէքիմ աշխարհք եկաւ . հատտա ասորվան պէս հիչ միտքէս չելլար՝ տիմացի տունին քօքօնա էլէնքոյին մարը ան տարին էրիկը ձգեց . տահան կայ , իքի չիֆթէ պիր բիեատէ պինտիմ գըչընային շարգին ան տարին էլաւ . իշթէ սո հիսապէն աղջիկանս ալ թամ տարիքը կը դանուի , թուանս ալ :

— Ճա՛նըմ քուրուկ աֆ կընես ամա՛ ատ խայէթ տօնիւք հիսապը պախալը պիլէ չի կընար պէճերել ո՞ւր մնաց մենք : Իմ կիտնալըս «Տիտօնուն էլինտէ պուղրու » ին շարգին

նոր էլած էր դուք մեր մահալէն կրուեցաք,
 Հօճա բաշային կրակէն եքիլը . հէմ առ հի-
 սապները չընենք ալնէ կըլլայ, իրեք լախուը
 պակաս ըլլայ, քսանլերկու տարու է կըսենք .
 ա'ղա, իշթէ եիրմի իքի եաշնտա տըր .

— Տօղրուսու պո'ւ մու .

— Հէ', էլէթ :

— Քա աղջիկ, չեւայ նշանածին թարաֆը
 երթայ տէ շիտակ տարիքը ըսէ, զէրէ բէք սը-
 խը սըխը իմթխտակ կընէ կօր :

— Ատ թարաֆէն հիչ հոգդ մներ , վո'ւրկէ
 պիտի ճանշնայ անսնք .

— Ե'յ դատընլար, հէքիմլէրին հիչ պիրիաի
 պիր շէյ պիլմէզ, պու կիպի հաստալըդլաշըն
 իլաճլարը պիզտէ պուլունուր . պէն իքի այ
 զարֆնտա թէքմիլ Եվրօրա, Ասիա , Ափրիկէ,
 վէ Ամէրիկայը տօլաշըպ' 1200 հաստա էյի
 էթաիմ, տէֆթէրիմտէ աէ իսիմլէրինի եազ-
 մըշըմ. պիր ազ վադըթտան սօնրա Հինտիս-
 տանա կիտէճէիմ . իմտի, էկէր հաստանըղըն
 պիր հաֆթա զարֆընտա էյի օլմասընը իստէր
 իսէնիլ՝ վադըթ զայպ իթմէյերէք պէր վէճհի
 բէշին եիւզ զրուշ վէրէճէքսինիլ , իւչ կիւն
 կէճէ կիւնտիւզ օգուեաճարմ, տէօրաիւնճի
 կէլաիլիմտէ՝ էլլի զրուշ տահա վէրէճէքսինիլ .

— Ստնքի ըսեւ կուղէ քի՛ 150 դրուշալ բի-
րիրաք պիտի ընէ . ի՞նչ կըսես Բրաբ տուտու :

— Գուրուկ ի՞չ կիտնամ, աղօթելու մը հա-
մար տո խտար բարա կը տրվի՞ մի եւա՛ :

— Անանկ է ամա՛ մէկալ հէքիմներուն պօշ
պօշընա տուած բարաներնիս հիսապ ընենք նէ՛,
աս անոնց քովը խտտէիս մը ճուրի պէս է : Հէմ
կէնէ ես սէպէպ չեմ ըլլար, դուն կիտես ամա՛
աղէկցուցած հիւանդները աս մարդը կովելէն
բերանին վրայ չիդար կոր . կէնէ դուն կիտես :

— Աճապա հարսրի կրնա՞նք մի կապել .

— Հիչ ումմիչ չեմ ըներ ամա՛ կայնէնայիմ .
ճանըմ աղա, պու պիր էօքսիւղ զըզ տըր, բա-
րայըտա տիրիչ տիրմէ իլէն վէրէճէք տիր .
եազըգ տըր . կէլ եիւղ դրուշա Եալի :

— Հէքիմէրին պին պէշ եիւղ զրուշ ըլա
եարամաեաճագ իլաճընը եիւղ էլլիտէն տէ
աշապա՞ մը եարմալը .

— Հէ՛ հէ՛, դուղում աղա, եօգ տէմէյէճէք
սին . շու պէնիմ խաթըրմ իչին օլսուն :

— Մատէմ էօյլէ տիր՝ եիւղ եիրմի վէրին :

— Եօգ, եօգ, եիւղ դուռուշ, Հիմա բէ-
չին քանի՞ մէճիտիյէ կրնաս տալ բրաբ տու .

— Էրկու մէճիտիյէի խտար կելլայ :

— Հատէ բեր : Շիմաի աղա սանա իքի մէ-
ճիտիյէ վէրէճէիղ, դալանը տա սօնրա :

— Հաթըրըղիչիւն տիր տէյի դապուլ ի-
տիեօրըմ, պիլիբսինիղ ա՛ :

— Ո՛ւյ սաղ օլասըն . պիլիբիբ :

Երբ Բրաբ խաթունը իրեն նման խելա-
կորոյս Հռուր խաթունին խրատուցը հետե-
ւելով մէծիտիեէները բերել կերթար՝ բարե-
բաղդաբար տաներէց Քահանայն գուռը զար-
նեւով վրայ կը հասնի, գործը կը հասկնայ, և
երկու կողմին պէտք եղած յանդիմանութիւն-
ները տալէ ետքը թափառական խաբեբայն կը
վռնաէ, ի մեծ ուրախութիւն խոհականաց և
ի մեծ ցաւ նախադաշարելոց:

ՆԿԱ ՀԱՆՈՒԿ

ԹԻԻ 24

(ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ)

Շ

Շ

Ը

Թ

Կ

Լ

Մ

Յ

Վ

Ձ

Ր

Ք

Գ Ա Ի Ա Ռ Ա Կ Ա Ն

ԱՆՏԻՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

(Ծառ. «Է» երէն 116)

«Առ սիրելի որդեակ իմ Օհաննես Վուհան-
եան պարտիզակցի . որ բնակի ի *** քաղաքն
սէքէթճիներու կռնակը .

Սիրելի որդեակ իմ .

Սիրով կարոտով բարեւ կընենք և խաթ-
րըդ կը հարցնինք . թէ որ մեզ հարցնես շատ
աղիկ ենք : Զօրուկ Մկրին հետ խաւրած չորս
մէճիտիեան էկաւ մեզ հասաւ, ալուրի պիլէ
չօգտեց : Քէօմիւր չունինք , վատ չունինք ,
պանիր չունինք , հալվա ուտելով բերաննիս
վառեցաւ . իրիկվան լոյս չի վառած կը պառ-
կինք ինչու որ կազճին կաղ չիտար . Խաչիկը
օտիւի աման չունի դպրատուն չերթար , Պայ-
ծառը շալվար չունի վարպետ չերթար , տու-
ներնուս չորս քէօշէն ալ չորցաւ . էս ալ ձեռ-
քըս ծոցս դրած նստեր կը մոմտամ , ակնկա-
լենց տգոցը վրայ կը նայիմ թքերս կը կըլլեմ ,
մեր տղոցը վրայ կը նայիմ կը խնչեմ : Ասնա-
մակս առնելուդ պէս շուտով մեղի փարա
հասցնես . իրկունը ձեռքդ հասնի իրկունը

խաւրեա , առտուն ձեռքդ հասնի՝ առտուն
խաւրեա :

Մենք պապաէն , պղտիկ պապաէն , մօրքու-
րէն , եէնկէ խաթունէն , չօրուկ մըկըրէն , ճը-
ռըխ ֆակօբէն էրկան սէբէթ Կէօրդէն շատ
շատ բարե :

Մենք քեզի պանիր շրկեցինք , դուն ալ
մեզի Պալչըխի խուռմա զրկէ . աս նամակը
օչլոտ նիկոլոսին հեա քեզի կը շրկեմ , սիրով
ընդունէ :

Հայրդ

Տիգրան

*
* * *

Հետեւեալն ալ որ սիրահարական նամա-
կի մը ֆախաւան է , Բոթոթիկ Զմիւռնիոյ քար-
ափին վրայէն դտեր է . այս նամակին ճմռթ-
կած և հինցած վիճակէն կը հաստատուի որ
թղթատար շողենուէն ելնել աճապարող սիրա-
հար ճամբորդի մը դրպանէն ինկած է :

« Փետրոսիար 22 188* իմ սիրելի էֆէնտիս

քեզմէ բաժնեւելէս իվեր խեւքըս միտքըս
հետըտէ շողենաւին մէջը ինչպէս անցուցիք
ինչուոր օդ շատ քէշէր . սիրելիս միշտ միտքըս
հաըտ է , դիտէք որ ինչպէս կը սիրիմ ձեզի

բայց ձեր բաժնը վերջինից ցաւ էղաւ ինծի այս տասնըյինք օրը ինծի տասնըյինք տարի չափ տէվէլու է կաղաչեմ հոգիս օր մը առաջ կաս ինծի ալ ուրախացնես որչափ քէշ բան էղէր սիրաց էֆէնտըյըդ հէրու մընալ միշտ աղօթօղ եմ գործիդ համար ուրախ սիրտով կաս իշաւայ ամեն բաբաքներըդ կատարես ինծի միսկէ երբեմն քըշէրները չէյիր ուկար ինչպէս կանցունէյի ան իրիկունը միյոս օրըս տեանը վերու յուսունէյի (այս բառը կարգալու համար չորս գրաչարք բնագրին վրայ 2 ժամ 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 ըրին,) տեսաք տեսաք ձեւեր կը ձեւացոնից ներէ սիրելիս սիրտըդ կը վիրաւորի բայց գիտէք որչափ կը սիրեմ ձեզի բայց յիմայ ինչպէս մխիթարվիմ ըսէ ինծի առաւուս և իրիկուն ուր պիտի տեսնամ ցուց տուր ինծի քօնէքու շուրդունքը ըլլայ իմ քօվըս որ սիրտիս մէջը պահեմ և գոնէ անով մխիթարվիմ իմ էֆէնտիս պոլիսի բարեկամներըդ տեսնալով ինծի չմորնաս կաղաչեմ աղէք օրէր անցունես կտանէ ինծի պատմես, ինծի ալ կը հարցընէան իրիկունը ժամը 9 անկողին մտնալ կարծես թէ քընանալ ամենէվին ձեր խօսքերը միտքս բերելով քընանալ քեզի օվ պի ըսէ էլիր էլասնէ հատէ անչափ քուլուխցաւութիւն ըրի որ 15

օռ հերացայր իղմէ բայց չէյլ յուսար այսչափ
հերու մնալ իղմէ ուրիշ ագամ միտքէդ հանէ
մինակ էրդալ ամենվին էֆէնտիւն սաստուած
կը ղատէ ինչու որ շատ քէշ էղայ սիրելիս
աստուած շատ տարիներու հասցունէ միեայ-
տեղ երկու ձերքըրդ և աչքերըրդ կը համբու-
րէմ իմ աղօր սիրուն ձեւաւոր էֆէնտիւ կը
խնդրեմ նամակիս սլատասխանէս ժամը առաջ
նաև կը խնդրեմ որ երկարօրէն գրէք վասնզի
ցորեկըս գիշերըս չեմ կրնար կ'որ ընելու դոնէ
ձեր դաղցր դրութեամբ իմ ժամերըս ան-
ցունէ

մամա ալ աղէկ է ծաղի աղօթօղէ բարե՛ւ

մընաք սիրով հոգիս

Տառասխալաղարդ նամակիս շատ

մը բաւերն ալ աճէլէյով կիսկատար ձգող,

բութ, սասր, միջակեա և վերջակետերը

կըլլող օրինօրդ * * * Մնաք սիրով հոգիսեան:

(Մնացեալն յաջորդող գրքում)

ՊՈՒՆԵՆ

Կանայք մեծագոյն ուրախութիւններ ու
մեծագոյն վշտեր զգալ կուտան մարդկանց :
Պուասթ

*
**

Ծայրահեղ են կանայք, մարդոցմէ լաւա-
գոյն են . . . կամ յուեղոյն : Լա Պրիւէր

*
**

Եթէ մարդիկ առաւել խոհեմութիւն՝ կա-
նայք ալ նուազ ետութիւն ունին :

*
**

Կանանց համար՝ սիրտն յաւէտ միլիոնա-
տէր է :
ալ Սէկիւր
Պալլադ

*
**

Սրտասուք՝ կանանց զէնքերն են :

*
**

Մեծամտութիւնն աւելի պատճառ կըլլայ
կանանց կորստեան՝ քան Սէրն : Տիտլըօ

ՀԱՐՑ—ՊԱՏԱՍԻԱՆԻ

Երջանկութեան ճշմարիտ աղբիւրը ո՞րն է .
— Խեղացի աշխատութիւնն :

Ի՞նչ է ջանքը .

— Դործոյն հողին :

Ո՞վ կը շահի միշտ .

— Իւր գործոցը ԱՆՁԱՄԲ հոգ տանողը :
Քանի՞ տեսակ տգիտութիւն կայ .

— Երեք : Ա . բան մը չգիտնալ , Բ . գիտ-
յածն լաւ չգիտնալ , Գ . հաւատալ թէ բան մը
գիտէ :

Թշնամանք վանելու ամենէն ապահով և
արագ միջոցը ո՞րն է .

— Մոռացումն :

Ի՞նչ է ծախքն .

— Տեւական և ստոյգ :

— Իսկ շա՞հն .

— Անստոյգ և անցաւոր :

Բոժոժիկ — Ուրեմն սիրելի՛ ժողովուրդք,
տասնոց դրամ մը իսկ ծախսելէ առաջ կրկին
և կրկին զայն ձեր մատուըներուն մէջ դար-
ձուցէք և դուք ձեզ հարցուցէք թէ՛ ո՞րչափ
ներդութիւն քաջած էք զայն շահելու համար :

ԳԻՆԵՏԱՆ ՄԸ ՄԷՁ

Ոստիկան մը — Պազսանա՛ մէյհանէճի ,
սաաթ իքիյի կէչէեօր , շու գանատլարը չէվիը :
Գինեպանը — Չէվիրիեօրըմ էֆէնտիմ .

Գինեմու մը — (ընկերոջը) Ա՛խպար , պուն-
լարտա մէյհանէճիլէրէ գօնթուա կլաէեօրլար ,
հէրիֆլէրին պիր գաչ փարալըգ ախզուլթա
իտէճէքլէրի վագըթ՝ գաբայըն տէեօրլար .

Ընկերը — Գա՛րաաչլըգ , թէչէքքիւր իթ-
մէլիյիզ օ գաբաբընըզ տէյի էմր իտէն տէօլ-
լէթլիլէրէ քի՝ պիզի աճըեօրլար .

— Նէ՞ կիպի .

— Զիրա պէօյլէ իթմէսէլէր՝ քէօյէ պուճագ-
նէ՝ մէյհանէճիլէրիմ վար քի միւշտէրինին ճէ-
պինտէ պիր օգկա էքմէք փարասը պրագմա-
մագ իչիւն ուղուն ուղուն մարթավալլար
օգուեօրլար քի՝ կիւնլիւք մէսարիֆի վէ թի-
ճարէթի իքի սաաթըն իչինտէ գաբասընլար :

ԶԵԿՈՅՑ

Յայտնի է որ աշխարհիս վրայ հրատարակեալ ամեն տեսակ գիրք, հանդէսք և լրագիրք մէկ մէկ նպատակաց կամ իրողութեանց վրայ հիմնեալ են, և զայնս յօրինողք ընթերցողաց հետաքրքրութիւնն շարժելու համար ազատ են այլ և այլ դարձուածքներ գործածել. ասի ընդհանուր օրէնք մ'է դարձած, և մեղադրելի չէ : Կան հեղինակներ որք դէպք մը ամենայն ճշդութեամբ կը նկարագրեն, այսինքն կատարուած տեղւոյն, ժամանակին, և գերակատարաց ճիշդ անունները կուտան որք ևս մեղադրելի չեն, ըստ որում ճշմարտութիւնն է որ կը խոստովանին : Կան հեղինակներ ալ որք անշուշտ գերակատարաց ըզգացումը չի վերաւորելու քաղաքավարութեամբ՝ տեղւոյն, ժամանակին և անձանց բուն անուանքը ծածկելով կը հրատարակեն իրենց երկերը :

Դերակատար ընթերցող մը այս տեսակ հրատարակութեան մը դէմ զայրանալու, բողոքելու ամենեւին իրաւունք չունենալէ զատ՝ պարտի չնորհակալ ըլլալ հեղինակին՝ որ իւր անունը ծածկելովը յարգանք մը մատուցած

կըլլայ յանձին իւր (դերակատարին), թո՛ղ որ եթէ յականէ անուանէ գրած ալ ըլլայ՝ մեղադրելի չէ՛, զի ինչպէս որ ըսինք՝ ճշմարտութիւնն է խոստովանածը, և հրապարակագրի մը սրբաբան պարտաւորութեանց մին ալ այս է :

Հնչակ ալ առաջին օրէն այս սկզբան հետեւելով, այն է անձնականութիւններն յարգելով՝ միմիայն մոլութիւնը ձաղկելու վրայ է և այսպէս պիտի շարունակէ մինչև վերջը, ամենևին ուշ չի դնելով այլ ևս կարդացածնին հասկնալու տակաւին կարողութիւն չունեցող և իրենց չվերաբերեալ ակնարկութիւնները վրանին առնելով ծիծաղելի մեկնութիւններ հանողներուն, ըստ որում անհնարին է ասանկներուն խօսք հասկցնել :

Այս կարգէն է հետեւեալ դէպքը .

Հնչակի Երրորդ հատորի ճրդ տետրով տեղը, Ժամանակը մինչև իսկ դերակատարին անուան սկզբնատառերը չի նշանակուած հռադրական լուրը պարօն մը իր անձին վերագրելով՝ կարևոր տեղեր դիմեր, և խոստովանելով հանդերձ իր նմանօրինակ մէկ ընթացքը զղջում յայտներ և Հնչակի մէջ հրատարա-

կուած նոյն լրոյ շարունակութեան վերջ տրը-
ուիլը խնդրեր է :

Գոհ եմք որ մեր յանդէտս և առանց ո և
է դիտումի հրատարակած մէկ լուրը զարմա-
նալի զուգադիպութեամբ մը ուրիշի մը սոյն
օրինակ մէկ ընթացքին համապատասխանելով՝
յառաջ բերեր է այսքան անակնկալ բարոյա-
կան արդիւնք մը :

Այս բանը կը նմանի բժշկի մը իւր հիւան-
դին տուած 12 տեղեհատերուն՝ որոց հինգ
վեց հատն հազիւ թէ կուլ տուած կըլլայ
հիւանդը՝ կատարելապէս կապաքինի առանց
պէտք ունենալու մնացորդները առնելու :

Ի՞նչու համար թեթեամիտները բաղմա-
թիւ կերելին մեզ :

— Ըստ որում շատ աղմուկ կը հանեն :

Թիւ 24 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս .

« Շատ շաքար կերցնելու չէ տղայոց »

զոր անսխալ կարդաց միայն Տիար Տիգրան
Քարամաճեան :

ՁՈՒՍՐԻՍԱԼԻՔ

ԹԱՊԼԱՔԵԱՐ

ՓԻԼԻԿ ԱԽՊՈՐ ՀԱՐՍԱՆԵԱՅ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Առաջին պսակն մօտենալուն առթիւ հարանիք ունեցողներուն նման մեր Փիլիկ ախպարն ալ իրար անցած՝ անցեալ օր Ահարոն աղային հետ շուկան Պէթ-Քալաբի մօտ պատրաստ հազուապատ վաճառողներէն մէկուն խանութը կը մանէ:

— Ի՞նչ կը վնտռէք կօր նայինք հաճի աղա,

— Էֆէնտըմ, մալիւմ ա՛, տարօտ տէլլէթ խանէթ ըլնի, մեր Փիլիկ էմմին տի կարգինք, պէնտէնիս ալ կնկահար տըլնինք, պինաէն ալէյհ՝ ֆէօս գալնուս միւճիպը քնչիյ մի էսվապի թախըմ շտկել է:

— Շատ աղէկ, մենք ալ ձեզի առաջին տեսակ ապրանք մը պիտի տանք. քանինո՞ց բան կուզէք,

— Էֆէնտըմ, հըմայեկս շատ մէսարիֆ ընելու ատեն չէ, աթընկէկ բան մը տըլլի, ծառայականիս էֆքեարը փունա տեղս տիրէկ-

ներուն արան խօլթուխճիի մի միւրաճաաթ ը-
նեւ էր ըմմա՝ նէ ինէ ֆէժոս ինկանք, փարա-
նիս թող եապանը չերթայ .

— Ողջ ըլլաք , շնորհակալ ենք ամա՝ հիչ
փեսացուի մը համար խուլլանմիշ եղած լաթ
կտունուի՞ մի ես՝ .

— Էֆէնտըմ, թախըմ մի դարտակ-փոր հէմ
խօսրաթըմա առնող տէլիխանլուներուն պէս
մենք ալ քերայով չի տի առնի՞նք ա՛ :

— Աղէկ ամա՝ տմօթ է . . .

— Ամօթն ի՞նչ ճիւլերս է, փարայիս կէօրէ
մասրուֆ տ'անիմ, հէմ ըամմանըդ Ստանպօ-
լու մէջ էլ-պարխանա տիւն տեղ ըլլալը խօ-
լայ բա՞ն մի կու գիննաս, թախըմի միւպա-
լաղալը մէսարիֆաթներ կան ուր՝ մարդուս
լեզիւն թութխալ թավասիի պէս կու չօրցու-
նին վէ տամաղին կու բակցընին :

— Էյ, աֆ կընես ճէսարէթիս հաճի աղա
ամա՝ առ չիտակ հիսապները գիտնալնէդ ետքը
ինչո՞ւ համար հոս կը կարգուիք կոր :

— Ա՛ղա, առ խուսուսը սարֆը նաղար արէ,
աշուխմաշուխութին կայ մատտէին մէջ. չէնը
բերնի՞ն էր մունացեր, ո՞վ թող տի տար :

— Ատ պաշխա . ըսել է որ քիչ հազնուած
խաթ մը լաթ առնել է մտքերնիդ .

— Հիւրիւմիւնքէ . ունի՞մք մի .

— Ունիմք հրամանեցէք, իշխէ ձեզի քիչ հաղ-
նուած բանթալոն մը . հէմ ալանկլէ : 315

— Էֆէնտըմ, ֆիյաթճա ույդուն թող ընի
տէ՝ առնողը կուզէ կըլլէ կուզէ նեաէ : Փիլի՛կ ,
անդամ մի հաղիր ուր՝ տեսնինք .

— Տի հազնիմ ըմմա՝ առ չըլլար :

— Ինչո՞ւ չըլլար , թամ քեզի համար չին-
ուածի պէս է . մէյ մը հաղիր .

— Ազէկ ըմմա՝ չըսուելու տեղին վրայ եռ-
մա մի կայ :

— Եաման ի՞նչ ճիւղերս է փիլիկ, դուն ֆիյա-
թին նայէ , ըմմենը նստած տեղդ տի հային ուր՝
ատանկ ճիւղ դատարկ էֆրեար մի պէյան
կանիս :

— Նա քեզի բայթ օ մը իլէն՝ ելէկ մ'ալ :

— Ազէկ ըմմա վա՛րպետ , առ բանթալոնը
էբէյիճէ նեղուածք է , մարդուն ճիւղերը չա-
թալ չէքիճ դարձու :

— Հիմակուան պիլիմները տոանկ է .

— Վայ ճիտը տակը մնայ տա պիլիմն ուր
հալխուն պօճախներուն ճօմիւղի հիլէթ մի
կուտայ : Նէ հալ խէ , վա՛րպետ , ի՞նչ տի տանը
ատոնց ճէրէմէ :

— Իրեք կտորին համար 100 ղրուշ պիտի տաք :

— Ի՞նչ կըսիս հէ՛րիֆ, ես 100 ղրուշով հէմ հարիւրին տառն ալ իսկօնթօյով իրեք խաթ լաթ կու շինիմ,

— Ամէրիգանէ պիլէ շինեմ բսես նէ՛ կէնէ չելլար հաճի աղա, քերայո՞վ կուղէք կոր. . . բալթօն ֆասօնէ է.

— Աղէկ ա՛, ի բերանոյ քումմէ դատեցար, վար սօյէն է նը՝ 100 ղրո՞ւշ տի ընէ,

— Վար սօյէն չըտի, ֆասօնէ ըտի, խումաշին ճինսին անունն է,

— Նէ իսէ հարուրին տասը իսկօնթօյով 45 ղրուշ տի տանք .

— Իսկօնթօ միսկօնթօ չիկայ, իրա՞ն կառնէք կոր.

— Խոյլը էֆէնտըմ, տսիկայ խայտէ մի է ,

— Մենք անանկ խայտէ խուլտէ չենք հասկընար .

— Անանկ է նը՝ իսկօնթօսուղ 40 տանք .

— Ի՛նչ կըսես հաճի աղա, աս պիլիմ ելէկ մը շինել տամ ըստնէ՝ 50էն վար չելլար, արշալ է տսիկայ .

— Շտլէ թող չըլլայ տէ տիւղ բան մի ըլնի. հէմ բամմանքիդ բան մի ըտիմ, պօշտեղը խօն-

Թօխօրօնթոյի վէ մարթավալի մի՛ պաշլայեր,
զօէրէ վախիթ չունինք, վէ պաշխա տեղէ բա-
ներ ալ տառնինք, Թօփտան 45 զրուշի կու-
տաս նը՝ փարադ համրինք. հիշ չի տի խօրա-
թիս, բանիդ կուգա՞յ.

Խանութպանը մտածելով որ խանութպա-
նական յորդորալից ճառախօսութիւնք օգուտ
չպիտի ընեն աւելի ստակ բրցնելու՝ « ես ալ
ձեզի յաճախորդս ընելու համար տուի դնաց, »
ըսաւ և ծրարը փրկիկ ախպօր Թեին տակը
տուաւ :

Ահարոն աղայն ալ ստակները համրելէ
ետքը, « քալէ նայինք փրկիկ, զաննըս պօլ պօլ
100 զրուշով Թամ ճուլէնա մի ա՛նլլաս ըսելով՝
նոյն խանութէն հեռացան :

Շարահալէլէ

Կանայք նորաձեւութեան պէս կը դատեն
գրագիտութիւնն ալ. — ինչ որ գրեհնք կը շո-
ղօքորթէ՝ այն միտոյն դեղեցիկ կը թուի իրենց,
Սէն-բրօսբէր

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՅ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԴԱՐԲՆՈՑԱՊԵՏ

Թարգմանիչ
Բ. ՊՈԶԱՆՆԱՆ.

ՏԵՐ ԵՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
Յ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԵԱՆ.

Մեծ. Բիւզանդ. էֆէնտի Պօղաճեանի դրին ծանօթ է ամենուս. Բիւզանդ. էֆէնտի դրական ասպարէզի մէջ մատուցած ծառայութեամբը մանաւանդ իւր օգտաշատ թարգմանութիւններովը ընտիր ճաշակի տէր մէկն ըլլալը հաստատած է. ահա այս անգամ ալ վերոյիշեալ հետաքրքրական և բարոյալից վէպը ի հայ թարգմանելով՝ (որոյ բնագիրն վեց տարուան մէջ 220 անգամներ տպագրուած և սպառած է,) տէր և հրատարակիչ Յ. Քրիստափորեան էֆէնտիի միջոցաւ մաքուր տպագրութեամբ հրատարակուած է: Ամեն կարգի ազգայնոց ընթերցմանն արժանի ողջն բարոյալից վէպը կը վաճառի ամեն հայ դրաւաճառացիով. Դինն է 20 դր:

Անդրիանուպոլէն ստացած մասնաւոր
նամակէ մը ցաւօք սրտի իմացանք թէ ԽԻԿԱՐ
Հանդիտի Խմբագիրը և մեր յարդելի բարեկամ
Մեծ. Յ. Էֆէնտի Պարոնեանի Մայրը վերջերս
վախճաներ է :

Մեր խորին վշտակցութիւնն յայտնելով
առ Մեծ. Պարոնեան Էֆէնտի և իւր Եղբարց՝
Երկնից մխիթարութիւնը կը մտղթեմք:

ԽՈՐՀՐԴԱԽՈՐ ԵՐԱՁ ՄԸ

Ես իբրև թէ յեկեղեցի,
Աղօթելու կը փութայի.
Իմ մայրիկիս ձեռքէն բռնած,
Ուրախ զուարթ ճամբայ ինկած,
Ոտք կառնէի,
Կը խայտայի:

Երբոր մտայ Աստուծոյ տուն,
Մի պատկերի Հանդէպ փայլուն,
Ազաչելու ծունկըս դրի
Աստուածամօր դէմ պատկերի.
Սիրաբա տուի,
Յոյսեր առի:

Սչքքս տեսաւ մի մեծ կանգեղ,
Տեսքով մեսքով որ էր շքքեղ :
Կէսըն կանանչ կէսն կապոյտ,
Սմեն կողմէ ոլորապառոյտ :

Միտքքս տուի,
Լոյս մը առի :

Ահա այս տեղ աչօք տեսի,
Իւղի վերայ այդ կանգեղի
Մի թուխ թըռչուն, որ էր մեռած,
Բայց կը ծփայր թեւատարած .

Ես զարմացայ,
Ու ապշեցայ :

Ուշի ուշով զայն դիտեցի,
Ճըշմարտապէս ըմբռնեցի,
Թէ երազ էր, զոր ես տեսի,
Սյլ մեկնութիւնն ոչ գիտէի :

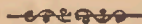
Ուշքս տուի,
Փափաքս չառի :

Ճիշդ այս պահուն մի Սղաւնի,
Ոստ մի բերան վաղվաղակի,
Եկեղեցւոյն շքքէր աղատ,
Հինդ վայրկենէն եղև աղատ,

Ուշքս տուի,
Կայծ մը առի :

Չայս իմ երազ ով որ մեկնէ՝
Թաթուռ ըննա Յովսէփի կոչէ :

ԲԱՐՈՒԼ

ՀԱՅԱԿ Ի ԿԱՐԳ ԿԸ ՀՐԱԽԻՐԷ

Ա. Երկայն յօդուածներով լեցուած Եւ-
լանեց Կոլմասներ ժողովրդեան կլեցնել ու-
զող մի քանի հրապարակագիրները, յայտնե-
լով անոնց որ ժողովուրդն այլ ևս այդ տօլմա-
ներէն չախորժիր, ըստ որում շատ կերած և
զգուած է :

Բ. Ի կարգ կը հրաւիրէ աշակերտուհ-
եաց ականջները քաշող և քանակով նոցա գը-
լուխներուն զարնող մէկ քանի երկայն-թաթիկ
վարժուհիները :

Դ. Ի կարգ կը հրաւիրէ այն մի քանի որկ-
րամոլ կառավարիչները՝ որք երբեմն աշակեր-
տաց սակառները առաջուց Եօլմա ընելով՝ բեր-
նի համով կերակուր մը պարունակող սակա-
ռին տէրը չնչին պատճառաւ մը յանցաւոր
կընեն և իրենք պատճառել կըլլան սակառին պա-
րունակութեանը :

Դ. Ի կարգ կը հրաւիրէ այն կարգ մը եկեղեցականները՝ որք երբեքն Կրօնական Ժողովոյ հրահանգը կամաւ կը մոռնան, հարուստ ննջեցեալը փողոցէ փողոց կը պալտացնեն, իսկ երբ այդ պալտացները միջին կարգի կամ աղքատ ննջեցիկ մը համար ալ առաջարկուի՝ այն ատեն կը յիշեն դրուած օրէնքը. և յուշարկաւոր մը աղատ չէ՝ «այդ օրէնքը արդեօք միմիայն աղքատաց համար է», գիտողութեան ընելու, ըստ որում «ատիկայ մեր գիտնալիք բանն է, հիմա փորութարնիս կը հանենք» պատասխանը կընդունին :

Ե. Ի կարգ կը հրաւիրէ մի քանի բարեգործական հաստատութեանց կամ ընկերութեանց գործադիր անդամները՝ որպէս զի չըջագայութեան հանած գանձանակին գինովներու ձեռօք չի պալտացնեն, որ պատիւ չի բերեր թէ Ազգին և թէ իրենց :

Առողջաքանական օրէնքներն յարգող մէկու մը — ի՞նչէն է որ միշտ առողջ ես — հարցուցին .

— Ըստ որում դեղ չեմ ուտեր, այլ անոր համար տալիք դրամս կուտեմ, պատասխանեց հպարտութեամբ :

Գ Ա Ի Ա Ռ Ա Կ Ա Ն

ԱՆՏԻՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

(Շարունակութիւն)

13 Ունիս 188* Իզմիր

Էրկու աճքիս լօսը էրիկս, Տառօս աղա

Էռթալէթ պերի էրի մէկ մէխառպըդ չա-
րի . սէպէպը չիմ կիտէր քի ինչ է . կիշեր ցո-
րէք մէրաքս մէկ դիւրլիւ տաղըդ միշ չեմ կըր-
նար կոր էնէլ . աճապա քէֆսիդէ տէ չի կըրեր
կոր եօխսա քի ատտեղ պաշխաններուն էրէօը
նայելով ինծի մարցար . աս մըտմառւքով էկու
տէ քնացի, մէրաքէս օր օրի քի կացեր էս մէկ
քուն չի քնացեր իմ, աէյօր ի լօս չաբալամիշ
կըլլիմ կոր . աման պինդ իրիճա կէնիմ մէխ-
թուպիս ճէվապը մէկ սէհէթ առաջ խըրկէ,
ես ար մեխքիմ քաշածս մէկ Ասլամ կիտէ ,
աս ինչ զօրպան է էդեր տունին կոլոխ մը չու-
նեցողը, իլլէ ան ահօքիս իլլէ աննէսիս եարա-
մաղըլսնուն մարդ չի տիմանար ինծի զալուր
ղալուր կը պերէն կոր հարթըն պօռալէն էօ-
ղըս կէօղըս հատաւ . չունը կատուի պէս վի-
րէնին կօլսինին պըղիք պըղիք կէնէն , մէխ-
թուպիս ճէվապը կըրեոնէ՝ անոնց համար

աղբէք մը տօնաթմիշ էնէս զէրէմ քաշվելու պաներ չեն . օտքերնին պապուճ չի մնած վէրինին կօլօխնին բարչա բարչա հարթըս փանթալօննուն եամա տընելէն պըխմիշ օտանմիշ էղա, ճիւղերըս, կօրծդ մէկ օտք արաջ լմնցուր տէ էկու մեզ կօլօխդ հաւքէ նստիր, պինա ոը կալու ատեն չունիս նէ ինծի փարա զըկելուն ճարը նայէ, պարտկաններուն ծենէն անկանչներս խուլցաւ . էկէր հոդ տեղը ծեռքըդ ատըկի նէ մէկ համամի պաշ սիլէճէք մը ար . քոտամպօլինը պինդ ախքէք կըլլի հէմար ունեցածս իլեզ իլեզ էղեր է : Քուկին պարեկամներդ տայիմա կը հարցընեն քի ե՞ք կալու է եւ շատ շատ պարով կէնէն : Ե՛միշճիւնց Մառտիրոսը, Տալտալենց Գիւրդորը, Խըշխըշուկենց բարլախ զապրոն . առկոճարակը . Մօճիվին մախտուս քէֆէրնիդ կը արցնեն : Եէս, Ակօբիկս իլէ Աննէսս ար էրկու ծեռքերդ կը պագնենք . մէխտուպիս ճէվապին կը պէքլէմ, հէմ տէ կօրծերըդ թէզ մը լմնցուր էկու, աշքըս եօլ նէ , անղըտար կարոտցեր եմ քի աշքէս զուշի պէս կը դրիս կոր :

Մնամ սէրով հօգիս

Կնիկդ

Տիւրիւք Տատօսեան

*
* *

Ապուշին մէկը օր մը փողոցին մէջ կը վազէր
երգելով . պատճառը որ հարցուցին՝ Որով-
հետեւ, պատասխանեց , մէկ քանիներ ինծի
« քու ձայնդ հեռուէն շատ անոյշ կուգայ , »
ըսին , ես ալ զայն հեռուէն լսելու համար
ահա կը վազեմ :

Գիւղացի խանութպան մը քաղաք երթալով
մէկ քանի տեսակ ասուեղէն ապրանքներ կը
գնէ և վերագարծին ճամբուն վրայ խումբ մը
աւաղակներէ կը շրջապատի , որք անմիջապէս
ասոր ծրարը բանալով՝ կ'սկսին մէջերնին բաժ-
նել .

— Ինչո՞ւ համար ամենքն ալ կարմրագոյն
շի բերիւր , կը հարցնէ աւաղակապետը .

— Ես ի՞նչ գիտնայի որ ասանկ ամենը մէ-
կանց պիտի ծախուէր . կը պատասխանէ ան
խռով դիմօք .

Աւաղակապետը այս պատասխանէն խիստ գոհ
մնալով՝ ծրարն իւր պարունակութեամբը գիւ-
ղացւոյն կը յանձնէ :

ԶՈՒԱՐԻՍՆԵՐ

ՆԱԶԴԱՐՈՒՐՏԱՆ ԴԱՉՏԸԴ
ՏՕԼՈՒՆՍ. ԹՈՒԹՈՒԼՏՈՒԳ.

Նասըլ քի շողալաւ մալիւմ տիր, կերէք
Նադ-գաբան վէ կերէք Նեմիշ փսկէլէրինտէն
գարշընա կէշմէք իտէյէնլէր, գայըգլարընըն
գըշլարնտա դանճալարը էլինտէ սըրաբա տի-
դիլմիշ լաղ գայըգընարընըն էլինտէ շէմսիյէ-
սի օլանա՝ « շէմշիյէլու, շէմշիյէլու, » թօրպա-
սը օլանա՝ « թօ՛րբալու, թօ՛րբալու, » վէ տէս-
բօթլարա՝ « հօ՛խումիշ, հօ՛խումիշ, գարշուեա,
գարշուեա, քէօթիւրէլում քէօթիւրէլում, »
տէյի հէփսինին եէկ ավաղ պաղըշմալարընը
տիննէտիքտէն սօնրա՝ պիր գաեըգա օթուրուպ
գարշընա կէշէպիլիւրլէր :

Կէշէնտէ հաւա եադմուրլու պիր կիւնին
սապահըսը պիր դաթ կալաթատան Ստանպօլ
թարաֆընա կէշմէյէ մէճպօւր օլուր, իւք ադ-
շամը շէմսիյէսինի տիւրքեանընտա ունուլթու-
ղունտան՝ քէօրրիւտէն կէշիպ կիթմէքտէ վա-
դըթ դայպ իտէճէկինի՝ պախուսուս եադմու-
րուն թանէսինի զայպ իտէմէյէճէկինի տէր-
իաթըր իտէրէք՝ գաեըգա շէմսիյէ պուլու-

նուր իւմիւտիլէ Նադ-գաբան իսկէլէսինտէն
գանըզլա գարշըրա կէչմէյի մինտիւ կօէրիւր:
Անճագ, իսկէլէյէ կէլիւր կէլմէ դ՝ աթիտէ թա-
րիֆ իտէճէկիմիլ բաթըւտըրա թէսատիւֆլէ
բուսուլայը շաշըրըր:

Պիրի. — Նօբէթ բէնում տուր, բէնիմ
դանուղումա քէլէչէքսուն — . տիկէրի. —
Հաչան չաբուգ քիթմէք իսթէրսուն՝ բէնիմ
գայուղումա քէլմէլուսուն — . պիր տիկէրի —
Թախու չօրպաչու, գայուղումուն լօտօսլամա-
սինի չաթլաթտում, եաբմագ իչուն իլիմանա
չէքէչէում, քէ՛լ բիր եիրմիլուք վէր սէնիտէ
գարշուրա բըրագանում — : Պիր գաչլարըտա,

Չայ աչաղի չէչնին եար.

Քօբըրի գուրտիմ քէչթիմ եար.

Հաչան բէնտէն քէչթուն իսէ՝

Բէնտէ սէնտէն քէչթում եար:

Նամ մէմլէքէթ շարդ իսինի եէկ ալադ չաղըրա-
րագ՝ քիւբէչտէլէր լուգէրլնտէ սըչրամագտա.
պունլարտան մա՛տա, իսկէլէտէ պաշ նէօ-
պէթտէ օլուպ՝ եադմուրտան հըֆղ օլմագ ի-
չուն պաշնա պիր էսկի ապուն չուլալը ալան
պիր գայըգճը տախի գանճասընը եէրէ վուրա-
րագ՝ — Բէն թօփիտինտան էվէլում, բէնում
գայուղումա քէլէչէքսուն. - պաղըմագտա իտի:

Նիհայէթ տէյնէկճիլէրի եթիշիպ՝ «նէօ-
պէթ պիրինճի գայըղըն տըր,» տէյերէք՝ միւշ-
տերիյի գայըղարա չաթըլմագտան պաշնտա
վէ դըլընտա բէնճէրէլէր աշըլմըշ, վէ քիւրէք-
լէրի գըննապ իլէ պաղլը օլան չուվալա սարը-
լընըն գայըղընա օթուրտարագ՝ «հայտէ Ալլահ
սէլամէթ վէրսուն» տէյուպ՝ եօլա չըգարուր :

— Էյ ուուր օլա չօրբաշու .

— Էյվալլահ, սանա տա ուղուր օլա .

— Սաղ օյասուն վար օլասուն չօրպաշում,
չաբուդ չէքէչէում քի չաբուք քիթէլում ,
եաղմուրի չօդ չօդ եէմէյէլում .

— Բէք էյի, ամա՛ արդանա պագ քի մա.
վունայա չաթմասեալում :

— Սէն գասալէթ էթմէմէլուսուն , իրա-
հաթինա բագմալուսուն, գայուուն թէնքինի
բօղմամալիսուն , աննատո՞ւն մու . բէն գա-
եըգլի օղլի գաեըգլիեում. բէնիմ բաբամ գա-
եէյունուն գուբէշտէսէնտէ հօն ալթի սէնէ
եաղմուրուն թիբունթէ քունէշուն աննունտա
էմ չալուշուք էմ չաբալաթիքտան սօրըա
գայէյունու բաչարիղէ քէթուրմէմիշ . . .

— Զանիւմճա՛ սէն կէթիրէճէքսին . իւղէ-
րիմիղէ գայըգ կէլիեօր , սաղընը ա՛լ ,

— Սէն գըմիլթ անմա, էմ գօրդմա, իրահա-
թինա պագ :

— Գօրգմայաճարմ ամա՝ եիւրէիմ թիթիւրի-
երօր այ՛ օղուլ, նա՞սըլ ըահաթ իտէիմ . պագ
իշթէ չու գտերգ տօս տօղրու իւղէրիմիղէ
կէլիերօր :

— Թախու սէն նէ՞ սապուրսուզ ատամ ը-
մըչուն, նէ՞ օթլէք չօրպաճուսումուչուն, բի-
ղիմ մէլմէքէթին ֆունտուգլարու զատար եօ-
գումուչուն . հաչան մէլմէքէթտէն իսթանբու-
լա քէլտուգ՝ գարա տէնիլ աչուղունտա ֆըր-
թինայա թութուլտուգ, հօ քիւղէլիմ ֆուն-
տուգլարու թէնիղէ թէօքտուք, մալ թէթու-
ղուն ֆունտուք տուր . հօ ֆունտուգլար ֆու-
տուգլար թէնուղտէն բիղէ բագուպ քիւլէրլէր
օյնարլար, թիլլէրունու չիգարուր զէվլէնուր-
լէր . . .

— Նէ՞ սէ օլէնիերօսըն այ՛ օղուլ, պիղ ֆըն-
աըք մըլըղ .

— Թախու չո՛ւրպաչի, հաչան օնլար դօրգ-
մաղլար, սէն նա՞սին գօրգարսուն :

— Նա՞սըլ գօրգմայալըմ, իշթէ գայըգ իւ-
ղէրիմիղէ կէլիի :

Ֆիլ հագըգա օարա եէմիչտէն կէլէն քէն-
տի հէմիլէլէրինտէն պիլինին գայըղըլա վու-
րուչաուլար .

— Շիմաի աննատը՞ն մը, ֆընտըղ գաֆալը,
արգանա պագ տէյօրըղ սանա :

— Հօմէր տայու, նա՞սին օլտի բու իշ:

— Թախու իքի սաաթ տուր արտինա պագ, ա՛հ տէնիլէ տէյու բաղըըըըում չաղըըըըում սէն չէվաբինո գատիր օլամատուն, զարար եօգ, գայէղունուն բաշինտան բիր նէֆէսլուք տահա աշըլտի:

— Թօպէլէրօսսուն, թօպէլէրօսսուն, թախու հօմէր տայու, սէն հէր կուն գայուգլարա պօյլէ բաշարիզ վէրուրսըն, բաղրտում տէյու եալանտա սօյլէրսուն, սէսին բօղուլմի՞ջ մու .

— Վայ սէնին սէսին բօղուլսին, գայէքճու թէտուղուն մուշտէրի իլան լախուռտու էտէ՞ր մու, բէնտէ էտէրում ամա՝ արտիմա պագարում. զարար եօգ, թապանչալա քուրէունու աշ թէնուղէ:

— Թախու նի՞շուն եալան սօյլէրսուն. . .

— Է՛ ճանըմ, տահա տուրաճա՞գ մըլըզ եաղ՝ մուրուն ալթնտա, գալկայը պիթիրին.

— Բաղիրմա, չօ՛րպաչու, պունա գալկա տէմէղուգ, գայէգճու մուհապէթու տէրուք. էմ պա՛գ, օ գայէղուն մուշտէրիլէրի սէս չիգարուրլա՞ր մու:

— Էյի ամմա՝ ճըլարըն չէմսիլէլէրի վար:

— Սէնտէ չէմշույէ ալայուտուն:

— Շէմսիլէի աիւքեանտա ունութմամըջ օլայտըմ գայըղա պինէ՞ր մի իտիմ:

— Ի նէ՞ եաբալում չօրպաճու .

— Հէր քէսին իշի կիւճի վար, տիկէր գա-
եըգլար պիզի կէչէեօրլար .

— Հա գուզում, բա'գ, բիզտէ քէմիլէրու
շամանտուրալարու կէչիեօրուք :

Թամ եարըմ սաաթ տէնիզին օրթասընտա
եաղմուրըն ալթնտա տուրուպ միւճատէլէտէն
սօնրա՝ գայըգլար եօլլարընա տէվամ իթտիլէր .
Եէմիշ իսկէլէսինէ եաղլաշտըգտա՝ պիզիմ'լա-
ֆաղան ֆընտըգ գաֆալը գայըգճը քիւրէք-
լէրի պրազըպ վէ տեաղա գալգըպ, վար գու-
վէթիլէ սլաշլատը «սօրըաաա՝ նօբէթ սօրըասի»
պաղըմանա :

— Պէ գուզում, պէնի իսկէլէյէ չըգար տէ
սօնրա կիթ նէօպէթինի պուլ :

— Չօդ լախուռտու իլաղում տէյիլ չօրպա-
ճու, էմ սէն բուքիւն բաշիմա բէլա՞ մու քէլ-
տուն :

— Պէ՞ն մի սանա պէլա օլտում .

— Հօյլէ եա, սօրա նօբէթ, սօրըաաա՝ .

— Էվէթ, պէլամըզը պուլտուգ .

— Աղղինի բօղմա չօրպաճու, աննատո՞ւն
մու, սօնրա բօղուշուրուք: Նօբէթ սօրասի՝ .

Ուզտգտան պիլ սէս — Պանա պա''գ .

— Վայ բոյնի ալթունտա գալասու խըլանէթ, հիքի սաաթ տուր բաղըրուրում չաղըրուրում, չէվաքինա գատիր օլամաղսուն . հա՞նի, հէ՞րտէսուն :

— Սէնին բոյնին ալթունտա գալսուն . մուշթէրլի չիգար տա՝ սօնրա քէլ նօբէթինի բուլ . ալթի սաաթ եօլտան նօբէթ սօրուլու՞ր մու .

Նիհայէթ չու գատարընը սէօլէրիզ քի՝ գէվլալը միւշթէրի պիր սաաթ զարֆնտա կէօմլէյի թէնինէ եաբըչմագ տէրէճէսինտէ ըսլանըպ Եազ գաբանընտան Եէմիշ իսկէլէսինէ կէլտիքտէն սօնրա՝ վաղըթ զայպ իթմէյէրէք թէքրար խանէսինէ կիտուպ՝ լուպալարընը տէեիչմէկէ մէճպուր օլմուշ , վէ եօլտա իշպու հալինի սօրան տօսթլարա՝ « Եաղմուրտան գաչտըգ՝ Լազ տօլուսունա թուլթուլտուգ , » ճէվապընը վէրմիշ տիր :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԴՊՐՈՑ
ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՇՐՋԱՆ Ա.

Պատրաստեց

Ս . Մ . ԳԱՍՍԱԳՐԱՆ

Սոյն դասագիրքը որ Անգղիերէն սորվիլ փա-
վաքողաց համար շատ յարմար է , կը պարու-
նակէ Առակք, Առածք, Նամակք, Մանրավէպք,
Ոտանաւորք և Ծանօթութիւնք ի վերայ իւրա-
քանչիւր նշանագրի՝ հանդերձ հրահանգօք:

Դիւնն է 100 փարա

Կեդրոնատեղին է Վ . Հիսարլեան գրա-
տունը , Ուզուն չարշի-պաշը Թիւ 10

Ձուարճախօսի մը հարցուցեր են որ եթէ
մարդ յանկարծ հիւանդանայ , մինչև բժշկին
գալը ի՞նչ ընելու է .

— Մինչեւ այն ատեն կտակը գրեւու է :

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ՀԱՆՆԼՈՒԿԻ (Երես 121)

Դու ոչ անձ մի ե ոչ իր մ'ես,
Բայց ես գիտեմ թէ ՍՏՈՒԵՐ ես .
Կաս ու չկաս, շա՛տ իրաւ է,
Չգիտնալդ ալ ճըշմարիտ է :

Ոչ սաք ունիս, ոչ ձեռք ունիս,
Բայց քու տիրոջ միշտ հետեւիս,
Ունիս նաեւ աչք , քիթ , բերան ,
Որք իւր տիրոջ հնազանդ կան :

Մարքիկ փափագեան

ՀԱՆՆԼՈՒԿ

Ոչ հայր եմ ոչ մայր եմ ես ,
Բայց սրդի կըլլայ ինէ քեզ ,
Եւ իմ սրդիս , զարմա՛նք քեզ ,
Խնձ նման չէ՛ իսկապէս :
Կը նստիւն Հնչակ զիս քեզ՝
Երբ ըսես թէ ի՞նչ եմ ես :

ՇԵՐԱՄ ՈՒ ՄԱՐԴ

Շերամն, ըստ իս, յաշխարհի աստ,
Արարածն է է՛ն բարեբաստ.
Մինչ նորաշի են իւր տարիք՝
Կ'աշխատի նա ուժով տոկուն.
Երբ չափահաս լինի՝ ֆաղցրիկ
Եւ անխրոնով քաղուի ի փուն.
Եւ ծերութեանն ալ՝ անդորրիկ
Կ'երթայ հանգչիլ ի գիրկ Մահուն:

* * *

Այնպէս չ'են կեանք, վիճակ մարդկան,
Ոյց ձախտդ են գնացն ու վախճան.
Երիտասարդ հանոյք չնչին
Յանախ լեղի մեզ ըմպել տան.
Չափահաս՝ միտք, անձն մեր տանջին
Բիւր հոգերով գործոց եւ տան.
Ծեր՝ երբ փչեմք իսկ շունչըն վերջին,
Մեզ ըստառնայ հուսկ Դասաստան... ..:

ՉՈՒԱՐՃԱԼԻ ՏԱՊԱՆԱԳԻՐՔ

1°

«Աստ հանգչի Մեծն Աղեփանդրի պէս պէրն, յաղքող,
Աշխարհաստաս մի մարդ. — Ե՛ս. այսինքն՝ մի մի հող:»

2°

«Այս ներմակ փարին ներքեւ կը հանգչին
Անպէտ ոսկորներն՝ ազան մի մարդու
Որ՝ դիտմամբ՝ մեռաւ տաւոյն օրն վերջին
Որպէս զի պարգեւ չըստիպուի տալու... ..»

3°

«Այն որ աստ դրնի՝ յաւէտ կ'առնուր փոխ.
Չ'էր գիտէր առածն ետ տալ յաւիտեան.
Օրհասն եկաւ զինքն ընել ոտնակոխ...
Իւր առածն հասոյց միայն... .. Բընուրեան... ..»

(Յրանս . նման.)

ԿԱՅԾ ՈՌՈՒԿ

ՎԱՐՊԵՏՈՐԴԻ

ԼՐԱԴՐԱՊԵՏ ՄԸ

Գաղիոյ գաւառական թերթերէն մէկուն
մէջ հետեւեալ ազդը կը կարդացուի .

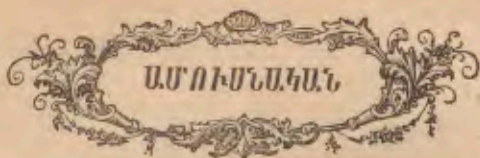

ԱԶԴ

« Անյեալ օր գինետունէ մը երեք շիշ
գինի առինք, որք խարդախեալ և աւրուած
են եղեր . առ այժմ՝ չուղելով վաճառողին ա-
նունն յիշել, ներկայիւս կիմացնեմք որ՝ եթէ
այն գինիններուն տեղ երեք շիշ Պօրտոյի ըն-
տիր գինի չի զրկուի մեզի՝ գինեաւան թիւը և
և գինեպանին անունը յաջորդ թերթով պի-
տի հրատարակեմք : »

Այս ազդարարութեան վրայ գաւառին
մէջ դտնուած բոլոր գինեպանք իրար անցած
կաճապարեն Յական շիշ Պօրտոյի ընտիր գի-
նի զրկել մեր վարպետորդի լրագրապետին, որ
անկուտիաբար կը վայելէ, և ասով կը հաս-
տատուի թէ նոյն գաւառին բոլոր գինետուն-
ներուն ծախած գինիները կեղծ եւ խարդախ-
եալ են եղեր :

ԽՕՍՔ — ԿԱՊ

Տան մը մէջ այր և կին կը խօսակցէին .

Կինը — Տիրատուր աղա , Շաղկինուս համար այսօրնորէն եկան , վերջնական պատասխան մը կուզեն , ի՞նչ կըսես , աղէկ մը հարցուցիր բնառեցիր եա .

Այրը — Հասկցանք . բաւական գործունեայ երիտասարդ մ'է եղեր ,

— Անանկ է նէ՛ խըսմէթնիս աս է ըսելով խարարը տանք քի՛ խօսք-կապ պիտի բերեն :

— Այդ խօսք-կապ ըսածնիդ ինչո՞ւ համար կը բերեն .

— Անիկայ սիրոյ նշանակ է . հէմ՝ աղջկան թարափը անով էմնիյէթ կընէ տէ՛ ճէհէզը կը պաշայէ :

— Ձէ նէ չի՞ պաշայեր .

— Անանկ է եա , եա նշանտուր ըլլայ պիտի եա խօսք-կապ մը տրուի պիտի քի մարդիկը ճէհէզը պաշայեն . Գի-գի՛ մը պիլէ առ-

ներու կերլաս նէ՝ մալ տէրը քիչ շատ քէ մը կուղէ կոր :

— Աղէկ . է այդ բերելիք խօսք-կապնին քանի՞ ոսկինոց բան մը կը կարծես :

— Ո՛վ գիտէ , միւրովէթ է քնտաղէ օլմազ , կըսեն , երկու ոսկիէն բռնէ՝ մինչև 100 ոսկիի խօսք-կապ կըլլայ :

— Սանկ քիչ մը աւելի քիչ մը պակաս արդեօք քանի՞ ոսկինոց բան է բերելիքնին :

— Ի՞նչ գիտնանք , քէսէնուն մէջը չենք :

— Ձեռք ամա՛ սանկ Խահա՛ մը չե՞նք կընար ընել :

— Եհ , ի՞նչ ըսեմ , վարըջնուն նայիս նէ՝ կէնէ չորս հինգ ոսկինոց բան մը պիտի բերեն :

— Թո՛ղ տասը ոսկինոց ըլլայ :

— Էյ չէ՛ , արթըխ դուն ալ տահա՞ նէլէր . տասը ոսկինոց խօսք-կապ տուողը երկէն քիչէն քիչ տասնը հինգ ոսկինոց երեստեսէ մը պիտի տայ . խաթըրա միւրովէթ՝ մենք գիտենք քի առտեղուանքը չէ հալ-վախթ երկնն , մեղի պէս էսնաֆ մարդիկ են :

— Շատ աղէկ , թող ըսածիդ պէս ըլլայ . ըսել է որ մենք ալ այդ հինգ ոսկինոց դոհարեղէնը տէքօղիթ խապուլ ընելով՝ 30-40 ոսկինոց ճէհէզ մը պիտի չինենք , սնանկ չէ՞ :

— Վույ ճանըմ Տիրատուր աղա, 30-40ին խօսքը մի կըլլայ, քիչէն քիչ 60 լիւան աչքդ առնես պիտի, ղէհէր քիւլբուշուխ բաները նես՝ չօճօխիս ճիտիկը ծուռ պիտի ձգես:

— Ճանըմ, շարխան հաֆիֆ չինել կուտանք քի գլխուն ծանրութիւն տալով ճիտը չի ծռիր, հէմ իմ ըսելիքս ան չէ, մենք 60 լիւանոց մասրաֆի տակ մտնելու համար 5 լիւանոց բէյ մը պիտի առնենք:

— Անանկ է տահա ի՞նչ պիտի տային, հիչ բան մը չի տան նէ ի՞նչ կրնանք ընել:

— Անանկ է ետ . .

— Կէնէ մարդիքը ալիճէնապուլթինին կը ցուցնեն կոր:

— Շնորհակալ ենք, բայց . . .

— Ասանկ բաներուն քիչին շատին չեն նաշիր, չիւնքի, միւրվէթէ էնտաղէ օլմաղ:

— Վէսէլամ. ադ էնտաղէսիդ միւրվէթին խարչըլըխ խարճուելիք փարաներուն եէօքիւնիւնին ալ մէթըօսու օլմաղ, հո՞ս ես:

— Հէլպէթտէ պիտի խարճես, զաւակդ է, հէմ ետքէն կէսուրը, պարոնտատը, տալվըտանքը, կնկահարը կնքամարը մէյ մէկ քիչ երեստեսէ կուտան՝ քու խարճածիդ խարչըլըխ կուդայ:

— Կսւղենն նէ չիտան, իմ միտքս ատ չէ :
 — Պէլքի բարայէ չելլալու համար չես ու-
 ղեր աղջիկդ. կարգել :

— Ատ ալ չէ' :

— Էյ, հապա ի'նչ է :

— Մտիկ ըրէ որ ըսեմ. հիմայ մենք չե'նք
 կրնար անոնց թէքլիֆ մը ընել քի՛ հտքէն տա-
 լիք երեստեսէներնին թող մէկ ոսկինոց ըլլայ,
 եախօտ հիչ թող չլլայ տէ՛ սա խօսք-կապը
 30-40 ոսկինոց ըլլայ :

— Մեղայ դուն ալ տահա նէ՞լէր . նոր օ-
 րէ՛նք պիտի սահմանես . հէմ մարդիկը ատ
 խտարի վախիթ ունի՞ն :

— Է՛հ, վախիթ չունինն նէ՛ քէֆիլ մը ցու-
 ցունեն մեզի :

— Պիր եաշա տահա կիրտիք, ալըմ սաթը՞մ
 կընենք կոր .

— Անանկ չէ՞ մի եա .

— Գէֆիլըս ի՞նչ է, իշթէ խօսք-կապ :

— Աղէկ ամա՛ ընելիք մասրաֆնուս կէօրէ
 ադ գինով խօսք-կապի տէրողիթօն իտարէ
 չըներ :

— Ճանըմ, ի՛նչ ըսել կուղես, չեմ հասկնար :

— Վասն զի, աս տարուան կարգուիլ ու-
 ղող երիտասարդներէն մէկ թախըմը նոր մօ-

տա մը հաներ են, ասոնք 2-3 ոսկինոց խօսք-
կապ մը կուտան կոր, աղջկան հայրն ու մայրն
ալ ատոր էմնիյէթ ընելով՝ պարտք խարճ կել-
նեն ճէհէզը կը շինեն . մէկ մ'ալ նայիս՝ տը-
ղան եա էվէլ թրախօմայով եա տահա աղէկ
տեղէ աղջիկ մը դանելուն պէս՝ նշանածնին
կը ձգեն, խօսք-կապէն ալ վազ կանցնին կոր.

— Է ի՞նչ կըլլայ, խօսք կապն ալ աղջկան
թարաֆը կը մնայ :

— Կը մնայ ամա՛ շինուած ճէհէզն ալ սըն-
տուկին մէջ կապուած կը մնայ և զաւալլընե-
րուն մուխը թէքէնուն կըլլայ, ընելիքնին շա-
շրմիշ կընեն . էյէր զաւկնին ուրիշի մը տալու
ելնեն՝ ան ալ, « հէլպէթտէնշանը ետ ընելին
սէպէպ մը ունի » ըսելով՝ եւելօք թրախօմա
մը կուզէ կոր . աղջկան խեղճ հայրը մտա-
ծելով որ շինուած ճէհէզն քիչ առենէն ստակ
մը չպիտի ընէ, չիւնքի մօտան պիտի անցնի ,
մտածելով նաև որ աղջկան սիրտը կոտորած է,
որմէ գէշ հետևանքներ կրնան ծագիլ, ճարա-
հատեալ ծախքը կաւելցնէ կոր, որուն ծան-
րութենէն ուսերուն և սէջքին վրայ մէյ մէկ
գանդաւորներ հասըլ կուգան կոր , ալ գի՛ր զմեզս
վերայ մեղաց . և այսչափ տանջանքներուն փո-
խարէն երկու երեք ոսկինոց խօսք կապ մը
քովը Բաբէ կը մնայ կոր, սա չէ՞ մի : (Շաբ.)

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ

[Ածանց Բոժոժիկ և ԸՆԿ.]

Գ*** գիւղ Մայիս 9

Հարիւր ոսկի գրամոժիտով ամուսնանալ փափաքող երիտասարդի մը Խլաշու խաթունին միջոցաւ առաջարկուեցաւ որ կանխաւ բժշկական քննութեան մը ենթարկուի, բայց Պարոնը շաբաթ մը տիւ և գիշեր մտածելէ ետքը չկրցաւ գոհացուցիչ պատասխան մը տալ, վասն զի, պատճառը զոր իրեն վերապահած է՝ չուզեր յայտնել:

Բոժոժիկ — Ուրեմն, Թող այդ ՊԱՏՃԱՌը մինակ իր ՎՐԱՆ պահէ և տեղը ԴԴԴԴ ընէ:

Պահէ գաբու Մայիս 11

Այս առաւօտ հայր մը ջրավաճառ Յակոբ աղայէն Հնչակի Բ. Հատորով հրատարակեալ «Դրամոժտին դէմ քննութիւն» վերնադրով տետրակները ծախու առնելով ծրար մը ըրաւ և Բոսթ լոգալի միջոցաւ զրկեց ի *** գիւղ, ուր կը բնակի իւր աղջկան ձեռքը խնդրող փեսացուն. ծրարին մէջ այցելատուն մ'ալ դրաւ վրան գրելով որ՝ այն յոգուածոց եզրակացութեանը համեմատ կրնայ զինքը փեսայ ընդունիլ:

* * * Գիւղ

Տետրակներն հոս հասան, և յանձնուեցան պարսնին, որ կարգալով՝ արբաճը գումրուսի պէս մտմտութե պաշարուեցաւ, և խնամօք պահեց զանոնք այն գրպանը՝ ուր կը գտնուի օրը վեց անգամ կըլլելիք հապերուն խութին :

Բոժոժիկ — Ըստ որոշման ժողովոյս, թող առ այժմ այս պարսնն ալ իր տեղը շէշէ արացէ :

Սիւնիքի գաբու

Քաղաքապետութեան պաշտօնեայք երկու կաթաւաճառաց պղնձեայ սափորներուն պարունակութեամբը փողոցը ջրեցին :

(Զի լցցի բանն որ ասացաւ ի Զաւեշտական գուշակութիւնս Բոժոժիկի, թէ « Յամսեանն Մայիսի կիւյիւմք կաթաւաճառաց եղիցին հապէն և ջրախառնակաթ կիւյիւմն վաճառողին գլուխն անցանիցէ »)

Քիրէմիտ մահալլէսի

Վերջապէս Շուշան խաթունը խելքը տուն կանչելով՝ 5 շրուշի առած կշառքին շնորհիւ՝ 300 տրամ բակլան 400 տրամի տեղ տալ ուղող չըջուն հալալէն խայտառակեց :

ՄԻՇՏ ԿԸ ՏՈՒԺԷ

Ձեռքէն չեկած դործն իր վրայ առնողը:

Մանրուք դրամ չունեցողը:

Խնքղինքը ձախող բժշկի մը խնամոյցն յանձնող հիւանդը:

Խելաւիճի ձեռքով կարգուողը:

Բերանը անփորձ ատամնաբուծին ներկայացնողը:

Անգգուշութեամբ երկաթուղւոյ տոմսակը կորսնցնողը:

Հարստանալու յուսով պօքսան մտնողը:

Աժնութեանը համար անճարակ սպասաւոր բռնողը:

Դրամօժտով աղջիկ առնողը:

Ապառիկ վաճառողը:

Թեթևութեամբ ծանրաբեռնեալ Յաբիթա-յից խօսքերուն հաւատացող օրիորդը:

Ճշգրտան կամ գինեւան մը մէջ իր պարտապահանջին հանդիպողը ՄԻՇՏ ԿԸ ՏՈՒԺԷ:

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Մանչ մը ունիմ հինգ հազարի,
 Մանչ մ'ալ ունիմ տասն հազարի.
 Այս երկուքն ալ թէեւ աժան,
 Կարգել կուգեմ ես այս տարի:

Հինգ հազարնոյն Ձեռնէ է,
 Կունտ ու կլոր բան մըն է.
 Մարդ կը ծեծէ յարբի նէ
 Գառն կը կտրի թափի նէ:

Ձեռքը չունի լեզուն կայ,
 Ինք խաւարած լուսն կայ.
 Լաթերն պատուած ըլլալուն
 Մութ տեղուանքէն երթայ դայ:

Կարդալ գրել չըգիտէ,
 Աղւոր Մանչ կը կանչէ.
 Ուր որ երթայ, լեռ թէ ծով՝
 Օղիին շիշը հետիկն է:

Իսկ մեծ մանչս տասն հազարնոյ,
 Խռեալն է կըրակ ու բոց.
 Միայն վրան լի են վերք խոց,
 Տարիքն ըսեա՝ քառսուն հինգնոյ:

Հինդ հաղարով տասն հաղարով
 Ով որ աղջիկ ունի տունով,
 Աղւոր տեսքով քիչ տարիքով
 Բիանօյով և ուսմունքով:

Թող գան ինծի խօսքը ընենք,
 Ըստակներն ալ բէշին աւնենք.
 Եւ նաղելի խեղճ աղջկանց
 Սիրտն ու հոգին այսպէս խամրենք:

Տէ՛նք Հաճող Խըւ՛ւն-ըն՛

Բոժոժիկ — Այս ծանուցումը կարդ մը
 որդեսէր ծնողաց ուշադրութեանը յանձնելով
 կը յորդորենք զիրենք որ անմիջապէս այս ղոյգ
 մը կէ-լադոն պահուցանել խեղճութեան ընեն, վասն
 զի ամեն առն չիյնար ասանկ Կէ-լադոն պահանք:

Բժիշկ մը իւր յաճախորդներէն մէկուն
 հարցուց թէ՝ « Ինչո՞ւ համար ինձմէ կը փախ-
 չիք. »

— Ահ, պարոն տօքթէօն, պատասխանեց
 պարզամիտ մարդը կարմրելով, շատոնց ի վեր
 չի հիւանդանալուս՝ ամօթէս չեմ համարձակիր
 ձեզի մօտենալ:

ՁՈՒԱՐԺԱԼՈՔ

Այր և կին զբօսալսյրի մը մէջ.

Կինը — Տնաշէն մա'րդ, չըսեմ ըսի ամա՛ էյ
արթըխ համբերութիւնս հատաւ .

Այրը — Ի՞նչ կայ որ . . .

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ, էրկու սահաթ է սըն-
տեղ եկեր նստեր ենք, սուլու խահվէ է մը
պաշխա բան մը չի տեսներ:

— Պաշխա ի՞նչ կուղէիր .

— Մեղայ. հալսուն աղաները նայէ, ինչ
կանցնի կոր նէ՛ մէյ մէկ քիչ կառնեն կստեն
էլլէնմիշ կըլլան կոր .

— Անոնց հալը վախթը տեղն է, հէմ ա-
նանկ ամեն տեսածնիս առնենք ուտենք նէ՛
միտէ ֆէսատի կըլլանք:

— Էյ ասանկ չոր չորունա բերաննիս պի-
տի դոցենք նստի՞նք .

— Կուղես նէ՛ ջուր մը բերել տամ տէ բե-
րանդ թըջէ:

— Մահալլէպիյով թըջենք նէ չը՞լլար .

— Ես ան քիթն ու բերանը խառնող մար-
դուն ձեռքէն մահալլէպի չեմ ուտեր:

— Տօնտուրմա առնե՞նք .

— Միտէ՛ս պաղեցնելով՝ տաթլըճանլըէն պառկելու վախիթ չունիմ :

— Է՛յ շէքէր ա՛ռ .

— Ան ալ հսովէն պիտալիթիւն չորցեր ու թող թօփրախէն ճերմկցեր է .

— Ձէ նէ էրկու հատ բօրթուգալ առնենք .

— Հիմակուան բօրթուգալներուն ամենքն ալ չոր են , քու չորութեանդ ֆայտա մը չեն ըներ :

— Չորնաս պիլէքիմ, արթըլս ըսեմ իշթէ՛ս Պարէ. քսան փարայի Ամէրիդան ֆըստըլի առ :

— Չօճուխ ես կնի՛կ, աս տաքուն ատանկ բան կուտուի՞ , մինչև ետքը ջուրի կիյնաս .

— Հարուր տիրէմ խուռու քէստանէ առ :

— Ինտո՞ր պիտի ուտես , ալուայիս ցաւէն առտունները գլուխս երկու սահաթ վեր չելլար կոր ըսողը դուն ես , քէստանէն ուտելուդ պէս օրերով գլուխդ բարձէն չպիտի վերցնես :

— Է՛յ արթըլս տասը բարայի խապախի կուտին խօսք չունիս ա՛ .

— Իշթէ տեսա՞ր քի աահա չօճուխ ես եղեր կնի՛կ, հիչ ան չալը թօխումի պէս բանը կուտուի՞ :

— Կածակի կաս հէմէն մա՛րդ քի, աս ամեն ըսածիս առջին պատ քաշեցիր :

— Կուղեւս նէ՝ տասնոց մառուլ մը առնեմ
տէ՝ պաղուկ պաղուկ կեր:

— Ես ալ ան մառուլը իշթէ չեմ ուտեր .

— Դուն գիտես, ասլը մենք ալ հոս հով
առնելու եկանք , բան ուտելու չեկանք քի ,

— Ատ ի՞նչ խօսք է .

— Անանկ է եա՛, տունն իքէն, «հայտէ կը-
տոր մը իս դուրս հանէ քի հով առնեմ» ըսո-
ղը դուն չէի՞ր :

— Է ի՞նչ է եղեր .

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ, ես ալ քեզ հոս բերի
քի՝ ուղածիդ չափ հով կըլլես տէյի :

Ապուշին մէկը զիչեր մը թատրոն կեր-
թայ և հետեւեալ օրը ամեն դէմը ելնող բա-
րեկամին կ'սկսի պարծենալ ու ըսել թէ՝ սանկ
աղւոր խաղացին նանկ աղւոր երգեցին » .
բայց երբ իրեն կը հարցնեն թէ ներկայաց-
եալ խաղը ի՞նչ էր . — իրաւո՞ր չեմ գիտեր ,
կը պատասխանէ , վասն զի ազդարարութիւնը
չկըցայ ձեռք ձգել :

ՆԿԱՐՀԱՆՈՒԿ

ԹԻԻ 25

(ՊԱՐԳԵՒԱԻՈՐ)

Մարդ

Մարդ

ա
ն

ու ու Ա

ՁՈՒԱՐԺԱԼՐԶ

ՏՈՒՆ—ՏԵՍ

Թագուհի տուտուն, որ ամենեւին չէր ուզեր իր մէկ հատիկ ՅՅնոյ տղան ամուսնացնել, բայց տեսնելով որ տղան այլ ևս ականջի կախելով իր առարկութեանցը որոշած է անպատճառ այս տարի կարգուիլ՝ «Օրթաի, աս նստած տուներնիս մեզի բէք նեղուածք է, պարէ չնորհքով տուն մը բռնենք աէ՛ Լուրը հաքսնիքդ ընենք,» ըսելով՝ երկու ամիսներէ ի վեր փողոց ինկած տուն-տես կը պտտէր, ու ամեն երեկոյ դուռ դրացեայ կը պատմէր պտըտած տուներուն ձեւերը և տանուտեարց հետ փոխանակած խօսակցութիւնքը :

Այսպէս երկու օր առաջ ալ իրիկուն մը ժամը մէկին միջոցները փողոցին դրանը առջև իր դրացի տիկիններէն շրջապատեալ՝ նոյն օրուան ճամբորդութիւնը կը նկարագրէր .

— Եկո՛ւ նայինք Թագուհի տուտուն, մութ-լու քեզի քի տուն տեսի սէպէպով էբէյի կը պտըտիս կոր :

— Այն, հոգի, կը պաշտօնավոր ամա՛ ստ-
քերուս ալ ջուր կըջնայ կոր :

— Էյ պարէ սանկ ուղածիդ պէս տուն մը
ճարեցի՛ր այսօր .

— Պօրուկ , ախարճային չըխմաղին մէջ
է օտայը տուն մը կայ եղեր, բէք պալլաթ-
միշ ըրին նէ՛ առտուն ելայ շիտակ հոն դացի .

— Խնտամենց քովի տունի չըլլայ .

— Չէ, անոնցմէ իրեք տուն աչըրի :

— Կիտնալս, ան տունը վարարող է .

— Վոյ ճանրմ քուրուկ, առջի խաթը բէք
խաբանըխ է :

— Էհ, սանկ, քիչ մը, ամա՛ օրթախաթին
ֆէռահաթ թինն ալ տեղ մը չի կայ . աշխարհք
արարտ առջիդ է :

— Ատ քու ըսածդ պախճային վրայ նայող
թարաֆին համար է, առջիդ խալէ տուվարի-
ներէն պաշխա բան չես տեսնար . էյ քուրուկ,
տիեօր իրիկուն էտի թարաֆը պիտի նօսիմ.
անկէց սօյրամտան, սանկ նեղուածք ճամբէ
մը մուծվախ կերթուի կոր . հորը տէ՛յ պախ-
ճային քէօշէն ըլլալուն, մարդ ես , գիշերով
ջուր մը պան մը պէտք, ըլլայ նէ՛ թէնկէռ
մէնկէռ կուգա . հէլէ օտիկ ճամբան ըսես՝
բէք կուր պան մը, քո՛ւրուկ , էրեբալու տեղ
չի կայ :

— Էյ Չըթչըթենց առնը ինտո՞ր էր, իշթէ չորս դին բաց, ֆէռահ :

— Ան ալ քուրուկ ֆէնէռի պէս բան մը, մուկին ծակը պիլէ մոնաս նէ՝ չորս թարաֆէն վրադ կը նային :

— Բէստիւճիէնց քովի ոթխախին մէջն ալ պօշ տուն մը կայ եղեր ըսին :

— Հոգի, բիթիւնն ալ պարտեցայ ամա՛ մէյ սէկ չէրբէչիս բաներ ունին . որը սանկ տիւղ աեախ օտա սուֆա մը չունի . 40 օտք մէրտիվէններէն էլլաս իշնաս պիտի . կերակուր մը վրայ դնես, վեր էլլաս տէօր վար իշնաս նէ՝ ես էռ ջուրը կը քաշուի ես տակը կառնէ . որ մէկն ալ հոր չունի , տունի մըն ալ քերտ սախային կոպելու է :

— Էյ տօղրուն էլլասնէ ինտո՞ր կըլլայ :

— Վոյ արեւուդ մեռնիմ, ինչե՛ր կըսես , հիմակու վախթա խօլա՞յ է տօղրունները բռնէլ, « եօրդանընա գատար աեաղընը ուղաթ , » կըսեն . սանկ էհվէնճէ բան մը կուզենք :

— Հէր կիւղէլիք պիր եէրտէ օլմազն ալ միաքէ չի հանենք . խաթըրա միւրվէթ , օրերը կուղան կը հասնին կոր . աչկդ դօցես բանաս՝ առջի պսակը եկաւ :

— Ախ, սուս եղիր քուրուկ , չէնէս չի

բացուիր կոր, էրկու ամիս է դուրս եմ ինկեր՝ ուղածիս պէս ըռաբութալը տուն մը չկրցայ ճարել, արթըլս օտկի ամանիս տիպն ալ ինկաւ, իրմանի չէօք կառնէ կոր մէջը :

— Քուրուկ տունէն ելլալը զօռ ամա՛ տուն գտնալը պիւսպիւթ ին զօռ :

— Իլլէ քու չուղելալդ. ելլաս նէ կա՞յ եա.

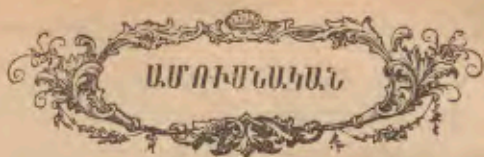
— Ախ, հա՛ քուրուկ, հա՛, օգուժա, ճանըմա տէյտի. հիչ չեմ ուղեր կոր ամա՛. . .

— Չուղելդ ամենքս ալ գիտենք ամա՛ սօն սօնը ալլահալէմ աղադ. ֆարխին երթալով աս նեղուածք տունին մէջ պիտի ընէ հարկը, եախօտ տուն փետայ պիտի երթայ :

— Վույ ծունը կլխուս, անանկ է նէ՛ վաղը առտու մութուն երթամ պէչ աշաա պէչ եօգարը Քիթիբիօսէնց քովի տունը բռնեմ :

Կըսեն թէ՛ այս վախուն վրայ թաղուհի տուտուն հետեւալ առաւօտ կանուխ գացեր տունը բռներ է, որով վերջ տուեր է տունտեսներու պատրուակաւ ըրած և ընելիք երկարատեւ պտոյտներուն :

ԽՕՍՔ — ԿԱՊ

(Շուր և Էրջ.)

Կինը — Էյ, նայինքմ եր փեսայուն ալ ա-
նա՞նկ պիտի ըլլայ .

Այրը — Ի՞նչ դիտնամ չըլլալիքը . ես կու-
զեմ որ մեղի խօսք կապ չիտայ, այլ հարուստ
բայց պատուաւոր անձ մը երաշխաւոր տայ
որ՝ ճէճէզը շինենէս ետքը ճայմիշ ըլլայ նէ՝
ան երաշխաւորը մեր ըրած ծախքը վճարէ :
Տահա անցածները անունովը չըլլայ զիւպպե-
ին մէկը երկու ոսկինոց խօսք-կապով մը հայր
չունեցող աղջկան մը ոտքը կը կապէ, խեղճըն
մայրը պարտքով քիչ շատ ճէճէզ մը կը
շինէ . մէկ մ'ալ նայիս, փեսայուն խօսք-կա-
պէն վազ դալով՝ ուրիշի մը հետ կամուսնա-
նայ և առջի որբ աղջիկը մօռկանը հետ խեղ-
ճին Էրէֆին տակ գիշեր ցորէկ արտասուե-
լով աշխատելու և ճէճէզին համար ըրած
պարտքերնին հատուցանել կը դատապարտէ,
լեցուն անուակն ալ քէօշէ մը քաշուած կը
պէրլէյէ՝ . . .

— Վույ չի հանդչի՛ն հէմէն .

— Անանկ չէ՞ մի եա , քու օխտն-օտար ըլլալովդ քի սիրադ աշնչափ կը ցաւի կոր , հապա անոնց տիրութեանքը որչա՛փ կը ցաւին .

— Աճապա նշանաւք ընե՞նք կըսես :

— Ասանկ մարա հալատի տէս թապիյէթ ունեցողները անոր ալ խալը մը կույտուրեն կոր . հիւանդ է , սանկ է , նանկ է , հէքիմը հրաման չիտար կոր , ֆիլան ֆալան ըսելով՝ եա կընեն կոր :

— Նշանաւքին մասրաֆն ալ իքի խաթը կուտան կոր եա՛ .

— Վէսէլամ . շինուած ճէհէղին մասրաֆն ալ տիրոջը քովը քեար կը մնայ կոր եա՛ .

— Եյ ճանըմ , հապա ինտո՞ր ընենք :

— Ինտո՞ր պիտի ընենք , ճայմիշ չըլլալու համար մեղի քէֆիլ մը թող ցուցնէ՛ , ելլանք ճէհէղը շինենք , չէ նէ՛ եա անանկ միւշէվէշ բանի մը համար անխտար մասրաֆի տակ չեմ կրնար մտնել :

— Քեղի բան մը ըսե՞մ , տա կիթ կիտէ օրէնքներ կը սահմանէք կոր . մեր վախիթը ասանկ առէթ մը չիկար :

— Ի՞նչ ընենք , անոնց թապիյէթները քանի լիտիսլին նէ՛ , առ առէթներն ալ լիտիսլու են :

ԶՈՒՄՐՃԱԽՕՍ ԱԿՆՅԻ ՄԸ

Անցեալ օր ակնյիին մէկը երկու օրը անդամ մը անոր ասոր մահը ծանուցանող և ներքոյն շուրջը լրագրատելի մը կը ներկայանայ .

— Ղազէթաճի էֆէնտըն բամմանքնի՞դ էք .

— Հրամանը էք . ի՞նչ կայ որ . . .

— Ի՞չ ալլի էֆէնտըմ, տիւնս քայլեր վէ օճախս է մարեր . առջի օր քաղքէն զիր մին ստացանք , մէջը դրուած է ուր՝ մեր պայվական հարսան, կողակիցս էֆէնտըմ, Բէճէպի շէրիֆին տասնը վութին ուրուհը թէպլիմ է արեր :

— Ստաուած ձեզի շատ օրեր տայ , ի՞նչ կրնանք ընել , Տէր ետ և տէր էառ , կըսէ Դաւիթ .

— Վախիտէ ատ էֆքեարնիդ ստուկ է իսէ տը՝ քէրէմ ու հիմմէթ անէկը իւրիւնամէհուդ վասիթայով իլան մին անէկը ուր՝ թահսիլտար ուշաղի Պէյրուս ախտոր կնիյն ալ առ Տէր վախեցաւ իրեք ատէթ էօքսիւզ միշուկներ վէ աս մէղավոր պէնտէս ախշըքին էրեսը մինակ ձգելով .

Լրագրապետը մտածելով որ աս մարդը գոնէ վեց ամսեայ բաժանորդագլին մը վճարողի դէմք չունի, կը պատասխանէ այսպէս.

— Սղէկ ամա՛ թէ որ ատանկ բան մը գըրենք՝ կարդացողները վրանիս պիտի խնդան.

— Ի՞նչ միւսնիպով տի խնդան էֆէնտըմ, թախըմ մի մեռնողներուն անխնները ըմէն օր զաղէթաներու մէջ իլան կըլլի իսէ, ո՞վ խընդացեր է ուր .

— Բայց այն մարդոյ մահուան լուրը կը գրենք նէ՛ անոնք ամենքն ալ հարուստ եւ նշանաւոր մարդիկ են . հիշ տեսնուած է որ աղքատ մէկուն մեռնելը օր մը օրանց լրագրի մը մէջ գրուի .

— Անանկ է նը՛ ատ ձեր տարին 12 ամիս իւրիւնամէներնիւդ մէջ հաւասարութին քարոզելնիդ ճիպ սախտէքեարութին է եղեր. աղքատն ի՞նչ է հարուստն ինչ է . ըմէնս ալ էրկու արշուն կուտաւօվ հոգը չի՞ տի մտնինք մի եա՛ .

— Ս, յդ այդպէս է, բայց կնկանդ մեռնելը գրելն ի՞նչ կելլայ, օգուտ մը կունենա՞յ:

— Ի՛նչ տըլլի ուր, զաղէթաները աս օր ինչ ուր գրին իսէ՛ իւշիւնճիւ օրը սուտ կու հանին վէ թասիհ կանին, պէլքի կնկանս էօլիւմն գրուի իսէ՛ ան ալ սուտ կելլէ:

Մարդ մը հարցուց թշուառ մուրացկանի մը թէ «ինչո՞վ կապրիս.» աղքատն պատասխանեց. — Եթէ դու ինձ հարցուցած լինէիր թէ ես ինչո՞վ կը մեռնիմ, քեզ պատասխանած պիտի ըլլայի թէ «կը մեռնիմ անօթու թեամբ» :

*
* *

Գոյ մը գիշեր ատեն աղքատ մարդու մը ոնենակը մտաւ պատահանէն և սկսաւ խորխափել՝ դողնալու բան մը գտնելու համար . չքաւորն , որ տակաւին արթուն էր՝ զայն տեսնելով ըսաւ . — Բարեկամս , դուն եկած ես գիշերով փնտռել բան մը այնպիսի տեղ մը՝ ուր ես չեմ կարող բան մը գտնել նոյն իսկ ցերեկ ատեն — :

*
* *

Ապուշ մուրացկան մը անցորդաց զթուրթիւնն աւելի շարժելոյ նպատակաւ մտածեց համր ձեռնալ , երիտասարդ մը , որ արդէն կը ճանաչէր այս խաբեբան՝ քսակն անտարբե-

րութեամբ մը դրպանէն դուրս հանելով հարցոյց անոր . — Շա՞տ ժամանակէ ի վեր համբեղած ես . — Տղայութենէս ի վեր, պատասխանեց խաբեբայն . բայց անմիջապէս խելքը տուն կանչելով՝ ամօթահար կծիկը դրաւ, առանց ողորմութիւնն ընդունելու :

(Խաբեբայն վաղ կամ անադան կը խայտառակի :)

*
* *

ՀՈՎԻԻ ՄԸ

որ սրինդ վիշելու շատ սիրահար էր, վերջապէս օր մը ծառի մը տակ նստած սրնդովը դրօսներու պահուն՝ արածելու համար իրեն յանձնուած տասը ոչխարներէն եօթը հաւը կը գողցնէ, երկուքն ալ գայլին կերկուտայ, մնացած մէկ ոչխարն ալ կը մորթէ և մէկ քանի հովիւներու ընկերակցութեամբ անտառին մէջ եփելով ուտելէն ետքը մորթը կը շալկէ և տիրոջը ներկայանալով՝ հետեւեալ հաշիւը կը ցուցնէ .

« Գողերը տարին եօթը ,

Գայլին բաժինն էր երկուքը ,

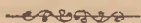
Սնդին կը մնայ հաա մը՝

Մհա անոր ալ մորթը : »

Ասոր վրայ տէրը լաւ մը կը ծեծէ զինքը

և կը ճամբէ : Գիւղացիք երբ կը հարցնէին իրեն ծեծ կերած տանն ձայն չի հանելուն պատճառը՝ կը պատասխանէր, — Ըստ սրում տէրս հաշուէ չէր հասկնար, եթէ ձայն հանէի՝ անհաշուելի ծեծ պիտի ուտէի — :

ՅԱՅՈՒԼ

Մուրացկան մը աղքատիկ մալղու մը տան դուռը կը զարնէ, զոր Տ տարեկան աղայ մը կը բանայ.

— Զա՛ւակս, հայրիկդ կամ մայրիկդ ո՞ւր է.

— Ի՛նչ պիտի ընես .

— Փորս անօթի է, քիչ մը ուտելիք պիտի ուղեմ .

— Սա տապրակիդ մէջ պահած հացերէդ քանի մը կտոր խնծի տասնէ ուր ըլլանին կիմացեմ:

Մուրացկանը անմիջապէս տապրակէն բաւական հացի կտորուանք աղուն յանձնելէն ետքը դուռը կը քաշէ կը դուրս ելն և ճամբան կը շարունակէ, քթին տակէ տաճկական սառածը մրմուռով . — Պէ՛նէրէն պէ՛նէրէ Վա՛րդը, տէտիլքէրի՛ սահիհ իմիշ — :

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ

[Սժանա բոժոժիկ եւ ընկ.]

Եաղ-դարան 18 Մայիս

Ս.յո առաւօտ դումարեալ Լաղ նաւաւա-
րաց ընձան Տրապիզոնցի Մէմիշ տային (որ Յօր
Հօմէր տային ետեւը նստած աշկերտութիւն
ըրած էր) վարպետ հանեց, « Արեւիկէն գայե-
հո՝ օճաղան », » լծիուն արձակելով, Մէմիշ տա-
յին ներկայից իւր շնորհակալութիւնն յայտ-
նելէ և մէյ մէկ սուրճ հրամցնելէ ետքը՝ իւր
ամբողջութեամբը 75 դահեկանի առնուած
խարխուլ նաւակի մը մէջ զնայ բաղմեցաւ :

(Տէրը ի փորձանայ պահեստէ սորա յա-
ճախորդները :)

Մրդադիւղ Մայիս 20

Մրդեղինայ ժողովը յետ երկար վիճա-
բանութեան՝ հետեւեալ բանաձևը քուէարկեց .
« Ժողովս կընդունի ծառուին Քիւսսի երթա-
լէն պատճառաբանեալ հրաժարականը և կանց-
նի օրակարգին :

Եաֆա Մայիս 21

Պարտիզպանայ ոչ-պաշտօնական լրագիրը
Նարնջին այլ ևս հրտադարակէն քաշուիլը կը-

պահանջէ, առարկելով թէ նորա զովացուցիչ ջուրը սպառած է ժամանակի մը համար :

Արնաւուտ զիւղ 22 Մայիս

Եւակն Մայիս ամսոյ զովացուցչապետ Կարգեցաւ. 125 ձայնից մեծամասնութեամբ:

Մայիս 23

Այս առաւօտ Էմին-էօնիւ հասած միդաբարձ նաւակը Եւակին առատութիւնը կը ջատագովեն : Լճահայկան տաղնապ մը մօտաւորա կերելի, զի Պ. Վարունդ յառաջիկայ շաբթու պարսաւանաց քուէ պիտի առաջարկէ Եւակին դէմ.

Պարտիզպանական +էշէ-պոհաի ակմբոյ մէջ այժմէն սա կարծիքը կայ թէ՝ Վարունդը պիտի յաջողի Յունիս ամսոյ զովացուցչապետութեան պաշտօնը ձեռք անցնել.

Մայիս 23

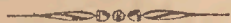
Այս առաւօտ պարտիզպանաց Պետն առինքն կոչեց Պ. Ծիրանը, ամառնային միդական գործունեայ Լճահ մը կազմելու համար.

Մայիս 23 երեկոյ

Նոր Լճահն կազմուեցաւ հետեւեալ կերպիւ .

Պ. Ծիրան. հարուստ ստամբուսերու դոր-
ծոց պաշտօնեայ. Պարոնայք Կեռաս. Սա-
լոր և Թուխ հասարակաց ստամբուսից պաշ-
տօնեայ. Պ. Բալ մեծ արարողապետ. Պ. Տանձ
տ'Ահէէ առողջապահական նախագահ. Պ. Գեղճ
ախորժապետ, Պ. Վարսենդ. պետ սալաթայից :

Սոյն ընտրութենէ ետքը խորհրդարանը իր
նիստերը դադարեցուց մինչև Օգոստոս 13 .

Հայր մը իր որդւոյն .

- Արմենակ, ամեն օր համար կառնե՞ս կոր.
- Այո հայրիկ .
- Մայրենի լեզուդ կէս ըրի՞ր ,
- Լացողցի պիլէ .
- Անանկ է նէ՛ր բե՛ր մէյ մը նայիմ :
- Ի՞նչը պիտի նայիս , բոորը պիլէ չի մնաց :

*
* *

Հայր իմ, վաղը խնձի էքօնօմի բօլիթիք մը
առնես պիտի :

- Ի՞նչ բան է ատիկայ ,
- Գիւրք է , հայր իմ, խտարէ ընելուն ճամ-
բան կը սորվեցնէ :
- Ատանկ բան պէտքը չէ հիմա , բարա-

ներուն պօլատենը ըլլար նէ՝ նէ խէ, հիմա-
կու ժամանակս բարան այն աստիճան քաշ-
ուած է որ՝ ամեն մարդ ուղէ չուղէ ինքնի-
րեն խտարէ կը սորվի կոր. հէմ դուն կուզես
նէ վարժապետդ ինծի գրիէ, անօթութենէ
մեռնելուն ճամբան ես իրեն սովորեցնեմ:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ՀԱՆՆԼՈՒԿԻ (Երես 160)

« Սիրուն Հնչակի
Երրորդ հատորիդ
Վերջին հանելուկն
Լուծուած է ՀԱԻԿԻԹ : »

Յակօր Սիւսերան :

Թիւ 25 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս

« Մարդ մարդու քահանայ

Մարդ մարդու սատանայ »

զոր կարդացին Տիարք Լեւոն Ե. Սարաֆեան,
Օննիկ Դարակէօղեան, Սնտոն Խրիմեան, Խա-
չիկ Խ. Սըմաքէշեան. Երուանդ Իւթիւճեան :

 Հնչակի Գ.^ր Հատորի յաւելուածն է «ԵՐԿՈՒ ԱՆՎԱՐՏԻՆԵՐ» անուն ծիծաղաշարժ կատակերգութիւնը, որ ձեռքէ 3 դահեկանի կը վաճառուի: Բաժանորդագրութեան պայմաններն անփոփոխ են Չորրորդ Հատորին համար ալ: Նոյն հատորով պիտի հրատարակեմք լուծումն իրենց մէջ պարունակող Եւրոպական տեսակ մը զուարճալի նկարհանուկներ, որոց օրինակները յատկապէս բերել տուած եմք: Տպագրական արհեստին տեղեակ եղողներ կրնան վկայել թէ այս տեսակ պատկերաց փորագրութեանն համար բուական ծախք պիտի ընեմք, բայց վստահ լինելով մեր ուղին իւր Բաժանորդաց քաջալերութեանն արժանանալու, որպէս մինչև ցարդ, յանդգնեցանք ձեռնարկել և այժմէն մէկ քանի հատն ալ պատրաստեցինք:

Չորրորդ Հատորով պիտի հրատարակուին նաև ներկայ Հատորիս մէջ շարունակելի մնացած յօդուածք, որք են՝ «Պօլստընակ Հայոցս հաւերուն պատկերավարդ նկարագիրը. Գաւառական նամակաց շարունակութիւնը:

Բոժոժիկ — Թապլաքեար Փիլիկ տխար հարսնիքին նկարագիրն ալ նոյն հատորին մէջ պիտի տեսնեմք, վասն զի Առաջին պատկը այն ժամանակին կուգայ կօր: Առ այժմ մընայք բարեաւ. ի տեսութիւն:

